PERİNATAL DÖNEMDE BABA OLMA SÜRECİNDEKİ ERKEKLERİN RUHSAL DÜNYALARININ PROJEKTİF TESTLER İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Nisa DEMİR KARADENİZ
201180116

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. Dr. İrem ERDEM ATAK

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Şubat, 2023

PERİNATAL DÖNEMDE BABA OLMA SÜRECİNDEKİ ERKEKLERİN RUHSAL DÜNYALARININ PROJEKTİF TESTLER İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Nisa DEMİR KARADENİZ
201180116
ORCID: 0000-0002-0637-1502

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. Dr. İrem ERDEM ATAK

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Şubat, 2023

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

TEŞEKKÜR

Bende kişisel olarak ilgi uyandıran perinatalite alanını lisans eğitimim süresince besleyen, buraya duyduğum merakın artmasını sağlayan, kendisinden çok şey öğrendiğim, aktardıkları ve anlattıkları ile ilham olan, bu süreçte bilgi birikimini ve desteğini her an gösteren tez danışmanım sevgili hocam Doç. Dr. İrem Erdem Atak'a çok teşekkür ederim.

Tezimi değerlendirmek için savunma jüri üyesi olmayı kabul eden Dr. Öğr. Üyesi Nesteren Gazioğlu ve Dr. Öğr. Üyesi Aslı Eyrenci' ye değerli katkıları için teşekkürlerimi sunarım.

Birlikte tez sürecini ilerlettiğim benzer süreçlerden geçtiğim ve kaygıları paylaştığım desteği ve varlığı ile süreci kolaylaştıran sevgili arkadaşım Burcu İldeniz Tan'a, desteği ile rahatlatan bir diğer sevgili arkadaşım Zozan Ayluçtarhan'a ve özellikle veri toplama sürecinde derin katkılarından dolayı sevgili Bahar Yılmaz Turan'a çok teşekkür ederim. Maltepe Üniversitesi Klinik Psikoloji dönem arkadaşlarıma yardımlaşmaya yönelik paylaşımlarından dolayı teşekkürlerimi iletirim.

Hayatımın büyük bir bölümünde birlikte yolculuk yaşadığım her zaman benimle olduğu için canım kardeşime, her şeyiyle her an yanımda yamacımda olan, sağladığı sonsuz destek ve güven için çok sevdiğim canım anneme çok teşekkür ederim, varlığınızı hissetmek çok güzel. Karadeniz ailesine bu süreçte desteklerini hiç esirgemedikleri için ayrıca teşekkür ederim.

En çok da tüm bu süreci en başından beri yakından benimle yaşayan, her an cesaretlendiren, bana ilgi ve desteğiyle eşlik eden, kaygılarımı, korkularımı anlayıp rahatlatan çok sevdiğim eşim Uluç'a çok teşekkürler, iyi ki varsın.

Nisa DEMİR KARADENİZ

Şubat, 2023

ÖZET

PERİNATAL DÖNEMDE BABA OLMA SÜRECİNDEKİ ERKEKLERİN RUHSAL DÜNYALARININ PROJEKTİF TESTLER İLE DEĞERLENDİRİLMESİ

Nisa Demir Karadeniz
Yüksek Lisans Tezi
Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı
Danışman: Doç. İrem Erdem Atak
Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2023

Bu çalışmanın amacı perinatal dönemde baba olma sürecindeki erkeklerin ruhsal dünyalarının değerlendirilmesidir. Bu çalışma partnerleri gebelik sürecinde olan erkeklerin ruhsal dünyalarındaki değişimleri, nesne tasarımları, nesne ilişkileri ve duygulanımları hakkında bilgi edinebilmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda partnerleri gebelik sürecinin 2. ve 3. Trimesterında bulunan gönüllü 8 erkek katılımcı ile görüşülmüştür. Bu görüşmelerin içeriğini yarı yapılandırılmış klinik görüşme, Rorschach Testi ve Tematik Algı Testinin uygulanması oluşturmuştur. Klinik görüşme ve Projektif testler Psikanalitik kurama uygun değerlendirilmiş ve projektif testlerin analizi Fransız Okuluna uygun yapılmıştır. Hem klinik görüşme hem de projektif testlerde hipotezle uyumlu ortaklıklar bulunması amaçlanmıştır.

Çalışmanın bulguları incelendiğinde perinatal dönemde baba olma sürecindeki erkeklerin erken döneme dair düşlemlerinin canlandığı görülmüştür. Bu düşlemlerin içeriğinde babalarına dair rekabet tasarımları ve negatif söylemler bulgulanmıştır. Katılımcıların annelerine dair söylemlerinde ise idealizasyon dikkat çekmektedir, Projektif testlerde katılımcıların anne ile ilişki kurma, sürdürme güçlüğü ve anneye dair çatışma içeren tasarımları görülmüştür. Bununla birlikte partnerleri ile olan ilişkilerindeki ketlenme ve gizil bir rekabetin belirgin bir hale geldiği görülmüştür. Katılımcıların klinik görüşmede baba olmaya dair söylemlerinde narsisistik söylemleri görülmektedir. Bu durum projektif testlerde ise narsisistik bir kırılganlıkla görünür olmuş ve eşlik eden depresif duygulanımla dikkat çekmiştir.

Anahtar Sözcükler: Perinatal Dönem, Babalık, Gebelik, Projektif Testler

ABSTRACT

EVALUATION OF PSYCHIC ORGANIZATIONS OF THE MEN IN THE PROCESS OF BEING A FATHER IN THE PERINATAL PERIOD WITH PROJECTIVE TESTS

Nisa Demir Karadeniz
Master Thesis
Department of Psychology
Clinic Psychology Programme with Thesis
Thesis Advisor: Doç. Dr. İrem Erdem Atak
Maltepe University Graduate School, 2023

The aim of this study is to evaluate the pyschich organization of men in the process of becoming a father in the perinatal period. This study aimed to obtain information about the changes in the pyschich organization, object representation, object relations and emotions of men whose partners are in the process of pregnancy. For this purpose, 8 volunteer male participants whose partners were in the 2nd and 3rd trimesters of pregnancy were interviewed. The content of these interviews consisted of the semi-structured clinical interview, the Rorschach Test and the application of the Thematic Perception Test. The clinical interview and Projective tests were evaluated in accordance with the psychoanalytic theory and the analysis of the Projective tests was carried out in accordance with the French School. Both clinical interview and Projective tests are intended to find partnerships consistent with the hypothesis.

According to the findings of the study, it was observed that the early fantasy of men in the process of becoming a father in the perinatal period were revived. In the content of these fantasies, rivalry designs and negative disc ourses about their fathers were found. Idealization draws attention in their discourses about their mothers. In the Projective tests, it was seen that the participants had difficulties in establishing and maintaining a relationship with the mother and their designs containing conflicts about the mother. However, inhibition and a latent rivalry in their relationships with their partners became evident. Narcissistic discourses are seen in the discourses of the participants about being a father in clinical preconception. This situation was visible with a narcissistic vulnerability in the projective tests and attracted attention with accompanying depressive affect.

Keywords: Perinatal Period, Fatherhood, Pregnancy, Projective Tests

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI ii
ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI iii
TEŞEKKÜR iv
ÖZET v
İÇİNDEKİLER vii
TABLOLAR LİSTESİ x
KISALTMALAR xi
1. GİRİŞ 1
1.1 Problem 1
1.2 Amaç 1
1.3 Önem 3
1.4 Varsayımlar 3
1.5 Sınırlıklar 3
1.6 Tanımlar 4
2. GENEL BİLGİLER 5
2.1 Gebelik Dönemi Annelik 5
2.2 Gebelik Döneminde Baba 8
2.3 Erkek/Erkeklik ve Erkeksilik Kavramları Üzerine Görüşler 11
2.4 Psikanalitik Kuramda Baba Kavramı 13
2.4.1 Sigmund Freud'a göre baba; 13
2.4.2 Freud sonrası psikanalitik kuramda baba kavramı 15
2.4.3 Lacan'a göre baba 17
2.4.4 Psikanalitik kuramda baba kavramı üzerine güncel yaklaşımlar 18
2.5 Kişiler Arası İlişkiler 21
2.6 Psikanalitik Kuramda Narsisisizm 23
3. YÖNTEM 28
3.1 Araştırma Modeli 28

3.2 Evren ve Örneklem 28
3.3 Veriler ve Toplanması 28
3.3.1 Demografik bilgi ve bilgilendirilmiş onam formu 28
3.3.2 Yarı yapılandırılmış psikanalitik yönelimli klinik görüşme 29
3.3.3 Rorschach testi 29
3.3.4 Tematik algı testi 30
4. BULGULAR VE TARTIŞMA 32
4.1 Genel Bulgular 32
4.1.1 Demografik bulgular 32
4.1.2 Klinik görüşmeye dair genel bulgular 34
4.1.2.1 Katılımcıların anne imgesi ve anne ile ilişkiye dair söylemleri 34
4.1.2.2 Katılımcıların baba imgesi ve baba ile ilişkiye dair söylemleri 36
4.1.2.3 Katılımcıların çift tasarımı ve partnerleri ile olan ilişkilerine dair söylemleri 38
4.1.2.4 Katılımcıların regrese olma kapasitelerine dair söylemleri 44
4.1.2.5 Katılımcıların gebelik dönemi süresince hissettiklerine dair söylemleri 47
4.1.2.6 Katılımcıların çocuklarına verilmesini arzuladıkları isim üzerine söylemleri 49
4.1.2.7 Katılımcıların doğuma dair beklentileri; doğum süreci ve doğum anına dair söylemleri 51
4.1.2.8 Katılımcıların çocuk sahibi olmak ve babalık sürecine dair söylemleri 56
4.1.2.9 Katılımcıların çocuğun cinsiyetine dair söylemleri; 63
4.1.3 Katılımcıların projektif testlerine dair genel bulgular 68
4.1.3.1 Rorschach testinin genel bulguları 68
4.1.3.2 TAT genel bulguları; 69
4.1.3.3 Projektif testlerde görünür olan savunmalar 70
4.1.3.4 Anne imgesi ve anne ile ilişkiye dair Rorschach testi bulguları 73
4.1.3.5 Anne imgesi ve anne ile ilişkiye dair TAT bulguları 77
4.1.3.6 Baba imgesi ve baba ile ilişkiye dair Rorschach testi bulguları 79

4.1.3.7 Baba imgesi ve baba ile ilişkiye dair TAT bulguları 83

4.1.3.8 Katılımcıların çift imgesi ve çift ile ilişkilerine dair Rorschach testi bulguları 86

4.1.3.9 Katılımcıların çift imgesi ve çift ile ilişkiye dair TAT bulguları 90

4.1.3.10 Rorschach testine göre katılımcıların narsisistik tamamlanma ihtiyaçları ve depresif duygulanımlarına dair bulgular 95

4.1.3.11 TAT'e göre katılımcıların narsisistik tamamlanma ihtiyaçları ve depresif duygulanımlarına dair bulgular 96

4.2 Tartışma 100

5. SONUÇ ve ÖNERİLER 113

KAYNAKLAR 115

EKLER 128

Ek-1 Demografik Bilgi Formu 128

EK-2 Psikanalitik Yönelimli Klinik Görüşme 129

EK-3 Örnek Rorschach Protokol 131

EK-4 TAT Örneği 135

Ek-5 Etik Kurul Kararı 139

ÖZGEÇMİŞ 140

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerinin Betimleyici İstatistikleri..... 32

KISALTMALAR

TAT **:** Tematik Algı Testi

Çev. **:** Çeviren

Ed. **:** Editör

1. GİRİŞ

1.1 Problem

Ebeveyn olmak, yeni bir kimlik oluşmasına neden olmaktadır bu yüzden kişilerin hayatlarında önemli bir dönem olarak görülmektedir. Gebelik, derin psikolojik değişiklikleri içeren bir kriz dönemidir (Bibring,1959). Bu değişim süreci ve kimlik oluşumu çatışmalı bir dönem olarak nitelendirilmektedir, kişinin nesiller arası rollerinin değiştiği, ruhsal birtakım değişimler yaşadığı ve gündelik hayatlarında dönüşüm yaşamalarını gerektiren bir dönemdir bu yüzden bu dönemin anlaşılır olması gelecekte kurulacak çocuk ile ilişki, kişinin kendi ruhsallığında yaşayacakları açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Baba olmak üzerine çalışmak, bu yeni kimliğin yaratacağı etkileri anlamlandırmada ve buna yönelik oluşabilecek sorunlara karşın çözümlerin geliştirilebilmesine yardımcı olabilecektir. Bu bağlamda ilgili çalışmada baba olma sürecindeki erkeklerin ruhsal dünyalarının incelenmesine odaklanılmıştır.

1.2 Amaç

Bu araştırmanın amacı partnerleri gebe olan baba olma sürecindeki erkeklerin ruhsal dünyalarının incelenmesidir. Alanyazında, babaların bu süreci nasıl deneyimlediklerine dair olan çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir fakat bilinmektedir ki gebelik dönemi anne olacak kadında olduğu kadar erkekler için de çatışmalı bir dönemdir. Gebelik süreci kaygılı bir şekilde yaşanabilmektedir çünkü erkek de henüz baba değilken baba olmak ile ya da tekrar tekrar baba olmak ile karşı karşıya gelmektedir (Bobak, Jensen, 1987, aktaran, Berkiten,1999). Bundan dolayı baba adaylarının bu süreçte neler yaşadıkları, bebek ile karşılaşma ve baba olmak için nasıl bir hazırlık içerisinde oldukları, neler hissettikleri ve geçmişten neler getirdiklerinin anlaşılmasının önemli olacağı düşünülmektedir. Araştırmada hiçbir psikiyatrik bozukluğu bulunmayan baba olma sürecinde olan erkeklerle çalışılmıştır; babalığa dair araştırılmayan, sorgulanmayan sorunsallarını gözlemleyebilmek amaçlanmıştır. Erkekler, kadınlar için olduğu kadar kendileri için de bir hayli karmaşık olan ebeveyn olma sürecinde neler hissediyorlar, bu sürece geçmişlerinden neler getiriyorlar ve geleceğe yönelik neler planlıyorlar?

Araştırmanın amaç edindiği konular ışığında hipotezleri şu şekildedir:

Kavramsal Hipotezler:

1a) Perinatal dönemde baba olma sürecindeki erkeklerin ödipal çatışmalarının tekrar canlanmasına bağlı olarak ve anneliği kendi bedenlerinde geliştiren eşleriyle beraber bu sürece eşlik etmeleri sebebiyle kendi anneleriyle ilgili arkaik çatışmaların tekrar gündeme gelmesi beklenmektedir.

1b) Perinatal dönemde baba olma sürecindeki erkeklerin ödipal çatışmalarının tekrar canlanması beklenmektedir; kendi babalarıyla olan ilişkileri ve babalarına yönelik çağrışımlarının rekabeti çağrıştırması, bu rekabet ile babaya yönelik negatif söylem ve tasarımların fazla olması beklenmektedir.

2) Perinatal dönemde baba olma sürecindeki erkeklerin çift ilişkisinde; ketlenme ve gizil bir rekabet beklenmektedir.

3) Perinatal dönemde baba olma sürecindeki erkeklerin projektif testlerdeki ve detaylı klinik ön görüşmedeki yanıtlarında ve çağrışımlarında narsisistik söylemlerinin olması beklenmektedir.

4)Perinatal dönemde, baba olma sürecindeki erkeklerin anksiyete ve depresif duygulanım içerisinde olmaları beklenmektedir.

Katılımcıların ruhsal dünyalarının incelenmesi için Projektif testler kullanılmıştır. Projektif testlerde görülmesi beklenilen işlemsel hipotezler ise şu şekildedir;

1a) Perinatal dönemde baba olma sürecindeki erkeklerin anne imgesi ve arkaik anne ile kurulan ilişki hakkında bilgi veren Rorschach Kart I, Kart VII ve Kart IX ve TAT 6BM kartlarına verdikleri yanıtlarda çatışmalı ilişkiye dair tasarımlar verilmesi beklenmektedir.

1 b) Perinatal dönemde baba olma sürecindeki erkeklerin otorite imgesine ve üstbenlik yapılanması hakkında bilgi veren Rorschach Testi Kart IV ve Kart VI'ya ve TAT Kart 7BM'ye verilen yanıtlarda, rekabeti çağrıştıran ve değersizleştirilen tasarımların olması beklenmektedir.

2) Perinatal dönemde baba olma sürecindeki erkeklerin çift ilişkileri ve buna bağlı olarak dürtü yapılanmaları hakkında bilgi edinebilmek için Rorschach Testi Kart II ve Kart III'e verdikleri yanıtlarda bastırmanın varlığı ve tam insan tasarımlarının verilememesi beklenmektedir.

3) Perinatal dönemde baba olma sürecindeki erkeklerin narsisizmleri ve eşlik eden duygulanımları hakkında bilgi edinebilmek için Rorschach Testi kartları genel olarak incelenmiş TAT testinde ise Kart 3BM, Kart 12 BG, Kart 13B ve ek olarak Kart 19' a verilen yanıtlarda narsisistik kırılganlığa dair tasarımlar ve buna eşlik eden depresif duygulanımın görünür olması beklenmektedir.

1.3 Önem

İlgili alanyazın incelemesi yapıldığında babalık, baba olma süreci, baba-çocuk ilişkisi gibi konularda yani baba ile ilgili konulardaki çalışmaların azlığı dikkat çekmektedir. Yapılan değerli çalışmaların ise daha çok infertilite bağlamında ya da belirli tanılar eşliğindeki erkeklerin ruhsal dünyalarına ışık tuttuğu görülür. Bunun yanında Gelişim Psikolojisi kapsamında ebeveyn olma, bağlanma süreçleri gibi konularda babalık çalışmalarına yer verildiği görülmektedir. Bu yüzden çalışmanın alanyazın için önemli olacağı söylenebilmektedir. Bununla birlikte erkeklerin doğum sonrası yaşayacakları depresyon ya da depresif duygulanımları ve hissedebilecekleri rahatsız edici boyuttaki kaygıları için bir dikkat çeken bir çalışma olarak nitelendirilebilinir. Alanyazında babanın daha fazla yer alabildiği çalışmalar için yol gösterebileceği düşünülmektedir.

1.4 Varsayımlar

Katılımcıların çalışma boyunca sorulan sorulara içten ve doğru bir şekilde yanıt verdikleri varsayılmaktadır.

1.5 Sınırlıklar

Bu çalışmanın sınırlılıkları düşünüldüğünde yalnızca 2. ve 3. trimesterdaki baba adayları ile çalışılması bu katılımcıların gebeliğin farklı dönemleri içerisinde yaşadıkları değişimi, dönüşüm süreçlerini incelemek açısından mümkün olmamıştır bundan dolayı boylamsal bir çalışmanın anlamlı olacağı düşünülmektedir. Yalnızca gebelik süreci boyunca değil gebelik sonrası dönemde de babalar için nasıl bir dönem yaşantılanacağı ve ruhsal dünyalarındaki değişimler üzerine de boylamsal bir çalışma önemli alanyazın bulgusu

olabileceği düşünülmektedir. Bununla birlikte bu araştırmanın sosyo-demografik özelliklerin daha geneli kapsamıyor olması sınırlılıkları arasında görülmektedir. Ayrıca klinik görüşmede katılımcılara yönlendirilen sorular her görüşmede aynı düzende ilerletilmiştir, sorulma sırasının etkisini gözlemleyememek bir sınırlılık olarak düşünülmektedir.

1.6 Tanımlar

Perinatal Dönem: Perinatal dönem, gebelik dönemi ile çocuğun doğumundan on sekiz-yirmi dört ay sonrasına kadar olan zaman dilimini kapsamaktadır. (Helfer, 1987)

Babalık İşlevi: TDK'ya göre işlev kelimesi "Bir nesne veya bir kimsenin gördüğü iş, iş görme yetisi" olarak açıklanmaktadır. Bu tanım ile düşünüldüğünde babalık işlevi, babalığın getirmiş olduğun işleri görmekle ilişkilendirilmektedir. Bu işler iki farklı alanda düşünülebilir: fiziksel olarak koruma ve maddi açıdan geçindirmek üzerine işlevleri. İkinci olarak ise babalığın ruhsal boyuttaki işlevleri olarak tanımlanabilmektedir (Şahin, 2022). Parman'ın aktardığına göre, Lacan Babanın işlevinden söz eder; Lacan'a göre bu işlev yasanın aktarımını sağlayandır. Bu yasa hem kültürel hem de öznel düzlemdedir. Topluluğun yasasını aktaran babanın işlevidir. Topluluğun yasası yasaklara gönderme yapmaktadır; Bunu ensest yasağı olarak özetleyebiliriz; oğluna anneyi yasaklayan baba bununla birlikte baba oğul ensest ilişkisini de yasaklayandır. Bu yasakla birlikte babalık işlevi bir diğer unsur olarak soy zinciri oluşturma ve döllemeye işaret eder. Oğluna yasaklara uyarak babası gibi olma yolunu açan babanın işlevidir. (Parman, 2002).

Projektif Testler: Kişinin klinik görüşmelerde aktarabildikleri dışında bilinçdışı nesne ilişkileri ve çatışmaları hakkında da bilgi vermektedir. Düşlemsel düzeyde kişilerin nesne ilişkilerini incelemektedir. Aynı zamanda kişilerin dürtüsel dünyaları, benlik yapılanmaları ve sıklıkla başvurdukları savunma düzenekleri hakkında da bilgi vermektedir (Tunaboylu-İkiz, 2011).

2. GENEL BİLGİLER

2.1 Gebelik Dönemi Annelik

Gebelik, kadının son adet olduğu tarihin ilk gününden başlayan 38-40 hafta süren bir dönemdir. Gebelik, 0-14 haftalık süreci ilk trimester, 15-27 haftalık süreci ikinci trimester ve 28-40 haftalık süreci ise üçüncü trimester olmak üzere üç dönemde incelenmektedir (Özdamar vd, 2014, aktaran, Kaya-Fidan, 2019). Gebelik dönemi neşe, olgunluk, doyum, mutluluk, kendini gerçekleştirme gibi pozitif duyguların yanı sıra endişe, psikolojik güçlükler gibi negatif duyguları da yaratabilmektedir (Özkan,1993).

Gebelik, derin psikolojik değişiklikleri içeren bir kriz dönemidir (Bibring,1959).

Gebelik, bir çatışma dönemidir bu durum ergenlik dönemine benzemektedir. Ergenlik döneminin kişinin çocukluktan yetişkinliğe geçişini, gebeliğin ise kuşak değişimini ve yeni bir kimlik oluşumunu sağladığını gözlemlemekteyiz (Abrevaya, 2002).

Gebeliğin seyrettiği her üç aylık dönemin biricik, farklı psikolojik süreçleri olduğu söylenmektedir. Planlı ya da plansız her gebeliğin bilinçli ve bilinçdışı bileşenleri vardır; sevmek, sevilmek, narsisistik ihtiyaçlar, bebeği büyütme arzuları, kadın olmayı doğrulamak, bir kaybın yerinin dolması gibi. Gebelik normal gelişimsel bir dönem olarak görülebilmektedir, bu döneme ambivalans ve çatışmanın da eşlik ettiği söylenebilmektedir (Kuğu ve Akyüz, 2001).

İlk üç aylık dönem çoğunlukla uyum ile ilgilidir, yeni duruma ve gebelik gerçeğine uyumu kapsamaktadır. Bu uyum üzerinde kadının ailesi, işi, eş ile ilişkisi, gebelik ile eklenebilecek güçlükler, ihtiyaçlar etkilidir. Bebeğe bağlanma ikinci üç aylık dönem başlangıcına dek başlamış olacaktır ve anne adaylarının birçoğunda bebek artık düşlemlenmektedir. İkinci üç aylık dönemde bebek ile olan bağ daha yakından hissedilmektedir. Son üç aylık dönemde ise doğumun yaklaşması ile doğum ve bebeğin sağlığı ile ilgili düşünceler ve kaygılar ön plana çıkmaktadır (Özkan, 1993).

Monique Bydlowski kadınlarda gebelik ile başlayan bir ruhsal işleyişten bahseder. “Ruhsal saydamlık” olarak bahsettiği bu işleyişte Bydlowski’ye göre bilinç durumu değişmiş bilinçdışına geçirgenlik, önbilinçtekine benzer bir şekilde azalmıştır (Okçuoğlu,

2018). Gebelik boyunca bastırma mekanizması gücünü oldukça hafifletir böylelikle bilinçdışı ve önbilinçteki malzemelerin görünür olması kolaylaşmaktadır. Gebe kadınların seanslara getirdikleri malzemelerin zenginliği bu anlamda Bydlowski'nin çalışmalarında dikkat çekmiştir (Sala, 2020).

Gebelik farklı bir yönden, kadının eşi ile olan genital ilişkisinin ötekiler tarafından görünür hale geldiği bir dönemdir. Kadın gebelik dönemi başlaması ile birlikte bilinçdışı düşlemlerinde babadan arzulanan bebeğine küçük kız çocuğu olarak sahip olabilmiştir. Bu doğrultuda gebelikte başrol kadının babası ve onu gebe bırakan eşi merkezde görülse de psikanalitik kurama göre bir kadının kendi annesiyle kurmuş olduğu ilkel ilişkisi annelik arzusunun ön koşuludur (Abrevaya, 2013).

Klatskin ve Eron ilk defa Rorschach ve Tematik Algı Testi projektif testlerini kullanarak gebe kadınları incelemişlerdir. Çalışmada 30 kadın ile çalışılmıştır bu kadınların 14'ü pospartuma uyum sağlayabilmiş, 16'sı ise uyum sağlamakta güçlük yaşamışlardır. Gebelik dönemi Rorschach protokolleri incelendiğinde anne olmaya iyi uyum sağlayabilen kadınlarda kadınsı temalar erkeksi temalara göre, anne olmaya uyum sağlamakta güçlük yaşayan kadınlara oranla anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. Tematik Algı Testi protokolleri incelendiğinde anne olmaya iyi uyum sağlamış kadınlar annelik ve kadınsılığı kabul edişi yansıtan yanıtlarda anlamlı düzeyde yüksek skorlarda oldukları görülmüştür. Çalışma sonucuna göre gebelik sürecinde anne olmaya uyum sağlamakta güçlük yaşayan kadınların gebelikleri ile meşguliyetlerinin daha fazla ve anneliği daha reddedici bir konumda olduklarından bahsedilmiştir (Klatskin ve Eron, 1970, aktaran, Kaya-Fidan, 2019).

Freud'a göre ruhsal gelişimin son aşaması anne olma durumudur. Kadın gebelik ile birlikte kendi annesine sahip olma arzusundan vazgeçmekle birlikte onun rahmine duyduğu arzudan da vazgeçmesine neden olur. Kadın gebelik sayesinde kendi rahmini sahiplenir. Sahiplendiği rahme dair oto erotik yatırımlarını da yöneltir (İkiz, 2004).

Anne olma süreci kadının kendi annesi olan ilişkisinden beslenmektedir. Kadının amacı kendisini annesinden ayrıştırabilmek olacaktır. Gebe olmak bu noktada önemli bir konumdadır (Keser, 2007, aktaran, Taktakoğlu, 2017).

Annenin ödipal karmaşası ruhsal hayatını düzenlemiştir, kızına ve oğluna hem arzuyu hem yasağı iletmektedir. Annelik söz konusu olduğunda kadın cinselliğinin ödipal

geçmişiyle, arkaik korkularıyla ve nesnenin kaybı ile yüzleşmektedir (Tunaboylu-İkiz, 2000, aktaran, Erdem-Atak, 2009).

Freud anne olmaya giden yolu, ilk olarak kişinin ilk nesnesi olan annesine bağlanması, anneden şefkat görerek anne ile özdeşleşmesine dikkat çekerek açıklar (Freud, 1932, aktaran, Taktakoğlu, 2017). Çocuk için ilk erotik nesnenin annenin memesi olduğundan bahseden Freud beslenmenin yarattığı doyumun anneye yönelik aşkı ortaya çıkardığını açıklar. Böylelikle anne her iki cinsiyetten çocuğun da ilk aşk nesnesi olmaktadır (Freud, 1905, aktaran, Taktakoğlu, 2017).

Guignard'a göre çocuğun gelişiminde bazı evreler bulunmaktadır; "birincil annesel alan" ve "birincil dişil alan". Düşünmekten ve konuşmaktan uzakta olan bebeğin ancak annesinin zihinsel yeterliliği ile özdeşleşim sağlayarak yaşamını sürdürebildiği ilk evre olarak birincil annesel alandan bahsedilmiştir. Anne bu evrede bebeğine kendi ruhsal aygıtını ödünç olarak verir, onun için çabalar ve onu sakinleştirmekle uğraşır. Sonraki evreye geçiş yani birincil dişil alana geçişte bebeğin annenin üçüncü bir kişiye karşı arzusu ile özdeşim kurması gerekmektedir. Burada bir kayıp da söz konusudur, bebek artık annesinin tek arzu duyduğu nesne olmadığını fark eder böylelikle tümgüçlülüğünü kaybeder. Annenin arzuladığı baba ile özdeşleşir (Guignard, 2006).

Laplanche (1964), annenin bakımına bağımlı olan çocuğun henüz cinsel olgunlaşmaya erişmemesinden dolayı doğrudan annenin bilinçdışı cinselliğine maruz kaldığından bahseder (Laplanche, 1964, aktaran, Abrevaya, 2013).

Winnicott, yaklaşık olarak gebeliğin son üç ayında başlayıp doğumdan sonra 3 ay kadar daha devam eden bir süreçten bahseder. Bu dönemi "birincil annelik meşguliyeti/ tasası" olarak adlandırır. Winnicott'a göre bu dönem bebeğin hayatta kalabilmesi için gerekli olan bir süreci içerir, bebek annesinin bu meşguliyeti geliştirmesine ihtiyaç duyar. Anne bu süreçte dış dünya ile mesafe alarak ilgisini daha çok bebeğin yaşamsal faaliyetlerine döndürür. Annenin bu dönemde kaygısı yüksektir. Yavaş yavaş bu meşguliyet azalmaya başlar böylelikle anne ilgisini yeniden dış dünyaya yönlendirir. Gebelik ile kazanılan annelik kimliğiyle birlikte, önceki kimliklerine de geri dönmeye başlar (Winnicott, 1958).

Andre Green annenin yaşamış olduğu bebeği ile neredeyse bir olma halini "annesel delilik" kavramı kullanarak açıklamıştır. Anne bu süreçte bebeği dışında gelişen ilişkileri

ve kendisine mesafelenir dış dünyadaki yeniden düzenlediği yatırımının çoğunlukla tamamını bebeğine yönlendirir (Green, 2004).

Birincil annelik meşguliyetinde anne bebeğinin ihtiyaçlarını doyurmaya çabalarken bir taraftan da kendi erken dönem düşlemleri canlanır bu durum anneyi narsisistik açıdan kırılgan bir hale getirir. Kadın anneliğe dair tüm süreçleri üstlenip yerine getirmek konusunda uğraşırken bir taraftan da kendisi hakkında sorgulama da yaşamaktadır bu sorgulama sonucunda yeni bir kimlik oluşturması beklenmektedir. Racamier'e göre kadınlar bu süreçte yaşadıkları tüm değişimlerle birlikte kendiliklerini kırılgan bir şekilde hissetmektedirler. Bu zor durumla yalnız kalan kadın geçmişindeki savunmalardan ve egosundan destek alarak baş etmeye çabalamaktadır (Hecker, 2009, Racamier 1995; aktaran, Taktakoğlu, 2017).

Anne ile bebeğin karşılaşması kadına yeni bir dönemin kapılarını açar. Bu yeni dönemde kazandıkları ve kaybettikleri ile yüzleşmesi gerekmektedir. Anne bebeğiyle ilgili kaygı, huzur gibi duygularla uğraşırken bir taraftan da annesel yeterliliklerini de sorgulamaktadır. Burada Melanie Klein'ın depresif konum kavramını gündeme getirmek anlamlı olacaktır anne bir nevi bu konum ile bir uğraş içerisindedir. Anne bir taraftan da mükemmel annelik, mükemmel çocuk düşlemlerini bırakmalıdır, bu sayede çocuğu ile bağlanmasının temeli de atılmış olur. Anne hem sevgi, şefkat, kaygı duyan hem de hayal kırıklığı ve engellenmeye izin veren biri olmalıdır yani tümgüçlülük düşlemini bırakmalıdır ki çocuğu ile tümgüçlülüğün dışında bir araya gelebilsin (Hecker, 2008, aktaran, Erdem-Atak, 2009,).

2.2 Gebelik Döneminde Baba

Berkiten'in çalışmasına göre (1999), anne ve baba adaylarının gebelik, doğum ve sonrasındaki süreçlere uyumlarının farklı olduğu ortaya konulmuştur. Anne adayları, ebeveynliğe gebelik süreci ile başlarken baba adayları doğum ile başlayabilmektedirler. Bir başka bulguya göre ebeveynlerin eğitim durumları ile ebeveynliğe uyum zamanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Baba adaylarının gebelik, doğum ve sonrasında takip eden süreçte katılımlarını yaş, evlilik türü, meslek, ekonomik düzey ve çocuk sayısı gibi değişkenlerle ilişkili olmadığı bulunmuştur.

Barlett'in aktardığına göre, Clinton'un gerçekleştirdiği kontrol gruplu çalışmasında, baba adayları ile aylık görüşmeler sağlanmış ve bu sayede fiziksel sağlıkları belirlenmiş

bununla birlikte baba adaylarından sağlık günlükleri tutmaları istenmiş böylelikle sorunları ve belirtileri kayıt altında tutulmuştur. Baba adaylarının, çalışma sonucuna göre ilk üç aylık dönemde daha sık soğuk algınlığı hissettikleri, gerginlik yaşadıkları, kontrolsüzce kilo aldıkları, mide bulantısı yaşadıkları ve dinlenmekte zorlandıkları bulunmuştur (Barlett, 2004).

Gebelik boyunca anne adaylarında olduğu gibi baba adaylarında da dönemlere özgü baba olmaya dair davranışlarında ve düşüncelerinde değişimler gözlenmektedir. 1982'de May, üç dönemden bahsetmiştir. İlk dönem haberdar olma dönemidir; bu dönemin süresi değişiklik göstermekle beraber birkaç saat içinde son bulması gibi birkaç haftayı da kapsayabilmektedir. Gebelik erkekler tarafından isteniyor ise haber alındığında mutluluk ile, eğer gebelik istenmiyor ise korku ile yaşantılanmaktadır. Gebeliğin algılanması baba adayında anne adayına göre daha geç olmaktadır. Anne adayı gebeliğin beraberinde getirmiş olduğu ilk belirtileri hisseder fakat baba adayı ilk üç aylık dönemde bu belirtileri çok az fark etmektedir. İkinci dönem geciktirme dönemidir; gebelik sürecine uyum sağlamayı kapsamaktadır. Baba adayları bu dönemde bebek üzerine ilgisini ve merakını arttırmaktadır. Bu dönem kişiye göre değişmekle birlikte doğuma yaklaşıncaya kadar da sürebilmektedir. Son olarak yaşantılanan odaklanma dönemidir; son üç aylık dönemde başlamaktadır baba adayının hem gebelik hem bebeği olan ilişkisinde aktif olarak katılmasını kapsamaktadır. Baba adayı baba olmakla ilgili düşüncelerini yeniden gözden geçirmektedir. Gebelik süreci kaygılı bir şekilde yaşanabilmektedir çünkü erkek de henüz baba değilken baba olmak ile ya da tekrar tekrar baba olmak ile karşı karşıya gelmektedir (Bobak ve Jensen, 1987, aktaran, Berkiten,1999).

Koçak ve Kukulu baba adaylarının doğum sırasında kaygı durumlarını araştırmışlardır. Babaların ilk gebelikte kaygı ortalamalarının daha yüksek bulunduğu görülmektedir, eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelendiğinde ise anlamlı bir sonuç bulunamamıştır. İlgili çalışmaya göre baba olma süreci erkeklerde kaygı seviyesini arttırmaktadır (Perry, 1983, aktaran, Berkiten, 1999).

Kişiliğin gelişiminde her dönemin kendine özgü farklılıkları ve sorunsalları bulunmaktadır. Erikson'un kuramına göre kriz dönemleri içerisinde evlilik, ebeveyn olma süreci gibi yaşam olayları da bulunmaktadır. (Koçak ve Kulculu ,1993, aktaran, Berkiten, 1999). Baba olmak insanı etkileyen bir değişimdir. Gebelik süreci boyunca baba

adaylarının bebeklerini taşıyamadıkları, doğuramadıkları, besleyemedikleri için bu kadınsı olmayan yönleri ile mücadele ettikleri bilinmektedir (Berkiten, 1999).

Partnerleri gebe olan erkeklerin bir süre ardından gebelik belirtileri yaşadığını antropoloji alanında vaka çalışmaları göstermektedir. Couvade olarak adlandıran bu sendrom antropologlar tarafından tanınmış ve kayıtlara geçmiştir. Bu sendrom sembolik olarak baba olmanın kabulünü ifade etmektedir (Khanobdee ve Sukratanachaiyakul, 1993; Mason ve Elwood, 1995, aktaran, Ergin ve Özdilek, 2014). İlkel topluluklarda doğumun sancısız yaşantılanması ve anne bebeğin kötü ruhlardan korunabilmesi için anne doğum yapacağı yere alındığında baba da başka bir yere yatırılmakta, doğumu orada beklemektedir; bazı babaların partnerleri ile doğum sancılarına benzer ağrılar hissettikleri ifade edilmiştir. (Clark, Freeman ve Kane, 1987, aktaran, Ergin, Özdilek, 2014).

Lemmer gebeliğin babalar üzerindeki etkilerini literatürde incelemiştir; baba adaylarının, genellikle gebeliğin ilk trimesterlarında kararsız kaldıklarını, gebeliğin gerçekliğini üçüncü trimesterda kabul ettiklerini, gebelik ve beraberine daha fazla ilgi duyduklarından bahsetmektedir. İlgili inceleme baba adaylarının bu süreçte özellikle ekonomik yönden yeterliliklerini sorguladıklarını, evlilik hayatlarındaki olası değişiklikleri, babalığa dair sorumluluklar karşısında yeterliliklerini düşündüklerini de ortaya koymaktadır (Lemmer, 1987).

Baba adaylarının, babalığa hazırlığı gebelik sürecinde başladığı düşünülse de bu durum anne adaylarının hazırlığından farklılık göstermektedir, anne adayları kadar güçlü değildir. Anne adaylarının gebeliğe uyumunun daha kolay olduğu yaşadıkları hormonal değişikliklerin düzeyi ile de açıklanabilmektedir. Partnerleri gebe olan baba adaylarının gebelik döneminde hormonal değişiklerini inceleyen Storey ve arkadaşlarının çalışmasında, baba adaylarının kortizol ve diğer hormon seviyelerinde yükselme olduğundan bahsetmişlerdir. Bu durumun sebebinin bilinmemesine rağmen söylenebilmektedir ki; gebelik babalar üzerinde büyük ve önemli bir değişime neden olmaktadır. (Storey, Walsh, Quinton ve Wynne-Edwards, 2000).

Ergin ve Özdilek'in aktardığına göre bir başka çalışmada babaların doğumdan sonraki ilk üç hafta içerisinde duygusal hassasiyetler ve dışlanmışlık duyguları yaşadıklarından bahsedilmiştir (Becström ve vd., 2011, aktaran, Ergin, Özdilek, 2014).

Magagna'nın aktardığına göre; Babanın bilinçdışı düşlemlerinin, kendi ailesi ile olan arkaik dönem ilişkilerinin gebelik döneminde yaşadığı duygusal tepkileri ve uyumu belirlemekte önemli olduğu bulunmuştur. Amerika'da incelendiğine göre; ilk kez baba olan erkeklerin üçte ikisinin doğum sonrası ilk üç aylık süreçte bunalıma benzer bir durum yaşantılandıkları bulunmuştur (Zaslow, 1981, aktaran, Magagna,2017).

Bing 1963'de gerçekleştirdiği araştırmasının sonuçları çocukların gelişiminde babaların önemli bir yerde olduğunu göstermektedir. Babanın çocuğuna olan sevgi ve şefkati onun bilişsel, duygusal ve sosyal gelişiminde etkili olmaktadır. Babalar da yeni doğmuş çocuğun psikolojik olarak sağlıklı olmasında anne sevgisi ve şefkati kadar önemli bir yerdedir. (Magagna, 2017).

Erkeklerin bazıları gebe gerçekliğini erkek olmalarının kanıtı ve erkek olmanın sonucu olarak gördüklerinden bahsedilmektedir. Bununla birlikte bazı erkekler için ise gebelik anne ve çocuğa yönelik duyulan sorumluluk ifade etmemekle birlikte bir kadın ile yaşanılan cinsel bir birliktelik sonucu olarak görülmektedir. Genel olarak ise erkek ve kadın için gebelik, ebeveyn olma sürecine hazırlanılan zevk ve mutluluk duyulan bir süreç olarak tanımlanmıştır (Bobak ve Jensen, 1987, aktaran, Berkiten,1999).

2.3 Erkek/Erkeklik ve Erkeksilik Kavramları Üzerine Görüşler

Erkek sözcüğü erk kökünden türemektedir. Bu kök güç, iktidar anlamlarına gelmektedir fakat kelime bununla sınırla kalmaz bu köke bir de "ek" gelmektedir. Dile göre erkek olmak yalnızca güç iktidar anlamına gelen erk ile değil onun yanına gelen ek ile tanımlanmaktadır. Erkek olmayı tanımlayan sözcük ise erkeklik olarak belirtilmektedir. Yine erkek kelimesinden türeyen bir diğer kelime erkeksilik kelimesi ise soru işaretlerini barındırmaktadır fakat erkeksilik kelimesi incelendiğinde erk/eksiklik ya da erkek/silik çağrışımları zenginlik katmaktadır (Parman.2002).

Oidupus döneminde yasaklayıcı, cezalandırıcı olan baba, çocuğu erken dönemlerde anne ile kurulan simbiyotik ilişkiden uzaklaştıran, özgürleştiren babadır. Bunu sağlarken babanın kendi babası ile olan ilişkisini de gündeme getirmektedir, ona karşı olan arzularının da doyurulmasına sebep olacaktır. Böylelikle anne baba çocuk ilişkisi düşünüldüğünde her zaman üç neslin dikkate alınması önemlidir (Parman,2002).

Toplumda erkeksilik ve erkeklik birbiri ile benzeyen birbirinin yerine geçen kavramlar olarak görülmektedir. Bilimsel çalışmalarda ise toplumda bilindiği gibi benzer kullanımları olduğu gibi farklı anlamlarda da kullanıldıkları bulunmuştur. Erkeksilik, birey tarafından çoğunlukla toplumsal cinsiyetçiliğin etkisi ile erkeğe yüklenen özelliklerin içselleştirilmesi ve yaşantılanmasını tanımlamaktadır (Bem, 1974, aktaran, Sakallı ve Türkoğlu, 2019). Erkeklik ise, toplumsal kurallar kapsamında geleneksel erkek öğretilerini yaşayıp yaşayamamak arasında kalmak ve sosyal olarak statü kazanmaya yönelik meşguliyet ile daha yakın bir durum olarak tanımlanmaktadır (Connell, 1995; Vandello ve Bosson, 2013, aktaran, Sakallı ve Türkoğlu, 2019).

Temel bedensel farklılıklar kadın ve erkeği ayırmaktadır. Bu temel farklılıkları anatomik olarak sınıflandırmak anlamlıdır. Çocukluk dönemi söz konusu olduğunda bu farklılıkların gözlemlenebileceği alan genital bölgelerdir fakat yaşamın başlangıcında olan bebek için bu farkı gözlemlemek pek mümkün değildir. Kısacası genital organlardaki farklılaşmalar haricinde bedensel ya da ruhsal bir farklılık söz konusu değildir böylelikle de bu dönem için kadınsı ve erkeksiden bahsetmek mümkün değildir. Cinsel dürtü ile genitalite bütünleşmeden özetle üreme yetisi gelişmeden önce farklı erojen bölgelerde kısmi dürtüler olarak görülmektedir. Fallik döneme gelindiğinde erkek ve kız çocuğu için ödipal karmaşasının etkisiyle erkeğe ve kadına dair özelliklerin adımları atılmış ve cinsiyetler arası anatomik ayrımlar keşfedilmiş olsa da ancak ergenlik dönemi ile üreyebilme kapasitesinin gelişmesiyle gerçeklikte bir nesneye arzu duyabilmesi sayesinde kadınsı ve erkeksiden bahsedebilmekteyiz (Keser, 2001).

R.W.Connell ataerkil düzen içerisinde nasıl erkek olunacağına dair fikirlerini açıklamıştır. Connell'e göre erkekler toplumsal olarak avantajlara sahiptirler fakat bu avantajların bedellerini de ödemektedirler. Bu açıklamasını hegomonik erkeklik kavramı ile genişleterek açıklar. Connell tüm dünyada hakim olan tek bir cinsiyet düzeninden bahseder. Bu düzenin temelini oluşturan ise erkeklerin kadınlardan daha güçlü olmaları gereğidir. Tüm dünyada hükum süren bu anlayış elbette toplumsal olarak farklı rejimleri oluşturmaktadır. Böylelikle "olunması gereken" bir erkek modeli meydana gelmektedir aynı durum kadın için de geçerlidir. Olunması gerekenler içerisinde erkek için kadını döllemesi, koruması ve onu geçindirmesi söylenebilmektedir (Connell ve Dowsett, 1999, aktaran, Narter, 2022,).

Geleneksel Türk aile yapısında ailenin devamını sağlayan kişi erkek çocuktur. Kız çocuğundan farklı bir konumda kalarak ailenin gelecekteki bakımını üstlenecek ve ekonomik yönden sorumluluğunu alacak kişi olarak erkek çocuk görülmektedir (Zeybekoğlu, 2013).

2.4 Psikanalitik Kuramda Baba Kavramı

Gebelik, doğum, süt verme gibi biyolojik işlevlerle annelik yaşantılanmakta ve gözlenmektedir. Babalık söz konusu olduğunda, daha karmaşık bir süreç düşünülmektedir. Erkek sadece dölleme işlevi ile bebeğin varoluş ve gelişme sürecine dahil olduğundan biyolojik açıdan bu işlev dışında düşünülmemektedir. Dolayısıyla babalık işlevi yalnızca biyolojik değil, toplumsal bir düzleme de oturmaktadır (Parman, 2001).

Çocuk, babası tarafından rakip olarak görülür. Zaman çocuğun yanında olurken baba için olumsuz yönde akacaktır. Baba yerini çocuğuna bırakmayı bilmelidir. Baba çocuğunun karşısında ölüme karşı çıkmayı ve aynı zamanda ölümü kabullenmeyi öğrenecektir. Babaya, gebe olan kadının yani annenin bedeni kendisine bedensel eksikliğini anımsatır ve 'benim babam kim?' şüphelerine geri dönmesine neden olur (Parman, 2001).

Yaşamın ilk zamanlarında baba, bebek için anne-olmayan olarak var olur; bir yabancıdır ve istenmeyendir. Baba bu dönemde bir olumsuzluğu temsil etmektedir. Daha sonra ise sağlıklı bir süreçte "baba anneden farklı olan"a dönüşmektedir. Bu dönüşüm için ruhsal bir çalışma gerekmektedir (Habib, 2014).

2.4.1 Sigmund Freud'a göre baba;

Freud, ruhsallığın oluşumunda Oidupus karmaşası çerçevesinde babanın rolünü ele alır. Psikanaliz Kuramında Oidupus karmaşasanın konumu dikkate alındığında babanın rolü ve işlevine dair açıklamalar annenin rolü ve işlevine oranla daha fazla yer almaktadır. Baba her iki cinsiyetten çocuk için de üstbenliğin gelişmesini sağlar. Freud Psikanaliz Kuram'ını oluştururken babaya dair görüşlerini geliştirerek açıklamaya devam etmiştir (Erdem, 2014).

Freud kuramında önemli bir konumda yer alan Oidupus Karmaşası'nın ilk açıklamalarını oto analizi süresince Fliess ile olan mektuplaşmalarında bulmaktayız. İlk olarak 69. mektubunda cinsel düşlemin ebeveynlerle ilgili olmasından bahsetmiş ve sonrasında 71.

mektubunda kendi oto analizinden hareketle evrensel olduğunu düşündüğü anneye dair aşkı ve bu nedenle babaya yönelik kıskançlığı açıklamıştır. (Freud, 1897, aktaran, Koç, 2017).

Freud'a göre Odipus Kompleksi cinsel gelişimin çekirdeğini oluşturmakta ve duygusal gelişimin üzerinde de önemli bir rolde görünmektedir. Freud var olan herkesin bu çatışmayı çözmekle yüzleşecek ve bunu başarmak konusunda yetersiz kalanların ise nevrozun kurbanı olacağını söylemektedir (Freud, 1905).

Freud (1910), babayı aile içinde olsun ya da olmasın çocuğun anneye yönelik olan libidinal dürtülerini düzenlemesine yardımcı olan olarak tanımlamıştır.

Freud çocuk cinselliği üzerine olan görüşlerini 1920'lerde anal ve oral libido örgütlenmesine genital çocuk örgütlenmesini de ekleyerek yeniden gözden geçirmiştir. Bu düzenleme ile her iki cinsiyet için de tek bir genitalden bahseder onu da erkek genitalliği olarak açıklar ve genitallerin önceliğini değil fallusun önceliğine vurgu yapar (Freud, 1920).

Odipus Kompleksinin Çözümsüzlüğü makalesinde Freud, her iki cinsiyet için de ilk aşk nesnesinin anne olduğundan bahsetmektedir. Erkek çocuk, ödipal döneme yaklaşıldığında anneye olan aşkını sürdürüp baba ile rekabet etmeye başlar böylelikle ilk aşk nesnesi değişmemiş olup devam etmektedir. Kız çocuk için ise durum daha karmaşıktır; kız çocuk anneye olan aşkından vazgeçerek babaya yakınlaşır ve anne ile rekabete girer. Bu durum kız çocuk için hayatındaki ilk vazgeçiş olarak değerlendirilir, babanın aşkı için anneden vazgeçer. Babaya yakınlaşabilmesi için önce anneyi sevmeli sonra ondan vazgeçebilmelidir. Babayı sevmenin koşulu anneyi sevmekten geçmektedir. Kız çocuğu, ileride genital olarak yasaklanmamış, suçluluk duymayacağı babasından farklı olan bir erkeği anca bu yol ile sevebilecektir. Oedipus kompleksi, çocuğun yaklaşık 3 yaşlarında anne babası arasındaki ilişkinin farkına varmasıyla ortaya çıkar. İlgili döneme gelindiğinde erkek çocuk, kız çocuğunda bir penisin bulunmadığını fark eder ve sonucunda dehşete kapılır. Bilinçdışında, bu eksikliği kastrasyon olarak yorumlar ve kastre edilmekten korkmaya başlar. Kız çocuk da kendisinde erkekte olan penisin olmadığını fark eder ve bilinçdışında, kastrasyona uğradığını düşünür. İki cinsiyet için fark görünür olmaktadır; erkek çocuk kastre olmaktan korkarak anneden vazgeçer ve baba ile özdeşim kurar, kız çocuk ise hayata bir kayıpla başlamıştır bu kaybını telafi

edebilecek yollar aramak sebebiyle anne ile özdeşim kurar ve ileride babası gibi bir erkekten çocuk sahibi olma arzusu duymaya başlar, bu arzu ise penis hasedinin bir ikamesi olarak görülür (Freud, 1924).

Freud, Uygarlığın Huzursuzluğu makalesinde (1930) babayı, kastre etme tehdidiyle yasak getiren kişi olarak açıklamıştır. Yasak, arzular ve haz ilkesine yönelikken gerçeklik ilkesini doğrular niteliktedir. İlgili makalede Freud, çocukluk döneminde babanın korumasına yönelik ihtiyacın önemine vurgu yapmıştır (Freud, 1930).

Freud, antropoloji ağırlıklı Totem ve Tabu makalesinde (1913), baba ile olan çatışmayı insanların sürü olarak yaşadığı çok eski çağlarla açıklamıştır. İlgili anlatıya göre baba sürünün hakimidir ve sürüdeki tüm kadınlara sahip olandır. Erkek çocukları sürüde barınamaz, başka bir grup kurmaları gerekmektedir ancak öyle bir kadın ile birlikte olabilmektedirler. Bir dönemde erkek çocuklar babalarını öldürür ve sonrasında onu yerler. Freud bu eylem ile hem babaya duyulan nefreti hem de ona benzemeyi, onunla özdeşim kurmayı ifade ettiğini söyler. Bu durumdan sonra bir arada yaşamanın koşullarının belirlendiği bir anlaşma yapılır. Kurulan yeni gruplar kendileri için bir totem hayvanı seçerler, totem aynı zaman da tabu olur onu avlamak ve yemek yasak olur. Aynı toteme bağlı olan kişiler ailedir ve beraberinde birbirleriyle evlenmeleri tabu olur böylelikle dışarıdan biri ile evlenme (egzogami) kuralı, yani ensest yasağı yerleşir. Bu topluluklarda yılda bir kez ritüel haline gelen totem avlanarak yenir Freud bunu simgesel bir tekrar olarak otoriter babanın öldürülmesine benzetir (Freud, 1913).

Freud, Musa ve Tektanrıcalık (1939) makalesindeki Yahudiler tarafından öldürülen Musa ile Totem ve Tabu makalesindeki erkek çocukları tarafından öldürülen ilkel baba arasında benzerliğe gönderme yaparak insanların her zaman ilkel bir babaya sahip olduklarından bahsedip onu öldürdüklerini de bildiklerini açıklamıştır. Bilinçdışına yerleşen bir durum olarak Musa'nın öldürülüşünü ele almıştır ve bunu ilkel babanın öldürülüşünün başka bir örneği olarak görmüştür (Freud, 1939, aktaran, Koç, 2017).

2.4.2 Freud sonrası psikanalitik kuramda baba kavramı

Klein'e göre Oidupus Karmaşası çok erken yaşlarda başlar; çocuk annesinin bedeni ve rahmiyle birincil bir ilişki içerisindedir ve çocuğun memeden uzaklaşması ile ödipal karmaşa başlamaktadır. Klein bu görüşlerini Erken Kaygıların Işığında Oidupus Karmaşası makalesinde açıklar, her iki cinsiyet için de benzer başladığından söz eder,

anne memesine bağlı olan bebek bir süre sonra ikinci bir nesneyi ilgi alanına dahil etmektedir. Bu dahil edişin ardında iki temel motivasyondan bahseder; bebeğin memedeki büyük doyumunun yarattığı "iyi meme" duygusunun başka nesnelerden de bekleyebilme kapasitesi ve bu iyi memeden gelecek engellenmeler ile bebeğin nesneden vazgeçerek yeni doyum verecek nesne aramasına neden olması böylelikle bu yeni nesne babadır, babanın penisinden oral doyum elde etme arzudur. Baba penisinin bebeğin arzu ettiği sınırsız doyum vermekte yetersiz kaldığı zamanlarda öncesinde meme ile yaşanan çatışmalar yeni kurulan nesneyle olan ilişkiye yansıtılır ve iyi ve kötü penis kısmi nesneleri oluşur. Bebeğin bölme mekanizmasını başarılı yürütmesi ile paranoid-şizoid konumda göreceli istikrarını başlatır. Yaşamın erken dönemlerinde bebeğin düşlemlerinde ebeveynlerini yutmaya yönelik güçlü oral bir arzu mevcuttur. Bu süreç Klein'a göre üstbenliğin oluşumunun başlangıcıdır yani üstbenlik, Oidupus karmaşasının çözümüyle değil başlangıcı ile oluşmaya başlamaktadır. Oidupus Karmaşası bölme ile ilgili olduğu gibi başka bir dinamikle de en başından beri ilişkisi bulunmaktadır. Bebek sevdiği nesnelerine karşı olan saldırganlık ve nefret duyguları nedeniyle onları kaybetmekten korkmaya başlar ve böylelikle yeni bir konumdan bahsedilir: depresif konum. Depresif konum ile suçluluk, pişmanlık ve üzüntü duyguları ortaya çıkar. Bu kaygı sebebi ile bebek iyi nesnelerinden mahrum kalmamak için onarıcı düşlemleri hayal etmeye başlar. Erkek bebek anne bedenine verdiği hasarı; içe aldığı iyi baba ile özdeşleşerek penisini kullanarak telafi etmeyi arzular. Kız bebek ise hasar verdiği anne bedenini iyi penis nesnesinden bebek sahibi olmayı arzu ederek onarmak ister. Bu noktada Freud'un kuramındaki karşı cinsten ebeveyn ile düşlenen cinsel ilişki arzusu ile Klein'ın kuramındaki iyi ebeveyne saldırganlık ve nefretin sebep olduğu hasarın genitalleri kullanarak telafi etme arzusu benzer olandır (Klein, 1945).

Mahler (1971) ve Abelin (1975) Oidipus öncesi baba ve işlevinden bahseden ilk çalışmaları gerçekleştirmişlerdir. Freud ve onun görüşlerine benzer analistlerin bahsettikleri kısıtlayan, cezalandıran Oidipus temelli babanın yanında Oidupus dönemi öncesi bağımsızlaştıran, farklılaştıran, besleyen yaratıcı babası da görünür olmuştur (Balkan, 2014).

Winnicott da Klein gibi anne-bebek ilişkisi üzerine yoğunlaşmıştır. Kadının iyi bir anne ve bebeğiyle uyum içinde olabilmesi için cinsel bir modele ihtiyacı olduğundan söz eder ve bu destek için erkeğin genital gücünü tanımlar (Habip, 2014).

Winnicott Oyun ve Gerçeklik kitabında birincil olarak babanın rolünün anne ile bebek arasındaki ilişkiyi korumak olduğundan bahsetmiştir. Bu rol yalnızca annenin yetersizliğini gideren bir ikame olmak değil dışarıdan gelebileceklere karşı korumayı da kapsamaktadır. Bununla birlikte annenin bebeğinden ayrılmasına engel olmasını da sağlayan kişi baba olmalıdır (Winnicott, 1998).

Winnicott'ın kuramında önemli bir konumda olan "yeterince iyi anne" kavramı babaları da kapsamaktadır fakat ona göre çocuğa yönelik her bakım annesel terimi üzerinden açıklanmaktadır bu yüzden de babasal terimi anneselden sonra gelmektedir. Buna göre, erken çocuklukta babanın rolü kadının yeterince iyi anne olmasında destek sağlamaktadır (Düşgör, 2007).

Hayatta kalabilmek için bebek anneden gelecek ilgi ve sevgiye ihtiyaç duymaktadır. Annenin bu ilgi ve sevgiyi verebilmesi için gerekli olan "yeterince iyi anne" olabilmesinde babanın anne ve çocuğu kapsıyor olması önemlidir. (Okyar, 2015).

2.4.3 Lacan'a göre baba

Düşgör, Psikanalitik kuramın bir bütün olarak incelendiğinde, her zaman fiziksel ve duygusal olarak bir babanın olmamasına rağmen tasarım veya içsel bir resim olarak olduğundan bahseder ve böylelikle iç dünyada bir nesne olarak babanın var olduğu açıklar (Düşgör, 2007).

Nesne ilişkileri ile anne-bebek ilişkisine yoğunlaşılmıştır, babanın tekrar daha çok gündeme gelmesi Lacan'ın açıklamalarıyla olmuştur (Etchegoyen, 2002, aktaran, Düşgör, 2007). Lacan'ın kuramında bilinçdışı dil olarak şekillenir ve bu sistemin kanunu oluşturan babadır. Özne olanı ötekinden farklı hale getiren dildir, Dilin kanununu oluşturmasıyla baba anne-bebek arasındaki yanılsamalı birlikteliği ayırmaktadır (Lacan, 1977, aktaran, Düşgör, 2007).

Babanın adı kavramını açıklayan Lacan'a göre babanın adı dili oluşturan ve simgesel düzeni ortaya koyandır. Babayı anne adlandırır çünkü annenin düşlemi sayesinde baba olan babalık işlevini yerine getirmektedir. Baba olanın tanınması için annenin üçüncü olarak babayı adlandırması gerekmektedir (Parman, 2001).

Lacan'a göre babalık işlevini üç düzlemde incelemekteyiz; gerçek, imgesel ve simgesel. Kimliğin kaynağını gösteren simgesel babadır ve gerçek simgesel baba "ölü baba" olarak

adlandırılmaktadır. İmgesel baba ise herkesin düşlemlerinde ortaya çıkan bir ruhsal imgedir. Güvenlik ve iyiliği sağladığı varsayılan, idealize edilmiş (az veya çok) bir tasarım olarak bahsedilmektedir. Fiziksel boyutta ki müdahale biçimiyle kendini gösteren ise gerçek babadır ve anne-çocuk arasındaki ayrımı sağlayan, devreye giren kişi olarak görüşmektedir (Penot, 2001).

Parman'ın aktardığına göre, Lacan Babanın işlevinden söz eder; Lacan'a göre bu işlev yasanın aktarımını sağlayandır. Bu yasa hem kültürel hem de öznel düzlemdedir. Topluluğun yasasını aktaran babanın işlevidir. Topluluğun yasası yasaklara gönderme yapmaktadır; Bunu ensest yasağı olarak özetleyebiliriz baba, oğluna anneyi yasaklar bununla birlikte baba-oğul ensest ilişkisini de yasaklayandır. Bu yasakla birlikte babalık işlevi bir diğer unsur olarak soy zinciri oluşturma ve döllemeye işaret eder. Oğluna yasaklara uyarak babası gibi olma yolunu açan babanın işlevidir. (Parman, 2002).

Parman'a göre; erken çocuklukta babaya benzeme arzusu, ödipal döneme gelindiğinde baba ile bir mücadeleye dönüşecek, ergenlikte ise kısmen yeniden canlanarak babaya dair değerler reddedilecek ancak ya yetişkinlikten sonra ne olur diye sormaktadır ve ekler Kemal Varol'un dizelerini; (Parman, 2002)

"Benzemem diye düşünürken müsvedde oldun ona."

2.4.4 Psikanalitik kuramda baba kavramı üzerine güncel yaklaşımlar

Szwec Babanın işlevini annenin rolü ile açıklar. Szwec'e göre anne babayı araya alarak bebeğini susturur ve otoerotizmini durdurur. Anne "Bu yaptığını baban ile konuşacağım" diyerek babayı dahil eder. Szwec, annenin aslında yetersiz olduğunu ve babayla bir çift olduğunu çocuğuna göstermelidir diyerek Michel Fain'in "kastratör baba" kavramına gönderme yapar (Szwec, 2007, aktaran, Düşgör, 2007).

Michel Fain ve D. Braunschweig, babanın işlevine dair görüşlerini "sevgilinin sansürü" kavramı üzerinden bahsetmişlerdir. Bebek doğduğu andan itibaren Ödipus üçgeninin içerisinde yer alırken baba da anne bebek ilişkisinin içerisindedir. Baba annenin zihninde, bir dönemden sonra anneyi diğer rolleri için çağırarak anneliğini sansürler. Andre Green ölü anne karmaşası teriminden bahseder. Bebek ilk dönemlerde anneye muhtaç bir konumdadır ve henüz ben ile ben olmayanı ayıramaz. Bu durum da annenin bu süreçte destekleyici ve ilgili olmasını gerektirir. Anne yetersiz kaldığında, bu rolü bıraktığında

bebek de ilkel bir acı oluşur, bebeğin bir zamanlar içselleştirdiği canlı, ilgili, yansıtıcı, kapsayıcı anne imgesinde değişim meydana gelmiştir. Bu değişimin nedeni annenin kaybıdır, yas sürecidir ve anne depresyondadır. Bebek için bu süreç zorlu karşılanmaktadır, Green için bu narsisistik bir travmadır ve bebeğin benliği henüz yeterli olmadığı için bu süreci işleyemez. Burada bebeğin anne ve onun yas nesnesi ile üçlü bir ilişki olarak gördüğü bir durum olur. Bebek tarafından yas nesnesi baba ile ilişkilendirilir ve onun saldırgan dürtülerine açık hale gelir, annenin arzusu tarafından bebekten başka bir öteki var olur. Burada Fain'in sevgilinin sansürü kavramına tekrar dönmek anlamlı olacaktır. Anne kendisini tekrar kadın olmaya çağıran babanın yarattığı cinsel uyarımdan bebeği koruyabilmek adına sansür uygular ve bebeğini uyutarak eşi ile cinsellik yaşamaya başlayabilir. Bebek böylelikle artık benliği gelişirken anneyi öteki olarak algılar ve kendisinin de ötekinin ötekisi olduğunu fark eder. Annenin arzu nesnesi olan baba ile histerik bir özdeşleşme yaşamaya başlar (Abrevaya,2013).

Çocuk için annenin babayı tanıtmaması, devreye girmesine izin vermemesinin yaralayıcı olacağı ve böyle bir durumda babanın, çocuk için yabancı olarak kalacağı düşünülmektedir (Halifeoğlu, 2011).

Penot'un aktardığına göre Freud 1932 yılında Kadınsılık üzerine bahsettiği konfreransında aşk nesnesinin çocuğun gelişimi sürecinde yer değiştirmesinin gerekli olduğundan bahsetmiş ve ödipus karmaşası döneminde aşk nesnesi olarak anne yerine babanın seçilmesine vurgu yapmıştır. İlgili konfreransta babaya olan ilk yatırımını babalık işlevi ile ilişkilendirir. Ona göre bu yatırım ilk nesneyle kurulan bağın libidinal aktarımıdır, babayla kurulan ilişkide var olan her şey öncesinde anne ile olan ilk ilişkide zaten var olduğundan bahsetmiştir (Penot, 2014).

Parat'a göre annenin zihninde baba önceden beri var olandır bununla birlikte her çocuğun anneye sahip olmak ve babayı öldürmek istediğini fakat babanın buna izin vermeyerek araya girdiğini söylemektedir. "Baba cinsel olarak anneye sahip olandır!" mesajı çocuğa iletilir. Parat, Andre Green'in ödipal çatışmayı açıklayışını babalık işlevi bağlamında yorumlanması gerektiğinden bahseder; Green ödipal çatışmayı annenin, babanın ve çocuğun gözüyle ödipal çatışma olarak üç açıdan tanımlamaktadır. Bu durumda; anne "bu baba çocuğu desteklemiyor" derken, çocuk "anne benim" demektedir bu noktada baba ise yasaklayıcı ve kastre edici bir roldedir (Parat, 2007, aktaran, Düşgör, 2007).

Bebeğin doğduğu andan itibaren baba tekrardan kendi Oidupus temelli sorunsalları ile meşgul olmaktadır bununla birlikte doğan çocuğu da bu kaygılar ile çalışmaktadır. Baba çocuğuna eşi ile kendisinin ürünü olduğunu gösterebilmelidir, anne ile çift olduğunu kendilerinin özel bir yaşamları olduğunu çocuğuna öğreten baba olmalıdır. Kural koyan, anne ile bebek çiftini ayıran baba bu sayede çocuğuna dış dünya ile ilgilenmesine olanak sağlamaktadır yani çocuğuna dünyayı tanıtmaktadır. Özetle Freud'un yasaklayıcı, cezalandırıcı olumsuz niteliklere sahip babası aslında anneden özgürleştiren bir rolü üstlenmektedir. Bu rol bireyselleşebilmek ve toplumda yer edinebilmek için temeldir (Balkan,2014).

Duparc "yeterince iyi babalık" terimini açıklar. Babalık işlevini bu terim ile açıklarken Winnicott'ın "yeterince iyi annelik" kavramına gönderme yapmaktadır. Bu terimini Fransa'da o dönemde yeni çıkan bir kanun ile açıklar, ilgili kanuna göre çocuklar annelerinin soyadlarını alabilmektedirler buna göre "babanın adı" ne olacaktır sorusu gündeme gelmektedir. Eskisinden farklı olarak baba ile anne eşit pozisyondadır ve annesel işlevler baba açısından da düşünülmektedir. Bu durumda "yeterince iyi babalık" kavramı da yadırganmayacaktır (Duparc, 2007, aktaran, Düşgör, 2007).

Combe babayla ilişkili beş düşlemden bahsetmektedir. Birinci olarak tamamiyle annesel babalara yöneliktir; çocuğa bakım veren annesel işleve sahip babaları içermektedir. İkincisi babanın annenin sevgilisi olarak görülmesidir, doğumdan sonra annenin kadın olmasına destek olan bir babayı içermektedir. Üçüncüsü "kanun koyan" babadır, diğeri "öldürülmesi gereken" babaya gönderme yapar ve son olarak ise çocuğun model alabileceği, taklit edebileceği bir babayı kapsamaktadır. Düşlemsel düzeyde babaya yapılan yatırım, zihinde tutulan işlev gerçeklikte olduğundan daha fazla içerik göstermektedir (Combe, 2007, aktaran, Düşgör, 2007).

Roussillon bilişsel meraktan söz eder, bebeğin merakı sayesinde ruhsal dünyanın oluştuğundan bahseder. Çocuk başlangıçta anne ile kendisini aynı olarak görür 6-9 ay arasında aralarındaki farkı anlar bu da annenin babadan haz aldığını fark etmesiyle gerçekleşmektedir. Annenin kendisinden farklı olduğunu anlar, annenin babayı işaret etmesiyle çocuk için baba yaşamın ilk nesnesi olur (Roussillon, 2007, aktaran, Düşgör, 2007).

Andre Green'e göre baba, annenin zihninde her daim varlığını sürdürür bu durumu ise sembolizasyonla ilişkilendirmiştir. Green için çocuk birleşmiş anne ve babayı ayırmayı arzular, ilişkide oluşabilecek kesintiler çocuğa suçluluk duyguları yaşatmaktadır. Bu ayrılığın babanın varlığıyla olduğunun görülmesi babayı farklı algılamaya sebep olur. Annenin aracılığı ve zihni ile orada olan baba artık kendi başına yasaklayıcı ve ayıran olarak var olan konumuna gelmektedir aynı zamanda sevilecek nesne olarak da varlığını sürdürmektedir (Green, 2005).

Green "Evrensel baba yoktur" sözü ile baba imajının değil baba imagosunun öneminden bahsetmektedir. Baba imgesinin ondan nefret etmeden olamayacağını açıklar böylece baba hem sevilen hem de nefret edilen olmaktadır. Bu ambivalansın ergenlik dönemi çatışmalarında izini görmekteyiz; babanın sevgisi istenmekte ama aynı zamanda ondan nefret edilmektedir. Bu ikirciklilik tüm yaşam boyunca devam etmekle birlikte ergenlik döneminde en şiddetli hali yaşanmaktadır (Düşgör, 2007).

Lacan gibi Penot'da babalık işlevinden söz etmiştir. Penot'a göre ruhsal olarak sağlıklı olmama durumunda aile ortamı ilk olarak düşünülen olmaktadır. Bu ortam da annenin üstlendiği ilk bakım ve onun niteliğinin yanında babalık işlevi de bir başka önemli etkendir. Penot çocukken evlat edinilmiş ergenler ile çalışmış, onlar da biyolojik babalar ile babalık işlevini sağlayan kişilerin ayrı kişiler olduğunu göstermiştir. Böylelikle dölleyici rolünde olan babadan farklı bir babalık işlevi görülmektedir. Babalık işlevi toplumsal-simgesel bir işlev olarak ifade edilmektedir (Parman, 2002).

Son olarak Melanie Klein, Haset ve Şükran'da; Freud çalışmalarından, hastanın geçmişini, çocukluğunu ve bilinçdışını araştırmanın, kişinin yetişkin kişiliğini anlayabilmenin ön koşulu olduğunu bildiğimizi vurgular (Klein, 1999). Buradan hareketle söylenebilir ki babalığı anlayabilmek için erkeğin geçmişine, anne ve babasıyla olan ilişkisine ve anne-baba ikilisindeki konumuna bakmak anlamlı olacaktır.

2.5 Kişiler Arası İlişkiler

Kişiler hayatları süresince farklı yakın ilişkiler kurmaktadırlar. Bir sosyal varlık olan insan için yakın ilişkiler temel bir konumdadır. Hayattan alınan doyum, mutluluk, kendine güvenmek gibi temalardaki önemi karşımıza çıkmaktadır (Çeçen 2008; Lucas ve Dyrenforth, 2006; Robert, Gotlib ve Kassel, 1996, aktaran, Bilir, 2016,)

İnsanların kurdukları çeşitli kişilerarası ilişkilerden biri de romantik ilişkilerdir; bu ilişki türü flört etmek, birlikte yaşamak, evlilik gibi farklı süreçleri kapsayan bir kavramdır (Hendrick ve Hendrick, 2006, aktaran, Yalçın ve Ersever, 2015,). Genç yetişkinlik ve geç ergenlik süreçlerinde romantik ilişkiler önemli bir konumdadır. Kişiler bu dönemlerde arkadaşlık kurmak ve ötekilerden destek almak konusunda yoğun bir ihtiyaç hissetmektedirler. Bu ilişki kişilerin gelişim süreçleri için de oldukça önemli görülmektedir (Furman ve Buhrmester, 1992).

Sternberg romantik ilişki kavramını üç aşk kuramına uyarlayarak açıklamıştır. Bu kurama göre üçgenin üç köşesi üç önemli noktaya işaret etmektedir. Romantik ilişki için, bağlanmayı ve samimiyeti ifade eden yakınlık, cinsel çekimi ifade eden tutku ve ilişkiyi sürdürebilmek için gerekli olan bağlılık bu üç köşeyi ifade etmektedir (Sternberg, 1986).

Berscheid ve Peplau'ya göre ise romantik ilişki üç özelliği kapsamaktadır. Kişiler arasındaki aşk, bağlanma vs., kişilerin karşılıklı bağımlılıkları ve psikolojik olarak ihtiyaçlarının doyurulması (Berscheid ve Peplau, 1983, aktaran, Erol, 2020).

İki kişinin gönüllü ve karşılıklı olarak oluşturduğu romantik ilişki diğer tüm ilişkilerden farklı bir yoğunluğu taşıdığı söylenebilmektedir. (Brown, Feiring, ve Furman, 1999; Collins, 2003; Reis ve Shaver, 1988, aktaran, Erol, 2020). Moss ve Schwebell'e göre ise bu bulgularla uyumlu romantik ilişkinin farkını ortaya çıkaran özelliklerden bahsetmişlerdir. Karşılıklılık, duygusal, fiziksel ve bilişsel yakınlık ve bağlılığı romantik bir ilişkiyi herhangi bir ilişkiden daha farklı bir ilişki haline getiren özellikler olarak aktarmışlardır (Moss ve Schwebell 1993, aktaran, Erol, 2020).

Freud, dürtü kuramına uygun olarak kişilerin bebeklik dönemlerinde hayatta kalabilmek için ötekinin fiziksel ve duygusal bakımına ihtiyaç duyduğunu açıklarken, kurulan ilişkilerin önemine dolaylı olsa da dikkat çeker hale gelmiştir (McWilliams, 2014).

Freud sonrası dönemde nesne ilişkileri kuramcıları dürtülerin de ancak bir ilişki içerisinde görünür olduklarından dolayı dürtü ve ilişkilerin birlikte değerlendirilmesi fikrini çalışmışlardır. Kişiler yaşamları boyunca kurmuş oldukları ilişkilerde erken dönemdeki içselleştirilmiş ilişki temsillerine başvururlar ve bu deneyimler ilişkileri yönlendirmektedir (Gençtan, 2002).

Kişilerarası ilişkiler ve bağlanma kavramı da bir diğer önemli alandır. Bowlby tarafından geliştirilen bağlanma teorisi ile kişilerin farklı bağlanma stillerini anlayabilmek ve bu stillerin kişilerarası ilişkiler üzerindeki etkisi açısından önemlidir. Bowlby olumlu koşullarda büyümüş kişilerin destek vermek konusunda daha ulaşılabilinir, olumsuz koşullarda büyüyen kişilerin ise ulaşabilir olmaktan uzak ve çevrelerine karşı şüphe içinde olabileceklerini aktarmıştır. Kişilerarası ilişkilerin başladığı ilk yer bakım verenler ile kurulan ilişkilerdir. Bu ilişkiler kişinin gelecek hayat deneyimlerinin ve kuracağı ilişkiler üzerinde önemli bir roldedir. Buradan hareketle kişilerarası ilişkileri bağlanma stillerinin etkilediği aktarılanabilinir (Sarıbal, 2017).

Carter ve McGoldrick'in aktardığına göre, 1960'larda Duvall ve Hill tarafından aile yaşam döngüsü olarak adlandırılan bir model geliştirilmiştir. Model aşamalardan oluşmaktadır evlilik ile başlayan aile döngüsü çiftlerin ölümü ile son bulmaktadır; yeni evli çiftler, yeni bebekli aileler, okul öncesi dönemde çocuğu olan aileler, okula giden çocuğu olan aileler, ergenlik döneminde çocuğu olan aileler, genç yetişkin çocuğu olan aileler, hareket eden aileler (çocukların evden ayrılması), orta yaşlı ebeveynler ve aile üyelerinin yaşlanması. Her aşama, farklı aile görevlerini, aile üyeleri arasındaki ilişkileri içermektedir bununla birlikte ailelerin yaşamları boyunca karşılaştıkları farklı zorlukları vurgulamaktadır. Gelişimsel ilerlemenin başarılı olabilmesi, ailenin bir önceki aşamadaki görevleri tamamlamasına ve bir sonraki aşamayla ilgili inanç ve duygularının içeriğine bağlıdır. (Carter ve McGoldrick, 1989, aktaran, Golijani-Moghaddam, 2014). Geçişlerden, aileler içindeki bireyler için yüksek risk dönemleri olarak aktarılmıştır, bu krizler çekirdek aile yapılarının yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir (Smolak ve Levine, 1996, aktaran, Golijani-Moghaddam, 2014).

2.6 Psikanalitik Kuramda Narsisisizm

Narsisizm, kişinin bedenine karşı duymuş olduğu cinsel arzu anlamında sözlükte karşımıza çıkmaktadır. Narsisizm kavramı Narkissos efsanesinden türemiştir. Tarihte ilk olarak 1898' de Psikanalitik bir kuramcı olan Ellis tarafından kişinin kendi bedenine cinsel dürtülerini ve hayranlık hislerini iletmesi ve çoğunlukla kadınlarda gözlemlenen bir durum olarak tanımlanmıştır (Özsaydın, 1984; Rozenblatt, 2002, aktaran, Kaya-Fidan, 2019).

Psikanalitik Kuram'da narsisisizmden ilk kez bir kavram olarak Sadger (1910) bahsetmiştir. Makalesinde kişinin kendini sevmesini yana narsisisizminin cinselliğe giden yol olarak tanımlamıştır (Pulver, 1986, aktaran, Ak, 2017).

Freud Cinsellik Kuramı Üzerine Üç Deneme makalesine 1910'da yapmış olduğu eklemelerde narsisizmden ilk kez bahsetmiştir. Eşcinsel nesne seçimi açısından kavramı açıklamış bu kişilerin kadınla özdeşim kurduklarından, kendilerinin cinsel nesnesi olduklarından ve narsisistik bir şekilde kendilerine benzeyen nesneler arayışında olduklarından bahsetmiştir. 1911 Schreber olgu öyküsünde cinsel gelişim açısından otoerotizm ve nesne ile kurulan aşk arasında bir nevi ara bir ara alandan bahsetmektedir bu evre dürtülerin bütünleşmesine hizmet etmektedir. Bu duruma göre ise özne aşk nesne olarak kendisini, bedenini dikkate alır (Kayaalp, 2013).

Freud esas olarak 1914 yılında "Narsisizme Giriş" makalesinde detaylı olarak narsisizm kavramını çalışmıştır. Narsisizmden kendini koruma dürtüsünü tamamlayıcısı bir kavram olarak bahsetmiştir.

Freud ilk olarak nevrozlu yapılarda narsisistik ilişkinin önemli olduğunu düşünerek, tanımlamalarını nevrozlu hastalar üzerine yoğunlaştırmıştır fakat sonrasında durumun daha genel bir tablo olduğunu fark etmiş çocuğun psikoseksuel gelişiminde bir dönem olduğundan bahsetmiştir. Narsisizm, oto-erotizm ve nesne sevgisi arasında yer almaktadır böylelikle çocuklarda narsisistik bir gelişim süreci gerçekleşmektedir ve oto-erotizm döneminden sonra yaşantılanmaktadır. Kişinin libidosu belli bir döneme kadar nötr olmakta sonrasında ise libido ikiye ayrılmaktadır: narsisistik ve nesne olmak üzere. Freud bu ayrışma ile cinsel enerjinin libidonun kaynağı olduğundan bahsetmeye başlar (Freud, 1914).

Freud (1914) aynı makalede nesne seçiminden de bahsetmektedir, bu seçim narsisistik ya da anaklitik türden olmaktadır. Kişinin kendisine bakım veren annesi veya kendisini koruyan babasına benzeyen sevgi nesnesi seçimi anaklitik tür olarak tanımlanmaktadır. Kişinin kendisine benzeyen bir nesne seçimi ise narsisistik tür olarak tanımlanmaktadır. Freud Narsisistik tür nesne seçiminde rol oynayan temellerden bahsetmektedir;

1) Kendisinin ne olduğu,

2) Kendisinin bir zamanlar ne olduğu,

3) Kendisinin olmak istediği,

4) Kendisinin bir parçası olan kişi.

Kastrasyon ile ortaya çıkan narsisistik travmayı ve arzuları telafi etme yolu narsisistik nesne seçimi ile mümkün olmaktadır. Reich'e göre bu patolojik bir durumu işaret etmez, normal ve patolojik olanlar arasında geçişlerden bahsetmektedir. İlk olarak bir bağımlılık ilişkisi yaşayan kadınlardan bahseder bu kadınlar hayranlık besledikleri erkeklerden ayrı olamayacaklarına inanmaktadırlar. İkinci olarak ise bağımlı olan ilişkisini kısa sürede tamamlayan ve sonrasında erkeği terk edip başka bir nesneye geçen ve onu da değersizleştiren kadınlar olduğundan bahsetmektedir. İki gruptaki kadınlarda da ortak olarak patolojik özdeşimler dikkat çekmektedir. Kişiler benlik saygılarını arttırabilmek ve kastrasyonla baş edebilmek için narsisistik nesne seçimini bir yol olarak kullanmaktadırlar. İki grup içinde fallus ön plandadır fakat arkaik dönemlerindeki bir fikse olmaktan dolayı homoseksüel fiksasyon dikkat çekmektedir. Reich'in aktardığına göre birçok analiz ile de görmekteyiz ki partner ile bir olabilme düşlemleri olduğunda anne ile ayrışılmayan bir bağ temelde dikkat çekmektedir (Reich, 1953, aktaran, Kaya-Fidan, 2019).

Freud narsisizmi birincil ve ikincil olmak üzere ayırmıştır. İkincil narsisizmi birincil narsisizmin üzerine eklenen bir kavram olarak açıklamıştır. Birincil narsisizm kişinin oto-erotizm döneminden sonra tüm libidosunu kendi benliğine yatırması olarak tanımlanmıştır (Freud, 1914).

Ben ideali kavramı da narsisizm kavramı ile birlikte Psikanalitik Kuram'da yer bulmuştur. Freud'a göre (1914) zamanında yaşamış olduğu doyumdan vazgeçmek istemeyen kişi, çocukluğuna ait narsisistik mükemmeliyetini kaybetmek istememektedir fakat bu durumu sürdüremeyecek bir hale ulaşınca ben ideali şeklinde yeniden kazanmaya çabalamaktadır.

Freud 1921'de benin gelişebilmesi için ben idealinin olması gerektiğinden bahsetmiştir. Benlik gelişebilmek için birincil narsisizmden ayrılmaya ihtiyaç duymaktadır. Bununla birlikte libido benlik idealine yönlendirilmekte ve doyum sağlanması beklenmektedir (Tükel, 1998).

Freud'un aktardığına göre İkincil narsisizmde ise kişi başkasını sevebilme potansiyelini geliştirir. İkincil narsisizm kişinin kendisini sevmesi ile de ilgilidir böylelikle özgüven için de önemli bir yerdedir. Nesneye yönelik sevgi varlığını sürdürmektedir fakat bu süreçte bile libido benliğe yatırımından tam anlamıyla vazgeçmemekte hayat boyu sürmektedir (Freud, 1914).

Andre Green, narsisizmden olumlu ve olumsuz ekseninde bahsetmiştir ve dürtüler ile ilişkilendirmiştir; yaşam dürtüsü ile olumlu narsisizmi, ölüm dürtüsü ile de olumsuz narsisizmi. Ölüm dürtüsünün sürdürücüsü olarak karşımıza olumsuz narsisizm çıkmaktadır bu işlevi sürdürürken libidoyu sıfırlama arzusu içerisindedir. Green'e göre bu durum bir yanılsamadır; kendi kendine yeterli olabilmeye yönelik. Kişi nesnesini kaybetmeyi göze alamaz, başkasına ihtiyacı olmasa da bu durum yetersiz bir nesnenin oluşturduğu acıya karşılık bir tepkidir. Kişinin kendisine zarar veren dürtülerle narsisizm bir araya geldiğinde olumsuz narsisizm kavramı ortaya çıkmaktadır. Narsisizm büyüklenmeci hisleri, aynalama ilişkisi içerisinde olmayı düşündürmektedir. Olumlu narsisizm söz konusu olduğunda ötekiler sıradan ve değersiz görülebilmekteyken olumsuz narsisizm de kişi değersiz olmayı kabul eden, çevresinin kötücül davranışlarını hak ettiğine inanan kişidir ve haz ve doyumdan uzaktadır (Green, 2002).

Beğenilmek, takdir görmek, sevilmek gibi beklentiler tüm insanlar için ortak ihtiyaçlardır bununla birlikte narsisistik bir temelde de gereksinim olarak bahsedilebilmektedir. Kişi bu gereksinimi doyurabilmek için bir çaba içerisine girmektedir, sonucunda hak ettiği değeri görmediğine inandığı zaman narsisistik bir kırılganlık yaşayabilmektedir (Özmen, 2006).

Kohut sağlıklı bir gelişim süreci olarak narsisizmden bahsederken bu süreçte olan bir duraksamayı patolojik narsisizm olarak açıklamıştır. Narsisistik gelişim büyüklenmeci kendilik ve idealleştirilmiş ebeveyn imagoları üzerinde ilerlemektedir, bu iki yol birbiriyle eş zamanlı olarak gelişmektedir ve gelişimleri sonucunda çocuğun gelecekteki amaç ve değerlerinin oluşturur. Bu noktada ebeveynler bu döneme uygun ihtiyaçları karşılamak konusunda yetersiz kalırlarsa çocuğun narsisistik gelişiminde duraksamalar meydana gelir. Kohut patolojik narsisisizmin bir kendilik bozukluğu olduğundan bahsetmektedir. Bu bozukluğa neden olan ise çocuğun kendilik nesnesinin ihtiyaçlarını karşılamamasıdır (Anlı, 2010).

Narsisizm ile ilgili önemli görüşleri olan bir diğer kuramcı Kernberg ise narsisizmi patolojik narsisizm olarak ele alır, yapısal açıdan çalışır. Kernberg'e göre patolojik narsisizm erken dönemde gelişimin normal seyretmesini engelleyen bir yapısal bozukluk olarak yorumlanır. Kişiler kendilerine yönelik olan değersizlik duygularını ve hoşa gitmeyen yanlarını ötekilere yansıtarak rahatlamayı amaçlarlar bununla birlikte kendilerine karşı gelebilecek olan eleştirilere, olumsuz tepkilere aşırı bir biçimde karşılık verebilirler. Normal narsisizmde benlik ve üst benlikte bir bütünleşme söz konusudur bu bütünleşme saldırgan ve libidinal yatırıma sahip nesnelere aittir. Talepler normal çocuksu narsisizmde gereksinimlerle ilişkili olmakla birlikte patolojik narsisizm söz konusu olduğundan gereksinimden daha çok aşırılıktan bahsedilmektedir (Kernberg, 1975).

3. YÖNTEM

3.1 Araştırma Modeli

Bu araştırma betimsel araştırma türlerinden tarama modeline uygun bir çalışmadır. Araştırmada var olanların olduğu haliyle betimlenmesi amaçlanmıştır.

3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırma, yaşları 29 ile 34 arasında değişen kendilerini yüksek ve orta ve düşük ekonomik seviden tanıtan, partnerleri gebeliklerinin 2. ve 3. trimesterında bulunan 8 erkek gönüllü katılımcı ile yürütülmüştür. Katılımcıların tümüne İstanbul ili içerisinde yaşamaktadırlar.

Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri:

1) Partnerlerinin ilk gebeliği olması
2) Katılımcının (baba adayının) herhangi bir psikiyatrik tanı almamış olması

3.3 Veriler ve Toplanması

Çalışmanın veri toplama işlemine Maltepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan alınan, etik kurul onayından sonra başlanmıştır. Araştırma için uygun olan katılımcılara kartopu tekniği ile ulaşılmıştır. Araştırmada Bilgilendirilmiş Onam Formu, Demografik Form, Yarı Yapılandırılmış Psikanalitik Yönelimli Klinik Görüşme, Rorschach Testi ve Tematik Algı Testi kullanılmıştır. Araştırmada katılımcıların ve ailelerinin gerçek isimleri değiştirilerek aktarılmıştır.

3.3.1 Demografik bilgi ve bilgilendirilmiş onam formu

Görüşmelere başlamadan önce katılımcılara ilgili araştırma konusunun açıklandığı ve çalışmaya katılmayı kabul ettiklerine dair imzalamalarının istendiği bir onam formu verilmiştir. Onam formuna ek olarak kendilerinin yazılı yanıtlamalarının talep edildiği yaş, eğitim, gelir, meslek ve iş bilgileri, psikiyatrik tedavi geçmişlerini içeren bir demografik bilgi formu sunulmuştur.

3.3.2 Yarı yapılandırılmış psikanalitik yönelimli klinik görüşme

Psikanalitik yönelimli klinik görüşme Rorschach ve TAT testleri verilmeden önce gerçekleştirilmiştir. Katılımcının kişisel tarihi, aile öyküsü ve onlarla ilişkisi, anne-babasının kendi aralarındaki ilişkilerini kapsayacak şekilde anlatması, çocukluk anıları, rüyaları, evlilik yaşantısı, partneriyle ilişkisi (ruhsal, duygusal, cinsel), çocuk ile ilgili düşünceleri, çocuk sahibi olma süreci, gebelik süreci, doğum ile ilgili düşünceleri, baba olma üzerine düşünceleri hakkında detaylı bilgiler alınması amaçlanmıştır. Bu görüşmeler yarı yapılandırılmış şekilde katılımcıların çağrışımlarının serbest bırakıldığı bağlamda bilgi alınarak sürdürülmüştür.

3.3.3 Rorschach testi

Rorschach Testi, Hermann Rorschach tarafından 1912 yılında geliştirilmiş bir Projektif testtir. Yani Anastasiadis tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. 1911 yılında ilgilenmeye başladığı mürekkep lekeleri ile ilgili çalışmaları devam etmiş bu çalışmalarının sonuçlarını 1921 yılında "Psikodiagnostic" adlı kitap ile sunmuştur. Hermann Rorschach ilk olarak katılımcıların hayali içeriklerden bağımsız özellikle algısal süreçlerini mürekkep lekeleri ile anlatmalarını amaçlamıştır.

Rorschach Testi evrensel bir kişilik değerlendirme aracıdır. Mürekkep lekelerine verilen yanıtlar kişilerin ruhsal işleyişi hakkında bilgi vermektedir. Testte yalnızca kişilerin nasıl yanıtlar verdiği değil, neden ve nasıl yanıtları verdikleri de önemlidir.

Rorschach Testinin değişik yorumları (bknz: Amerikan okulu, Rorschach performance Assessment System, Lozan Okulu) bu çalışmada ise Fransız Okulu yorumlama sistemine bağlı kalınmıştır. Testin kodlamaları ile "Rorschach Testi Yetişkin Normları Türkiye Çalışması"'na göre yapılmıştır. Çalışma için yanıtların sayısal değerlerinden daha çok içeriklerine odaklanılmıştır.

Test mürekkep lekelerinden oluşan 10 adet karttan oluşmaktadır. Test 7-70 yaş aralığında görebilen ve konuşabilen herkese uygulanmaktadır. Her bir kart içeriğinde şekil, renk, hareket ve gölge taşımaktadır. Kişiye kartlar sırasıyla verilir ve kartlarda ne gördüğü söylenmesi istenmektedir. Kişinin gördüklerini çağrışımları engellenmeden serbest bir şekilde anlatması beklenir. Test tamamlandıktan sonra kişiye en çok beğendiği ve

hoşlanmadığı 2 kartın söylemesi istenir. Rorschach Testi, kişilerin cevaplaması için süre sınırlılığı ve doğru ya da yanlış cevapların olmadığı bir testtir.

Kartların ortak özelliği olarak simetrik olmaları ve bir eksen etrafında oluşmaları söylenebilmektedir. I, IV, V, VI ve VII ., kartlar koyu renkli, siyah ve beyaz renk, II ve III. numaralı kartlar siyah ve kırmızı renk, VIII, IX ve X.,numaralı kartlar pastel renklidir. Kartların anlamları açısından da farklılıkları vardır.

Kartların içeriğine bakıldığında; testörle ilk karşılaşmayı sağlayan ilk kart kişinin ilk ilişkisine ve anne imgesine gönderme yapmaktadır. Kartın tek bir şekilden oluşmasından dolayı kendilik tasarımı hakkında bilgi vermektedir. Kart II ve III; kırmızı rengin varlığıyla kişinin afektif dünyasıyla ilgili bilgi vermektedir. Kartların şekilleri nedeniyle de nesne ilişkilerine giriş yapmaktadır. IV ve VI daha çok üstbenliği ve otoriteyi temsil eden bir karttır, annesel veya babasal olarak düşünülmelidir yalnızca babayı çağrıştırmaz. Fallik simgelerin yoğunlukta olduğu kartlardır, kastratif kaygıya yönelik yanıtlar bu kartta verilebilmektedir. Kart V; Kişinin kendilik tasarımlarıyla ilgili bilgi vermektedir. Ek olarak kişinin gerçeğe uyumuyla ilgili de fikir vermektedir. 7.kart annesel bir karttır. Kişinin anneliğe, kadınlığa yönelik tasarımları, içsel annesi olan ilişkisi hakkında bilgi vermektedir. Kart VIII Kişinin dış dünyasıyla ilişkilerine gönderme yapmaktadır. Kartın renkli olmasıyla ilgili, kişinin bu uyarana karşı uyumu hakkında bilgi vermektedir. Kart IX; Arkaik döneme ve annesel imgelere ilişkin bilgi veren bir karttır Kart I, Kart VII ve Kart IX birlikte değerlendirilmektedir. Kart X; son kart olarak ayrılmayı çağrıştırır ve kişinin ayrılıkla olan ilişkisi hakkında bilgi vermektedir. (Anzieu ve Chabert, 2004; İkiz, 2017)

3.3.4 Tematik algı testi

1935 yılında Morgan ve Murray Tematik Algı Testi (TAT)'nin ilk halini yayınlar. Tunaboylu-İkiz ve arkadaşları tarafından testin Türkiye standartizasyon çalışmaları yapılmıştır. Projektif bir test olan Tematik Algı testi, Rorschach ile birlikte uygulandığında kişinin ruhsal dünyası hakkında daha anlamlı ve kapsamlı bilgiler sunmaktadır.

Testin malzemesi fotoğrafların yer aldığı kartlardan oluşmaktadır. Bu fotoğraflar özdeşim kurmayı kolaylaştırmakta ve böylelikle kişilerin ruhsal dünyalarını teste yansıtabilmelerini sağlamaktadır. Testin zaman sınırlılığı yoktur. Kişiden her bir kart için,

içeriğindeki fotoğraftan hareketle bir hikaye anlatması istenmektedir. Hikayelerin devamlılığı ve sonu da dikkate alınmaktadır.

Test kadınlara ve erkeklere ayrı verilen kartlar ile birlikte her iki cinsiyet için de 15 kart olarak uygulanır. Kadınlar için bu kartlar; 1, 2, 3 BM, 4 , 5 , 6GF , 7GF , 9GF , 10, 11, 12BG , 13B , 13MF , 19 ve 16. Erkekler içinse; 1 , 2 , 3 BM , 4 , 5 , 6BM , 7BM , 8BM, 10, 11, 12BG , 13B , 13MF , 19 ve 16. Ergen yaş gruplarına uygulamada 13 MF kartı dahil edilmemektedir. Tematik Algı testindeki her kartın hem görünür hem de gizli içerikleri vardır. Bu içerikler ile birlikte her kartın kendi içinde Narsistik ve Ödipal düzlemde değerlendirilir. Bununla birlikte kişinin savunma mekanizmaları, nesne ilişkileri, yalnız kalma kapasitesi, depresif endişe ile baş edilme yolları, iç-dış sınırlar, yalnız kalma kapasitesine dair içeriklerle ilgili bilgi vermektedir (İkiz, 2011). Bu araştırmada Tematik Algı Testi Fransız Okulu'na göre uygulanmış ve yorumlanmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1 Genel Bulgular

Bu bölümde katılımcıların sosyodemografik bulgularına dair bilgiler verilecektir. Sonrasında ise klinik ön görüşmeler ile ilgili elde edilen bulgular aktarılacaktır. Ardından çalışmanın hipotezleri göz önüne alınarak klinik görüşmelerdeki bulgular ile uygulanan projektif testlerdeki bulgular aktarılacaktır.

4.1.1 Demografik bulgular

Çalışmaya 8 erkek katılımcı katılmıştır. Araştırmadaki katılımcıların yaşları 29 ile 34 arasındadır. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde 6 üniversite mezunu 2 lise mezunu bulunmaktadır. Tüm katılımcılar evlidir ve biri hariç hepsi görücü olmayan yol ile evlenmiştir. Evlilik yılları incelendiğinde ise şöyledir; en az 7 aylık en fazla 5 yıllık evlilikten bahsedilmiştir. Katılımcıların sosyoekonomik düzeyleri incelendiğinde kendilerine sorulan soruyu dört katılımcı yüksek üç katılımcı orta olarak işaretlemiştir düşük olarak işaretleyen bir katılımcı bulanmaktadır. Katılımcıların 7'si planlı gebelik olduğundan bahsederken 1 katılımcı plansız bir gebelik süreci olduğunu aktarmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerinin Betimleyici İstatistikleri

Demografik değişkenler	**Gruplar**	**n**	**%**
Yaş	29	1	12.5
	30	2	25
	31	1	12.5
	32	1	12.5
	34	3	37.5
Eğitim durumu	Lise	1	12.5
	Üniversite	7	87.5

Meslek	Mühendis	2	25
	Mimar	1	12.5
	Öğretmen	1	12.5
	Özel sektör	4	50
Evlenme türü	Görücü	1	12.5
	Görücü olmayan	7	87.5
Evlilik Yılı	7 ay	1	12.5
	1,5 yıl	2	25
	2 yıl	1	12.5
	3 yıl	2	25
	4 yıl	1	12.5
	5 yıl	1	12.5
Sosyo-ekonomik düzey	Düşük	1	12.5
	Orta	3	37.5
	Yüksek	4	50
Gebelik türü	Planlı	7	87.5
	Plansız	1	12.5
Toplam		8	100.0

4.1.2 Klinik görüşmeye dair genel bulgular

4.1.2.1 Katılımcıların anne imgesi ve anne ile ilişkiye dair söylemleri

Klinik görüşmede katılımcıların çoğu annelerini ve onlarla olan ilişkilerini olumlu duygular ve yoğun yakınlık temaları çevresinde anlatmışlardır.

Kemal Bey

"Annem ile ilişkim çok iyidir tabi herkesin annesi kendine özeldir ama en azından anne profiline layığıyla sağolsun her zaman bize destek oldu yanlışımızda doğrumuzda." (Katılımcı, Kemal Bey)

Serdar Bey

> Annemi çok seviyorum babamı 2003 yılında kaybettik kanser rahatsızlığından dolayı annem hem bize baba oldu hem arkadaş oldu hem eş oldu hayat arkadaşı oldu o yüzden annemi çok seviyorum iyi ki annem var hayatta en korktuğum şey annemin bizden ayrılması olur belki…Şefkatini gösterir çocukken nasılsam şu an 34 yaşındayım annem hala beni o şekilde sever sayar sarılır öper çok öperim annemi ben aramızdaki şey belki ailenin küçüğü olmaktan (…) annem benim her şeyimi bilir annemden hiçbir şey saklamadım çok ufak yalanlar söylemiş olabilirim ama sempatiktir sert mizahı yoktur arkada. (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

"Genel olarak sık görüşüyoruz gün aşırı, dertleşiriz konuşuruz birbirimize karşı genelde açığızdır bir şey olduğunda ya da bir şey olması gerektiğinde birbirimize danışırız iletişimimiz iyidir diyebilirim yani." (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

> Annemle uyumludur annemle bir sorun yok. O çok içine atan birisi, o da çok azimli vazgeçmeyen bir karaktere sahip yani hep böyle dik durmaya çalışır güçlü olmaya çalışır aynı zaman da kalbi çok hassastır o da benim gibi sevgisini çok gösteremez ama şu an torunlarına gösteriyor şakır şukur öpüyor beni bir kere şakır şukur öptüğünü görmedim ama torunlarını öpüyor. Bir de küçük evlenmiş 16 yaşındayken evlenmiş 18 yaşında ben doğmuşum yani biraz beraber büyümüşüz gibi. En büyük benim. O da biraz sevmeyi öğrenmiş gibi o yüzden

hani nasıl tepki göstereceğini falan şu an ben 31 yaşındayım baktığım zaman 31 yaşında yeni çocuğum olacak 11 yaşında oluyorum o zaman. Sonradan öğreniyorsun tabi bilmiyorsun. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

Annem benim hayatta örnek aldığım insandır onun gibi bir ebeveyn olursam hayatımdaki her şey gerçekleşmiş olur(…) Çok disiplinli inanılmaz arkadaş canlısı çok sosyal bir insandır ama disiplinlidir çalışkandır hatta ortaokul lise başarıyla bitirmiş öğrencidir o yüzden de aslında ona bir şey beğendirmekte zordur o noktada , ama bana çok genç hamile kalmış o yüzden biz sanki anne çocuktan ziyade hadi gel rakı içelim o açıdan annemle çok yakınızdır yeri geldiğinde dost gibi dertlerimizi şeylerimizi karşılıklı o da anlatır ben de anlatırım yeri gelir birlikte tatillere gideriz şey yaparız .o da İstanbul'da. (Katılımcı, Mert Bey)

Orhan Bey

"Anne ile daha her şeyi konuşabiliriz. Sevgi konusunda sıkıntı yok gösterme konusunda falan." (Katılımcı, Orhan Bey)

Barış Bey

"Annem daha sosyal empatik hümanist bir karakter çok şey (...) Tabi daha samimi bir anne evlat sıcaklığı var ama ben de annemin bazı konularda tarafsız olmadığını düşünürüm ama daha sıcak daha şeydir ama aşırı derece de samimi değildir (…)" (Katılımcı, Barış Bey)

Yalnızca 1 katılımcı anne ve babası hakkında da ortak bir yanıtla çatışmadan uzak bir ilişki tarif ederek detaylandırmadan anlatmıştır.

Arda Bey

"Gerçekten çok iyi insanlar olarak tanımlayabilirim ilk aklıma gelen özellikleri böyle (...) Annem biraz daha işlere burnunu sokar yani her annenin olduğu gibi biraz daha detaylara karışır (...)" (Katılımcı, Arda Bey)

4.1.2.2 Katılımcıların baba imgesi ve baba ile ilişkiye dair söylemleri

Katılımcılar babaları ile olan ilişkilerini ise annelerinden farklı olarak uzak, mesafeli tarif etmişlerdir. Bununla birlikte babaya dair negatif söylemler dikkat çekicidir.

Selim Bey

> Babamla daha çok yüzeysel görüşürüz diyebilirim. Bir desteğe ihtiyacımız olduğunda o bizi hisseder bulur zaten desteğini de esirgemez bizden sağ olsun ama annem kadar açık konuşmayabiliriz daha çok vakit geçirdiğimiz için belki de çünkü küçük yaşlardan beri babam çok yoğun çalışıyordu çocukluğumuzda gece 10-11 de gelip sabah tekrardan işe gitmesi gerektiğinden o bağ kısmında çok fazla kuramadık diyebiliriz ama onla da aramız iyidir bir desteğe ihtiyacımız olduğunda esirgemez. (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

> Babamla hiç anlaşamam tamamen zıt karaktere sahibiz(…)Babam biz Hataylıyız yaşadığımız çevreden vs kaynaklı olsun bir de dedemlerden kaynaklı olsun o da sinirli yapıya sahip onun haricinde kendini düşünür çok etrafı düşünmez nasıl diyim böyle kendi başına yaşamayı çok sever. Onun sevdiği şeyleri ben sevmiyorum mesela ben hayatım boyunca hiç alkol sigara kullanmadım o çok yoğun kullanıyor benim aksime o yüzden girdiği ortamlar tanıştığı insanlar onun yapısı benimle bir değil ben aynı ortamlara girmiyorum aynı dili konuşmuyorum bir de mesela çocukken o yurtdışında çalışıyordu hep uzak kaldım onun da belki şeyliği var o ısınamama durumu ama beraber kaldığımız dönemlerde de hala bile olsun ikimizin birbirimize karşı duvarları var o duvarları kimse aşmıyor aştığı an şey boyutuna tartışma boyutuna giriliyor o yüzden ergenlikte falan da biraz kötü dönemlerden geçtim ona dair o yüzden anlaşamam yani tamamen zıt. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

> Babamla annem ayrı babamla hiç görüşmüyorum (…) Babam benim bir evlilik yaptı annemle ayrıldıktan sonra, evlendiği kadın bizle görüşmesini çok istemedi babam da orada basit karakter olduğu için kadınla kalıp bizle ignor etti en son 4-5 ay önce telefonla görüştüm canlı olarak ne zaman gördüğümü hatırlamıyorum

bile. Babam alkoliktir doktor olmasına rağmen, babamla ilgili anlatacak çok bir şeyim yok aslında. Ben çocukken iyiydi kademeli olarak alkolün dozu artmaya başladı evden uzaklaşmaya başladı falan(…) annem ne kadar sorumluluk sahibi ve şeyse babam da bir o kadar kendine düşkün önce kendi eğlensin sonra geri kalan her şey diyen bir adamdır. Eskiden de uzaktı onun kendi ailesiyle de çok uzaktı dediğim gibi babam çok ben merkezci bir insan o yüzden o eğleniyorsa etrafıyla olurdu eğlenmiyorsa eğlendiği yerde olurdu o yüzden hani çok limited bir ilişki baktığımda. Şimdi hiç görüşmüyoruz böyle daha mutluyum, birkaç problem yaratacak şeyler oldu bizim arkamızdan belli başlı işler çevirdi onun arkasından ben görüşmedim bir daha düğünüme bile çağırmadım öyle düşünebilirsin yani. (Katılımcı, Mert Bey)

Orhan Bey

"Babamla ilişkimiz, çok samimi ilişkilerimiz yoktur Karadenizli olduğu için her şeyi konuşamıyoruz." (Katılımcı, Orhan Bey)

Barış Bey

(…) Babam da tam tersi çok bencil bireysel ve egocu bir tip onun için en önemli para kazanmaktır mütehhatit zaten direk tüm değerler ikinci sırada gelir onun öyle bir olgusu var (…) Mesafeli çok şey yok şu an konuşmuyoruz bile babam hakka hukuka hiç dikkat etmez. Yaklaşık bir yıl oldu konuşmayalı daha öncesinde de yine 2-2,5 yıl konuşmama oldu. Babamla bir aile şirketiydi bizim önceden güç para kontrolü onda olduğu için her şey benim dediğim gibi olacak benim istediğim gibi olacak öyle bir yanı var. (Katılımcı, Barış Bey)

Katılımcılardan biri babasının vefatını derin bir üzüntü ile anarak babayı idealize bir şekilde anlatmıştır.

Serdar Bey

Babam çok naif karakterdi dediğim gibi çok küçük yaşlarda kaybettiğim için hiçbir zaman babamın beni dövdüğünü hatırlamam o kadar karakterli o kadar iyi bir kişilik ki zaten çok iyi anılıyordu babam hem çevresel olarak hem ailesel olarak çok takdir edilecek biriydi iyi ki babamızın izinden gidiyoruz annem de

> çok şeydir ama annem biraz sert karaktere sahiptir küçükken mesela çok dövmüştür beni çünkü yaramaz bir çocuk olduğum için o zamanlar tabi annelik şefkati daha farklı oluyor yaklaşımı çok daha farklı oluyor. (Katılımcı, Serdar Bey)

2 katılımcı ise anne ve babası hakkında da ortak bir yanıtla çatışmadan uzak bir ilişki tarif ederek detaylandırmadan anlatmıştır.

Arda Bey

> İyi kişilerdir seviyorum annem babam sonuçta (…) Babam 73 yaşında annem de 62 yaşında annem lise babam üniversite mezunu babam işletme bitirmiş babamın bir mandırası var idi bir zamana kadar sonra kapattı mesleği işletmecilik ama uzun zamanlar mandıra yönetmiş diyim (…) Babam balık avlamayı çok sever denizi çok sever…babam daha üstün körü yaklaşır klasik aile yapımız gereği bilmiyorum başka bir şey gelmedi aklıma soru sorarsanız belki bir şey söylerim ama şu an düşününce. (Katılımcı, Arda Bey)

Kemal Bey

> Annem ile ilişkim çok iyidir tabi herkesin annesi kendine özeldir ama en azından anne profiline layığıyla sağolsun her zaman bize destek oldu yanlışımızda doğrumuzda aynı şekilde babam da öyledir yani ilişkilerimiz çok iyidir. Aslında ikisi de aşırı anlayışlı aşırı sevecen ben ailemle kavga ettiğimi hatırlamam çok nadirdir tabi böyle ufak tefek sürtüşmelerimiz oluyor ya da anlaşmazlıklar oluyor ama her zaman alttan alıp yanlışlarımızla da bizi destekleyip her konuda yanımızda olan bireyler. (Katılımcı, Kemal Bey)

4.1.2.3 Katılımcıların çift tasarımı ve partnerleri ile olan ilişkilerine dair söylemleri

Katılımcılar partnerleri hakkında bahsederken olumlu özellikleri üzerinde sıklıkla durmuşlar ilişkilerini ise çoğunlukla çatışmadan uzak, destekleyici, uyumlu bir noktadan anlatmışlardır. Partnerleri olan ilişkilerini yakınlık, arkadaşlık, yardımlaşma gibi temalar çevresinde aktarmaları dikkat çekmektedir.

Kemal Bey

Zeynep aslında bizim ilişkimizi dizginleyen taraf, ben biraz daha Türk erkeği profiline daha yakınım rahat böyle ailemi çok önemserim ben de hep öyle gördüm kendi ailemden biraz daha böyle ilişkiyi dizginleyen ya da alttan alan taraf diyebilirim benim yer yer hiç olmayacak şeylere sinirlendiğim de oluyor o durumlarda toparlayan taraf oluyor her konuda da destekçimdir kendisi o konuda da ben memnunum kendisinden. Uysal, uyumlu yer yer o da tabi ki öfkelendiği sinirlendiği yerler olur sabırlıdır ama sabrı taştığında da hani tamamen ipleri kopardığı yerler olur. Güzel bir ilişkimiz var eğlenceli bir kere her şeyden önce ben her zaman Zeynep'i en yakın arkadaşım olarak yorumlarım iyiyi de kötüyü de derdimizi de mutluluğumuzu da paylaşabiliyoruz. Aslında birbirimizin dertlerine çözüm bulmak için de uğraşıyoruz en güzeli de o gerçekten en yakın arkadaşım gibi diyebilirim. Yer yer o görevleri ben de üstlenmeye çalışıyorum ama ben onun kadar sabırlı birisi değilim, olamıyorum bilmiyorum. (Katılımcı, Kemal Bey)

Serdar Bey

Çok eğlenceli birisi ben de çok eğlenceli biriyim işte espri konusunda şey konusunda insan der ki derler veya tencere kapak misali veya gerçekten ben aradığım eş veya nasip kısmet Merveymiş o gerçekten bir daha şey yaparlarsa derim ben bir daha Merve olsun belki çok daha yeni evliyiz ama eşimi seviyorum iyi ki evlenmişiz iyi ki hayatıma girmiş şimdi küçük Merve daha geliyor öyle. Merve Hanım çok net birisidir onun hep kullandığı bir söz vardır ne siyah ne beyaz asla gri olma her zaman net ol hiç yalanı sevmez bazı otoriteleri vardır onun kuralları vardır onun dışında iyi bir eştir hep çabalar bizim için çabalar hiç pes etmez çok mücadeleci savaşçı eştir anne adayıdır iyi yönettiğini düşünüyorum bizi bu aileyi her ne kadar bu evin reisi ben olsam aslında evin reisi odur çünkü yöneltme biçimi davranış biçimi olsun bizi yönlendirmesi olsun maddi ve manevi olsun hep bizi yönlendirir çevreci bir annedir çevreci bir eştir bu şekilde. Evlendikten sonra evlilik çok güzel bir şey sevgili de bazı üzüntü noktalarımız vardı o kendi evine giderdi ben kendi evime giderdim ama evlilikte evin içine girdiğinizde sizi karşılaması ya da akşam boyu beraber olmanız dertleşmeniz konuşmanız, çok iyi tanır beni işte suratım asık olduğunda bir şey

olduğunda bir şey mi oldu vs. O hep tetikler üstüme düşer iyi bir evliliğimiz var örnek gösterebilirim şeyde de bahsetmiş olduğum gibi çok şükür bugüne kadar tartışmamız olmadı şey konusunda güvenir bana asla şey değildir evlilikte en büyük şey güven olması destekçi olması bizi iyi yönetmesi gerçekten iyi bir eş bunları diyebilirim. (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

Genel olarak merhametli, sadakatli yani sevdiği insanlara karşı sadık kendi arkadaş çevresi olsun , vefakar bir insandır beni sevmek konusunda da güzel sevmek dediğimiz ilişkiyi de biz yakaladığımız için onunla birlikte olma kararı aldık 5-6 aylık bir arkadaşlık sürecimiz oldu direk sevgili olmaktan ziyade onu arkadaş olarak da tanıdığım için insanlarla ilişkisi olsun bana olan bakış açısı olsun hepsi olumlu olduğundan sonrasında onunla birlikte olma kararı verdik o da bizim için aynı şeyi düşünüyordur umarım. Birlikteliğimizden sonra onunla bir hayat yolculuğuna çıktık diyebiliriz yaklaşık 6-7 aydan sonra birbirimiz için doğru muyuz yanlış mıyız kısmını anlamak için yaklaşık 1,5 yıl birlikte geçirdik sonrasında evlendik zaten 2017 de evlendik. Çok şükür iyi. Bazen bize kızsa da. Çünkü bekarlıktan kalma alışkanlıklarımız var alkol sigara vs. Bunlar konusunda genelde kendine bakmıyorsun vücuduna dinlendirmiyorsun gibi sözlerde serzenişlerde bulunur bana dinlemeye çalışıyoruz onu ama bazen oluyor. (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

Nuray çok o da sessiz sakin, lise üçten beri tanıyorum yani ne zaman oldu 2010 sonlarından beri birlikteyiz. Ben İzmir'de okudum Dokuz Eylül'de o İstanbul'da okudu sonra ben İstanbul'a çalışmaya geldim o Kayseri'ye atandı falan sürekli uzak kaldık. Sessiz sakin çok iyimserdir çok insancıldır insanlara sevgiyle bakar hiç art niyet aramaz herkesi biraz kendisi gibi sanıyor o yüzden çok iyimser o iyimserliği tüm dünya görüşü olduğu için tüm insanları aynı sanıyor. Ben onun en çok neden çalışmasını istiyordum onun hayatında 2 ya da 3 insan vardı çevresinde dünya görüşünde, dışarı çıksın kendi ayakları üzerinde dursun .İlişkimiz de öyle bir sorun yok aşırı kavga etmeyiz birbirimize ben özellikle saygı konusunda çok özen gösteririm onun yanında mesela şimdi son

dönemlerde bozdum ama hiç küfür etmezdim mesela onun haricinde hep böyle uzaktık hep böyle özlem içerisinde geçiyordu ayda bir görüşüyorduk o görüşmelerimizde de hiç kötü bir şey olmuyordu yıllar boyunca görüşmelerin hepsi iyi geçmek zorundaydı o yüzden iyi geçti(…) çok kavga etmiyoruz sevgi saygı çerçevesinde dönüyor şimdi bir de çocuğumuz olacak allahın izniyle bir sonuca kavuşacak yani yıllardır bu bekleyiş. 2010'dan beri birlikteyiz. 2018 de evlendik. Hep ona yöneldim bütün projelerimi hepsini onun üzerine yaptım yani öyle ayrılsam koca bir boşluk olacaktı hayatımda. Onun benim hayatım için öyle bir değeri var. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

Eşim dünya tatlısıdır hayatımda tanıdığım en sevgi dolu insanlardan bir tanesidir ben gerçekten sevildiğimi onu tanıyınca anladım hissettim yani daha farklı bu anne kardeş sevgisinden bambaşka 3. Şahıs sevgisini ben eşimde hissettim ilk defa çok çalışkandır çok sorumluluk sahibidir yengeç burcu biraz burcunun özelliğini taşır inanılmaz evcidir hani o noktada o da çok güzel bir aile de yetişmiş o noktada, o da kayınpederim doktor kayınvalidem emekli hemşire falan çok benziyoruz aile yapıları olarak da çok benziyoruz o yüzden perfect match olduk allah bozmasın ömrümün sonuna kadar yanımda olsun başka bir şey istemem yani . Her şeyi birlikte yapmaktan keyif alan bir çiftiz çok fazla ayrı olalım herkes kendi takılsın olayından keyif almıyoruz biz televizyon bile izliyorsak onu beraber yapmaktan çok keyif alıyoruz diğer yandan ben de gençken müzikle ilgilendim o da müzikle ilgilendi , müzik zevklerimiz bile inanılmaz uyuyor ,evde sürekli bir imece de var o konuda da çok iyi bir match olduk yani kimse evin mesela bütün sorumluluğunu %100 mesela sırtına yüklemek gibi şeyler kalmıyor çünkü aynı sektörde çalıştığımız için ikimiz de gün içinde birbirimizin ne kadar yorulduğunu çok iyi anlayabiliyoruz o noktada da mesela o yoğunsa ben ev işlerine koşturuyorum ben yoğunsam o koşturuyor tabi bu hamilelik biraz daha işleri değiştirdi tabi ki ister istemez de ama birbirimize karşı çok anlayışlıyız o konularda yani. (Katılımcı, Mert Bey)

Orhan Bey

"Bilinmeyeni bilen, görünmeyi gören. İyi arkasında iyi iyi (...) Çok akıllı ben akıllı derdim onu tanıdıktan sonra akıllı olmayı sorguladım, akıllığı tekrar düşündüm. Bir de çok tezcanlı birisi bu huy bende de var bir de babamda da var." (Katılımcı, Orhan Bey)

Arda Bey

> Eşim hangi özellikten başlıyım diye düşündüm şimdi(gülüyor). Eşim bir kere çok güzel(gülüyor) çok tatlı bir insan çok iyi bir insan başka çok yetenekli bir insan ayrıntıları sevdiği için onu aynı zamanda çok seviyorum detayları görebildiği için başka ne söyleyebilirim çok iyi anlaşıyoruz karı koca bağlamında değil normal iki insan ilişkisinde de düşündüğünüzde çok iyi anlaşıyoruz problemsiziz çok şükür karakterini çok seviyorum (…) Sevgi dolu kesinlikle sevgi dolu başta söylemeliydim. (Katılımcı, Arda Bey)

Barış Bey

> Eşim o da benim gibi aslında rasyonel iyi analiz gözlem yapar sınırları daha iyi korur uyumluyuz tam ruh eşim dediğim kişi olabilir yönlendiriyoruz birbirimizi zaman zaman hayalini kurduğum kişi diyebilirim (…) Anlayışlı empati kurabilen olaylara iyi gözlem yapar o da dengeyi iyi kurar sıcakkanlı o da sınır olayını iyi kurduğu için güvendiği kişilere karşı daha şey ama sınırları koyduğu kişilere daha sert olabiliyor (…) (Katılımcı, Barış Bey)

Katılımcılar gebelik haberi ile birlikte cinsel hayatlarındaki değişimden de bahsetmişlerdir. Gebelik ile birlikte azalan değişim cinselliklerini aktardıkları görülmektedir.

Serdar Bey

"Tabi ki o zaman ki şeyle bu zaman arasında oldu çok fazla olmuyor diyebilirim çünkü ben de sağlık sektöründe olduğum için o süreci de takip ediyorum o yüzden bilinçli bir şekilde devam ettik biz. İlk zamanlarda ki gibi değildi." (Katılımcı, Serdar Bey)

Mert Bey

> Cinsel hayatımız eskisi kadar aktif ister istemez değil özellikle ilk trimester o anlamda zorluydu çünkü çok fazla bulantı şey oldu ama işin doğal seyrinde de

bu bence var ikinci trimester bence o konuda daha iyi bir döneme denk geldi şimdi üçe giriyoruz bakalım ne olacak o şeyde ama şeyin farkındayım hareket kabiliyeti azalıyor belli şeyleri ondan beklememem gerektiğinin de farkındayım yani. Nasıl olsa o çocuk doğacak farklı bir yere gelecek her şey. (Katılımcı, Mert Bey)

Selim Bey

"Son zamana kadar olmadı aslında, son birkaç haftadır cinsellikle ilgili son birkaç haftadır bir raporu vardı duygunun rahim ağzı daralması denen bir olay oluşmuş orada sadece ara verdik orada sadece ara verdik onun dışında her daim devamdı yani." (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

"Çok değişiklik olmadı ama son 2 ay olduysa da o da benden kaynaklı biraz korkularım var çok şey yapamadım böyle korkarak yaklaşıyorum." (Katılımcı, Cem Bey)

Arda Bey

Cinsel hayatımızda bir problem yok gayet iyi fakat hamilelikten sonra özellikle son aylara doğru ilk zamanlar değil hayatımızda şöyle şeyler değişti benim iş yerim evimdeydi aslında ben evde çalışıyordum bir odam atolyemdi bu haberi alınca atolyemi taşımam gerekiyordu daha önce yapmam gerekiyordu aslında ama pandemi dolayısıyla anca oldu böyle olunca bu işlere giriştik ve baya yorulduk bu taşınma süreci evin bir şekle sokulma süreci evin içinde oda değişiklikleri badanası osu busu benim buradaki işlerim falan duygunun da kendi işlerinde epeyce bir yorgunluğu vardı dolayısıyla baya yorgun bir sürece girdik bu biraz tabi olumsuz etkiledi olumsuz derken beraber olma süreleri uzadı yani öyle bir şey oldu. İkimizin de oldukça yorgun süreci bedensel ve zihinsel yorgunluk. (Katılımcı, Arda Bey)

Kemal Bey

"Doktor bunun belli bir haftaya kadar problem olmayacağını bize söylemişti zaten ama tabi aynen iç şey olarak da hani bebeğe zarar verme korkusu vs. Olduğu için de azalma oluyor sıklıkta." (Katılımcı, Kemal Bey)

Barış Bey

"Yok onda bir değişiklik olmadı öncesi kadar şey olmuyor bir azalma oluyor ama çok da şey olmadı değişiklik olmadı." (Katılımcı, Barış Bey)

Bir katılımcı bu soruya cevap vermeyi reddetmiştir.

Orhan Bey

"Bu soruyu geçelim." (Katılımcı, Orhan Bey)

4.1.2.4 Katılımcıların regrese olma kapasitelerine dair söylemleri

Katılımcıların regresif dünyalarına dair fikir sahibi olabilmek adına rüya ve erken döneme dair anıları sorulmuştur. Genellikle rüya gördüklerinden bahsetmişler bununla birlikte erken dönemlerine dair anı örnekleri de anlatmışlardır bu durum bize katılımcıların regrese olma kapasiteleri hakkında bilgi vermektedir.

Rüya Yanıtları;

Kemal Bey

> Dün gördüğüm vardı mesela eşim normalde sigarayı bırakmıştı ama sigara içiyordu falan böyle garip rüyalar bilmiyorum bunların bir önemi var mıdır sizin tarafınızda ama? Onun dışında tabi illaki kötü rüyalar gördüğüm oluyor köpeğimi ölmüş gördüğüm oluyor. Bir dönem sık olurdu. (Katılımcı, Kemal Bey)

Serdar Bey

"Görüyorum. Hatırlarım. Çok yakın bir zamanda var onu anlatabilirim. Aileyle ilgili gördüm bu bebeğimizle ilgili eşyalar vs onunla ilgili, gördüm tabi çok kısa uzun değil ama." (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

> O gün farklı bir olay olduysa, çocuklarla çalıştığım için genelde çocuklarla ilgili farklı bir olay yaşadıysam ya da bir yere gideceksem mesela o anı hayal edip uyuduğumda o anla ilgili şeyler görürürüm. Haberci rüya gibi şeyler görürüm sanki daha öncesinden yaşadım bunu gibi sonrasında yaşadığımda öyle rüyalar görürüm genellikle bu tarz rüyalar. (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

Görürüm. Hatırlarım bir de şöyle bir şey var özellikle üniversite zamanlarındayken rüyamı yönetebiliyordum aslında biraz ben de Nuray'dan alışığım REM falan bir şeyler var ya rüyamı istediğimde yönlendirebiliyordum 3-4 yıl ondan sonra bu yoğun tempolu işe başladıktan sonra onlar azaldı çok rüya görmüyorum zaten geldiğimde ölü gibi yatıyoruz. Öyle çok yok hatırladığım yani genelde işle ilgili rüyalar görüyorum bütün gün aynı şeye maruz kalınca gece de onlar gözüküyor. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

En son eşimle böyle o çok güzel bir rüyaydı inanılmaz berrak bir denizde yüzerken yunusvari bir balık ne yunus ne başka bir şey büyükçe bir balık tarafından takip edilip en son kıyıya kadar yüzdüğümüz bir rüya vardı hem orada denizin berraklığı olsun hem çok gerçekçiydi her şey onu unutamıyorum. Bir de bir dönem sigarayı bırakma dönemim olmuştu chempix diye bir ilaç kullanmıştım onun zaten yan etkisi rüyalarda gerçekcilikti, ekşi sözlükte falan bakarsanız full hd rüyalar görürsünüz diye, sadece yaşıyormuşcasına bir etki yaratıyor o dönem gördüğüm rüyalar enterasandı hem olumlu hem olumsuz anlamda hala hatırlarım. 3-5 sene önce sonra tekrar başladım. (Katılımcı, Mert Bey)

Arda Bey

Görürüm ama ne sıklıkla bilemem. Son zamanlarda çok sık görüyorum ya da uykum bölündüğü için fark ediyorum ama son zamanlarda sık görüyorum (…) En son aklıma gelen gördüğüm eşimin çocuğu doğurduğu sahneyi gördüm tam dünyaya gelirken tabi eşim sürekli her gün doğuruyor da(gülüyor). Ben de gördüm onu o sahneyi. Güzel değişik hissettirdi heyecanlı ürkütücü yanı var birçok duyguyu barındırıyor bence. Bebeği gördüm evet ama siması gözümün önünde değil. (Katılımcı, Arda Bey)

Barış Bey

Görürüm evet. Sabah ilk kalktığımanda hatırlıyorum da sonrasında unutuyor insan gün içerisinde (…) Bir süre sonra mesajla yönlendiren şeyler olabiliyor ara ara oluyor çok sık değil mesela mistik örnek vereyim ne yapmam gerektiğini

taktığım zaman işaret veren şeyler oluyor veya bir konuyu çok araştırıyorsam rüyada bazen bu minvalde oluyor. (Katılımcı, Barış Bey)

Erken Döneme Dair Anı Örnekleri;

Serdar Bey

Var. Birçok kez var. Hiç unutmayacağım bir anı 91 ve 92 yıllarında ablamlarla beraber kalıyorduk o zaman ablam eniştemle beraber bir gecekonduda burası o zaman yerleşim çok azdı sadece ablamların gecekondusu vardı bunu geçen gün anlatmıştım burası çok büyük ormanlık alandı ben de karşımızda bulunan bir bakkal vardı oradan kibrit alarak ormanı tutuşturmuştum büyük yangın yanmıştı 4,5-5 yaşlarında. Sonra çok panik olmuştum herkes seferber olmuştu itfaiyeler vs. gelmişti. O zaman çocuk aklıydı herhangi bir nedeni yoktu. (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

"Çok fazla kuzenlerimle vakit geçirirdim, benim yaş grubumdan 4-5 kuzenim vardır onlarla oynadığımız oyunlar vs. Aklımda sonrasında mahalle oyunları, sokak oyunları sokakta büyüdüğümüz için genelde bu anılara sahibim diyebilirim işte misketti, toptu, futboldu vs." (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

Çocukluğumda ne var, çocukluğumda aklıma ilk gelen şey kardeşimle bir, biz 4 kardeşiz 3. Kardeşim çok fırlamaydı böyle o çok yaramazlık yapardı bende sessiz sakin bir yapıya sahibim onla bir şey vardı bileklik vardı benim bilekliğim sürekli çıkardı böyle onu mesela o takmıştı bana özeniyordu sürekli onu takınca çıkar onu demiştim çıkarınca da ağlamıştı sonra baya üzülmüştüm gel tekrar yapayım falan demiştim hep aklıma ilk o gelir. Benden dört yaş küçük. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

Anı derken, hemen hemen bütün çocukluğumu hatırlıyorum güzel bir çocukluk geçirdiğimi düşünüyorum. Ben Adana'da bir sitede büyüdüm hala oradaki arkadaşlarımla görüşmekteyim bizim hayatımız havuzda ya da havuzdan çıkıp top oynayarak geçerdi o dönemi ben hala eşime bile sürekli anlatıyorum sıkıldı

hatta dinlemekten o noktada. O yüzden çocukluğa dair çok pozitif anılarım var yani. 88 doğumluyum 90'da oraya taşındık 2005'e kadar oradaydık 2005 de İstanbul'a taşındım, hayatımın çok büyük bölümü orada geçti benim için çok özel bir kısımdır bütün anılarım. (Katılımcı, Mert Bey)

Orhan Bey

"Var bir sürü. Biri mesela, 2,5-3 yaşlarındaydım memlekette Rize de bir akrabamız vardı ağır bir kabak verdi sırtıma vurdum onu eve taşıdım getirdim çok ağırdı. Bu geldi aklıma." (Katılımcı, Orhan Bey)

Arda Bey

Anlatırım çünkü(gülüyor) çok var. Mesela yetiştiğim büyüdüğüm mahallede bisiklet sürmem aklıma geliyor ya da ağaca çıkmak meyve toplamak bir tane değil bir sürü şey geliyor aklıma çocukluğumu çok seviyorum herkes sever çocukluğunu da güzel bir çocukluk geçirdiğim için her anını hatırlıyorum diyebilirim birçok anını. (Katılımcı, Arda Bey)

Barış Bey

Mahalledeki oyunlar geliyor onlar var. Ben ateşle çok, çok yangın çıkarmaya çalışmıştım 3-4 defa o tür şeyler var. Mesela ilginci de ilk hatırladığım rüyada bizim mahalle vardı bir meydan orada bir rüya görmüştüm kızıldereliler mahalleyi basmışlar ayin yapıyorlar ben de evden bizim evimiz o zaman birinci kattı perde arkasından bakıyorum hatırladığım ilk rüya odur. 6-7 yaşlarında falan. (Katılımcı, Barış Bey)

4.1.2.5 Katılımcıların gebelik dönemi süresince hissettiklerine dair söylemleri

Katılımcıların gebelik sürecinin kendilerinde yarattığı hisler sorulduğunda; bebek fikri ile ilk karşılaşmaya dair söylemlerinde bebek fikrine alışabilmek, anlayabilmek için belirli bir zaman geçmesine ihtiyaç duyduklarından bahsetmişlerdir. İlk karşılaşmanın zihinlerinde tamamlanmayan bir tasarım olarak var olduğu görülmektedir.

Mert Bey

Benim açımdan çok bir şey değişmedi yani. Şöyle ilk tekmesini hissettiğimde karnında ben biraz daha o zaman baba olma hissiyatını şey yaptım çünkü öyle bir süreç ki tüm baba olan arkadaşlarımla da konuşuyorum birçoğu biz çocuk

doğana kadar hiçbir şey anlamadık süreçte diyorlar biraz buna kendimi de sokuyorum çünkü şu an olayın benle olan bağı çok düşük ister istemez. Ben sadece şu an demin bahsettiğim bizim ilişkimizdeki ev hayatındaki dengede daha fazla rol üstlenir hale geldim çünkü yapabileceğim en fazla şey bu, onu olabildiğince az yorup zaten çalışıyor üstüne hamile o onlara odaklasın ikisi de sağlıklı olsun yemek de ben yaparım evi de ben temizlerim orada hiçbir sıkıntı yok bu konuda yeter ki ikisinin de sağlığı mutluğu şey olsun gerisinin benim için hiçbir önemi yok şu noktada. (Katılımcı, Mert Bey)

Cem Bey

Ona göre ilk 4-5 ay hiçbir şey anlamadım ben hep şey derler ya kucağına almadan anlamazsın diye ta ki ne zaman anlamaya hiçbir böyle sevgi falan da yoktu içimde ta ki böyle ilk hareketini hissettiğimde onun karnında bir canlı olduğunu hissettiğimde o kemiği ilk elime geldiğinde içimde böyle bir sevgi canlandı yani Ondan sonra yüzünü falan gördük bana benziyor baya ben onu görünce ondan sonra karnının hareketlerini izleyince bir de şöyle bir şey var bana karşı çok daha erken tepki gösteriyor ben eve geldiğimde mesela çocuk yerinde durmuyor eve geldiğimde sakinleşiyor böyle konuşuyorum mesela anında tepki gösteriyor dış seslere böyle daha hassas deniliyor mesela kızım diyorum bir şey yapıyorum hemen tepki gösteriyor. (Katılımcı, Cem Bey)

Barış Bey

"İyi geçiyor güzel geçiyor bu süreçte güzel bir süreç doktora gidiyoruz böyle şey olarak o anlamda güzel geçiyor paylaşımlar çocuğu hissetmek hareketlerini hissetmek o değişimi hissetmek güzel oluyor" (Katılımcı, Barış Bey)

Arda Bey

Benim için tabi göbek büyüdükçe sevgi arttı gibi bir şey. Şimdi tabi ki de hamile olduğunu bilmek farklı bir şey tamam bir duygu geliyor ama baba olarak sonuçta anneler başka bir bağları var içinde bir şey var hissediyor yani ama biz dışarıdan ne kadar buna müdahil oluyoruz bilmiyorum o yüzden fiziksel bir şey görünce daha anlaşılır olmaya başlıyor kimi insan doğuncaya kadar bir şey anlamıyorsun diyor ama ben herhalde 6 aydan sonra falan ya da 7 aydan sonra bir ilişki kurmaya başladım, evet mesela elimi koyduğum her an tepki veriyor başka

kimseye bu kadar şey yapmıyor hiç boş geçmiyor yani baya bir bağımız oldu artık her seslenmem de her dokunmam da . (Katılımcı, Arda Bey)

Orhan Bey

Bence olması gereken kadın yaratılış biçiminde hassastır öyle davranılırsa ona öyle geçer. Çocuk meselesi çok farklı, engeller var yürüyemiyorsa yardım etmelisiniz hep erkek olarak. Ben tamamen kendimi Şule için davranmaya ittim hep isteyerek yaptım bunu çok mutlu şekilde isTerek severek Şule için zor ama güzel. (Katılımcı, Orhan Bey)

Kemal Bey

Evet artık daha duygusal birisiyim daha baba olacağımı tam hissedemesem de doğduktan sonra baba hissediyor diyorlar ama ben de biraz şey oldu. İlk haberi aldığımızdan beri çok bir şey olmadı ama şöyle bir şey söyleyebilirim mesela ben hayvana yapılan işkence videosunu hayatta izleyemem ama insana yapılırken sinirlensem de izlerim şimdi onu da özellikle bebeklere karşı şey yapamıyorum izleyemiyorum. Duygusal taraf daha ağır basıyor, onu da herhalde ilk tekmelerini fark ettiğim zaman Zeynep'in karnında itibaren gerçekten içinde insan var dedim orada şey oldu yani (Katılımcı, Kemal Bey)

4.1.2.6 Katılımcıların çocuklarına verilmesini arzuladıkları isim üzerine söylemleri

Katılımcıların çoğu partnerleri ile ortak bir karar alarak bir isme karar verdiklerini açıklamışlardır. Düşündükleri veya karar verdikleri isimlerde idealize ettikleri çocuğun izleri görülmektedir.

Kemal Bey

Ben Defne ismini çok severim dediğimde Zeynep evet güzel isim dedi o şekilde herkesin alıştığı bir isim oldu yani (…) Açıkçası kendimce bir istatistik vardı kafamda defne olarak tanıdığım insanlar genelde benim kızımın içimden geçen profili bahsetmiştim ya hanım hanımcık dediğimiz o defne isminde tanıdığımız herkes o karakterde birileriydi belki de acaba öyle mi olur diye bir şeyle. Bir de Defne ismi de hoşuma gidiyor hatta yurtdışında kullanılırsa Daphne olur kendi kendimize konuşup biraz daha kolaylık olur mu ama bu isim bulma süreci en zor

süreç çünkü çocuğun da hayatını etkileyeceği için işte dalga geçilir mi hepimize olmuştur bana da çok oldu olur mu olmaz mı hep onu da düşünmek zorunda hissettik. (Katılımcı, Kemal Bey)

Serdar Bey

Çok güzel bir isim koyduk ona bu arada, İlahi ismini koyduk inşallah ismi gibi olur. Anlamı ülkenin en güzeli demek isimler karakterini yaşatır umarım yaşatır da ismini karakterini yaşatır anne babasından şüphesi olmasın her zaman onun yanında olacağız inşallah. İkimiz ortak karar verdik o hayır demedi ben hayır demedim iyi bir isim olduğunu düşündük. (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

Toprak Ege aslında kızın da ismi belli gibi ona da İpek Pera koymayı düşünüyoruz. Ortak karar birkaç isim vardı hangisi olsa daha iyi gibi. Biz Egeliyiz zaten toprakta sakinlik katıyor ya öyle hissediyoruz daha çok işte toprak Ege olursa da uyumlu dedik ikisi bir arada olsun hangisini isterse onu kullansın. (Katılımcı, Selim Bey)

Mert Bey

Derin olacak, beraber, Derin'i biz çok önceden konuşuyorduk kız olursa Derin ve Ladin erkek olursa da Sarp mı olsa diye isimler vardı , sonra biraz daha cinsiyet belli olunca cinsiyet belli olana kadar hiç isim düşünmedik cinsiyeti belli olduktan sonra düşünmeye başladık (…)derine çok büyük eleştriler geldi …biz çok beğendik o ismi.Biz denizi çok seviyoruz aslında ikimizde yüzmeyi falan çok seviyoruz ve hani derin bize huzur gibi geliyor benim için denizle eşleşiyor (…) Bir de çok sevdiğimiz aile dostumuzun kızı vardı benden 6 yaş küçük o da böyle elimizde büyüdü falan sayılır ben onu kardeşim gibi severdim kardeşim doğana kadar o da şimdi gurur tablomuz Amerika'da abilik bir üniversiteden mezun oldu çok iyi bir pozisyonda çalışıyor falan dünya tatlısı bir kızdır yani ben biraz da ona benzesin diye düşünerek de Derin dedim yani. Gökyüzünü anlatıyor mesela Derin diyince denizi anlatıyor biraz aslında sonsuz bir anlamı var aslında. (Katılımcı, Mert Bey)

Orhan Bey

"Zeynep Zümra. Zeynep'i anne istedi Zümrayı ben istedim ZZÇ olacak. Zümra akıllı erdemli demek." (Katılımcı, Orhan Bey)

Arda Bey

> İsim koyduk. Mavi. Aslında Burcu buldu ismi ortak kararımızdı ben biraz isim bulma konusunda şey kaldım çok fazla bir şey türetemedim duygunun bulduğu isimler hele ki maviden sonra içimize sindi çok hoşumuza gitti karar verdik (…) Burcu dedi ki ikimizin de en çok sevdiği şeyler en iyi hissettiği her şeyde mavi var dedi o yüzden çocuğumuzun ismi de zaten mavi çok güzel de tınlıyor kulağa yani tınlaması güzel zaten anlamı da bizim için önemli olduğu için. (Katılımcı, Arda Bey)

Barış Bey

> Evet ismine karar verdik, taktık. Eliz Mira (…) Eliz Mira seçkin böyle kararlı parlayan yıldız anlamında seçici böyle karakterde çok fazla yoktur eliz mira nadirdir az olması bizim için önemli. Zaten fazla kişide de yok Eliz ismi de mesela bir murat Boz eski kız arkadaşı vardı onda vardı Eliz ismi çok yoktur. (Katılımcı, Barış Bey)

Bir katılımcı farklı olarak, karar verilmiş ismin bir anlam ifade etmediğinden bahsetmiştir.

Cem Bey

"Sahra olacak. Ben karar verdim. Bir anlam ifade etmedi yani tamamen hoşuma gitti o şekilde koymak istedim." (Katılımcı, Cem Bey)

4.1.2.7 Katılımcıların doğuma dair beklentileri; doğum süreci ve doğum anına dair söylemleri

Katılımcıların 8'nin 6'sı doğuma girmek istediklerini aktarmışlardır. Doğuma girmek istemeyen iki katılımcıdan biri kaygılanmaktan endişe ettiği için böyle bir karar verdiğini belirtirken diğer katılımcı ise nedenini belirtmemiştir.

Orhan Bey

"Doğuma girmeyeceğim dayanamam. Düşünmek istemiyorum panik ve heyecan yaparım bocalarım sonra o yüzden düşünmüyorum yaşayarak göreceğim." (Katılımcı, Orhan Bey)

Tüm babalar doğuma dair en büyük merak ve arzularının bebek ile karşılaşma anı olduğunu ifade etmişlerdir.

Serdar Bey

"Eşimin ve kızımın sağlıklı olması ikisi sağlıklı olsun." (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

"Bence ne zaman olduğunu bilemiyorum ama şöyle olsun istiyorum çocuk rahatlıkla çıksın anne karnında sonrasında annenin göğsüne yattığı an benim için en mutlu olduğum andır diyebilirim çünkü her şey yolunda." (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

"O dokuz ay boyunca oradan duran şeyin hazırlık yapıyorsun bir sürü şey alıyorsun ne bileyim bir vuruşu bile hissediyorsun artık eline alacaksın canlı bir şey olacak bakacaksın o zaman tamamen senden bir parça o zaman hayranlık duyacağımı hissediyorum." (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

"Bence çıktığı an o sağlıkla çıkıp ağlamaya başladığı an muhtemelen ben de bebekle birlikte ağlamaya başlarım diye düşünüyorum yani." (Katılımcı, Mert Bey)

Orhan Bey

"İnsanın çocuğuyla bakışması." (Katılımcı, Orhan Bey)

Arda Bey

"Eşim için de kavuşma bence hep konuşuyoruz bebeğimizi kucağımıza aldığımız an onun için de kavuşma diyebilirim." (Katılımcı, Arda Bey)

Barış Bey

"Çocuk doğduktan sonra odaya geldiği süreç kucağa alındığı süreç olabilir diye düşünüyorum." (Katılımcı, Barış Bey)

Katılımcılar kendi doğum hikayelerini bilmektedirler bu durum doğum sürecine merağı işaret etmektedir. Doğum sürecini sahiplenmeyi işaret ettiği düşünülmektedir. Kendi doğum hikayelerini bilen bu katılımcılar bebeklerinin de doğumlarına girmeye o ana tanıklık etmek konusunda ısrarcı oldukları görülmektedir.

Serdar Bey

> (…) Biz doğulu olduğumuz için örf ve adetleri vardır çok fazla dile getirilmez işte bazen annem der ki ben ablanı tarla da doğurdum işte affedersiniz ahırda doğurdum işte aslında benim doğumla ilgili de şey diyordu herhalde hatırladığım kadarıyla böyle konular da çok fazla açılmaz işte bazı şeylere göre örf ve adetlere göre, işte ablam babaannemi çağırmaya gitmiş o zaman tabi hastane 87 yılında hastanede doğurmak ebeler vardır bilirsin ebeler yardımıyla sıcak su kaynatılır işte farklı yöntemler denenir hatırladığım kadarıyla bunlar vardı bunlar anlatılırdı herhalde, babaannem doğum eylemini gerçekleştirmiş hem babaannem hem ebem diyebilirim. Ebe gelmiş de geç mi gelmiş ablamdan kaynaklanıyor haber verirken. (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

> Sadece çocukluk dönemine kadar doğduğumuz anı nasıl olduğunu söylediklerini; dayılardan bir tanesi annemi götürdüğünü ve sonrasında havale geçirecek kadar ateşli olduğumu söylediler doğduktan sonra ilk birkaç ay sonrasında penisilin iğnesi 15 tane falan sonra toparladığımı söylediler, bebekliğe dair bunlar var. Babam yine yolda o yüzde dayım hastaneye götürmüş. (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

> Dedemlerde salonda doğmuşum ben ilk torun olduğum için herkes başımda bekliyormuş sonra beni kim yıkayacak krizi yaşanmış yani böyle pamuklarla falan siliyorlarmış beni hatta mahallede isimleri görgüsüze çıkmış hayatlarında hiç çocuk görmemiş gibi o derece aman şöyle yapmayın böyle yapmayın pamukla siliyorlarmış hala da öyleyim benim babaannem var 80 yaşında beni kucağına oturtturur sever hala kendi çocuğu gibi yani öyle bir doğumum olmuş onun haricinde onlarla büyüdüm sürekli sevgi aşırı sevgi patlaması yaşadım,

memnundum kim olmaz ki bazen sıkıyordu ama kim olmaz ki memnundum. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

Benim 7 aylık bir düşük tehlikesi olmuş annemde o yüzden sezeryan doğum olmuş çok bir hikaye yok orada annem 2 ay yatmak durumunda kalmış zaten ondan sonra 7. Ayı zor doğumu kolay bir şey olmuş sezaryen olunca yani ameliyatla çıt diye alıyorlar yani .9 aya tamamlamışlar. Çok deştiğim bir şey değil yani sorsam anlatılır burada işte doktor çocuğu olmanın gereği ile bu tarz şeylerin evde hiçbir zaman ayıbı olmaz yani o noktada ama ben nedense hiç sorgulamadım yani. (Katılımcı, Mert Bey)

Orhan Bey

"Doğuma 15 gün kala çaya memlekette gönderiliyor annem 92 senesi. Çayı keserken orada sancılanıyor hastaneye gidiyor. Annem için zormuş yağmur ve çamur vardı diye anlatıyor." (Katılımcı, Orhan Bey)

Arda Bey

Evet sordum çünkü yanlış biliyormuşum öğrenmiş bulundum 34 yaşımda. Öncesinde yanlış biliyordum sezaryen olduğumu biliyordum değilmişim nereden öyle bir şey biliyordum bilmiyorum aklımda öyle bir şey kalmış ama normal doğmuşum geç doğmuşum geç doğmuşum normal 9 ay 10 gün den sonra 2 hafta gecikmişim falan suni sancılar verilmiş falan ben sordum telefonda konuştuk çok yeni. Aradan 34 yıl geçmiş nasıl hatırlar hatırlar da yani hissini falan. Derse gidiyorduk ebe sordu normal mi sezaryen mı doğdunuz ben sezaryen dedim öteki ders düzelttim onu. (Katılımcı, Arda Bey)

Barış Bey

Benim doğum hikayem biraz annemi yormuşum biraz zor gelmişim onu anlatır mesela ama çocukken ama bebekken uysal uyuyan bir çocuk bebekken öyle çok da saatlerce uyuyan zor bir çocuk değilmişim ayaklanınca biraz olmuş. Doğumda evet bir hafiften bir zorluk olmuş onu hatırlıyorum onu söylüyor. (Katılımcı, Barış Bey)

Katılımcılar kendi isim hikayelerini de aktarmaktadırlar bu durumu da doğum sürecine dair merakla birlikte düşünmenin anlamlı olacağı söylenebilmektedir.

Kemal Bey

Garip bir hikayesi var. Almanya'da dayım yaşıyor onun oğlu olmuştu ismini Kemal koymak istiyorlarmış daha sonrasında çocuk doğduktan sonra unutmuşlar Çağlar koymuşlar. Kemal koyacaktık unuttuk çağlar olmuşken devam etsin demişler. Sonra ben doğduktan annemler nezaketen sormuşlar büyüklere siz bir öneri var mı ister misiniz diye Kemal koyun demişler onlar da öyle deyince tamam kırmayalım demiş koymuşlar. (Katılımcı, Kemal Bey)

Serdar Bey

Yüksek ve yüce anlamında yüksek ve yüce o karakteri taşıyor muyum taşımıyor muyum açıkçası şeyi yok ama farklı bir isim olsaydı neşeli eğlenceli çalışkan işine düşkün ailesine sahip çıkan anlamı olsaydı muhakkak taşırdım ama burada yüksek ve yüce şeyini kestiremiyorum anlamıyorum açıkçası. Annem koymuş Galatasaray'ın maçı varmış o zaman Serdar diye futbolcu varmış öyle söylüyorlar doğru mudur yanlış mıdır ama doğrudur herhalde. (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

Dedemin ismi, babam koymuş. Kardeşimin ismi de babaannemin ismi. Dede vefat ediyor amcamın çocuğu aynı gün doğuyor ona ismi vermiyorlar eskiden de böyle bir durum varmış dışarıdan diyorlarmış ki bir tane Selim gitti bir tane Selim geldi söylentiler, bir 15-20 gün çocuğun ismi yok sonra başka bir isim koyuyorlar oradan bir ukde mi kaldı ne babam da bilmiyorum (5 yıl sonra) bizim ismimizi Selim koymuşlar sonra amcam 2. Çocuğunda koyuyor da kuzenimle aynı ismimiz o yüzden sorun oluyor işte. (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

Babam şeye gidiyormuş önceden yurtdışında çalışırken annemin hamile olduğunu öğrenmiş kızım olursa Gizem koyacağım erkek olursa da Cem koyacağım diyormuş neden bunlar yok ama bu ikisini önceden söylüyormuş. Neden olduğunu bilmiyorum. Seviyorum ismimi modern hem de bir anlam ifade ediyor dini olarak da. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

> Babam bulmuş diye biliyorum zaten benim jenerasyonumda Mert çok o böyle o dönemde modaymış da yani şu an da mesela Defne öyle kız isminde Uzay erkek isminde belli dönem jenarasyonun moda isimleri oluyor benim ki biraz oymuş bir öyküsü yok yani babamın bir çocuk hastası varmış ölümden dönmüş kritik bir ameliyattan, onun adı Mertmiş ve oradan falan esinlenilmiş yani güzel de bir isim olunca devam etmişler yani. (Katılımcı, Mert Bey)

Orhan Bey

"İki amcamın oğlu var ahenkli olsun diye koymuşlar." (Katılımcı, Orhan Bey)

Barış Bey

> Benim ismim ben 93'lerde falan çatışmaların olduğu dönemde geliyorum sağ sol olayların çatışmalı olduğu dönemde hatta diyorlar ki ismi Savaş olsun öyle bir gece de doğuyorum sonra teyzem diyor ki Barış olsun diyor Fikriye teyzem vardır o isim takar güzel hikayesi vardır hoşuma gider güzel bir isim takmışlar. İsmim güzel genel de insanlarda seviyor kazanan sonuçta. (Katılımcı, Barış Bey)

Yalnızca bir katılımcı kendi isim hikayesini bilmediğinden bahsetmiştir.

Arda Bey

> Hayır bilmiyorum(gülüyor) zor yerden geldi. Ben bu akşam anneme sorayım(gülüyor). Kardeşiminkini biliyorum çünkü ben koydum annemler seçenekler sundu bana hatırladığım kadarıyla 4 yaşındaydım çünkü içlerinden en çok o ismi beğendim ama ya da ben mi teklif ettim bilmiyorum ama koyduğumu hatırlıyorum. (Katılımcı, Arda Bey)

4.1.2.8 Katılımcıların çocuk sahibi olmak ve babalık sürecine dair söylemleri

Katılımcıların 7'si baba olma süreçlerine dair söylemlerinde sorumluluk temasından bahsetmişlerdir. Çocuk sahibi olmak ile ilgili pozitif söylemlerin yoğun olduğu cevaplarda sorumlulukla birlikte eşlik ettiğinden bahsettikleri kaygı da dikkat çekmektedir.

Kemal Bey

"Çok büyük bir sorumluluk, hatta kendi yaşamını bir kenara bırakıp onun için yaşamak anlamına geliyor belki de ben de ailemden öyle gördüm bilmiyorum." (Katılımcı, Kemal Bey)

Bununla birlikte katılımcıların çoğu sorumluluk ile birlikte çocuk sahibi olmayı narsisistik bir tonda da ifade etmişlerdir.

Serdar Bey

> Sorumluluk diyebilirim kendimden örnek verirsem şu an ki şartlar aslında çok zor hem anneler için hem babalar için hem dünyaya gelecek çocuklar için zor süreçten geçiyoruz bu maddi de olabilir manevi de olabilir gerçekten büyük sorumluluk isteyen hem aile yapısı hem ailenin maddiyat yapısı sorumluluklar şu an ki günümüzde çok büyük bir mesela bazen bu dünyaya çocuk getirilmez şeyleri de duyuyorum kendi şeyiyle gelsin şansıyla gelsin tabi bizim gücümüz yettiği kadar her zaman destek olmaya çalışırız her zaman da ona iyi bir anne iyi bir baba olacağımıza inanıyorum dediğim gibi karakterler çok iyi burada anne baba karakterleri çok iyi onun da eğlenceli keyifli biri olacağına inanıyorum belki eğitim ben okumadım bu arada eşim o da üniversite mezunu o da okudu eğitim konusunda bazı şeylerim var isteklerim var bazen diyorum eşime keşke ilerde kızım veteriner olsun diyorum doğmamış ama biz mesleğini .. Dünyaya gelirse veteriner olsun espri yapıyorum veterinerde çok para var hem hayvanlarla arası çok iyi olsun onun dışında iyi bir mesleği olur hem yükselir hayata bakış açısı çok daha farklı olur o yüzden böyle bir empoze ettim tabi kendi tercihi de olabilir. (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

> Kendimizden bir parça meydana getirmek bunun sorumluluğunu alabilmek de çok büyük olay çünkü sadece çocuk yapmak dediğimiz olay meydana getirmekten ziyade onunla ilgilenebileceğimiz ona karşı sorumluluklarımızın olduğu bir olgu diyebiliriz. Bundan sonra artık onun gelişimi için neler yapabiliriz üzerine vakit ayıracağız kafa yoracağız onun bakımından tutunda eğitim hayatı geleceği hazırlanabileceğimiz dönem geliyor diyebiliriz. (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

Şimdiye kadar bunu hiç düşünmedim tabi ama. Şu an çocuk sahibi olmak hayatta bir amaç kazanmak yani kendi olarak insanın kendisi olarak bir yaşama amacı diyelim. İnsanların hayatında belirli dönemlerde bir amaçları olmalı bence daha doğrusu mutlu olmak için kendilerine bir sebep yaratmaları gerekiyor hayat gayesi için gerek. İş başarısı olsun ne bileyim başka hedef başka dava olsun yani insanlar muhakkak bir hedef koymak zorunda hayatta yaptığı şeylerin devamlılığı için aynı şeyleri sürekli yapabilmesi için çocuk da bunların en önemlisi ya da en uzun vadelisi ya da en candan diyelim mesela işteki bir başarı her gün başarılı bir gün başarısız olursan o başarı gidebilir sen onu büyütüyorsun besliyorsun yaptığı her şeyden sen sorumlusun iyi kötü yaşlanıyorsun o sana bakıyor işte ondan doğan çocuklarla mutlu oluyorsun sürekli kendini bir ağaç olarak düşün sevginin dalları gibi açıyorsun onun altında da en son nasıl anlatayım kendi kendine mutlu oluyorsun seni mutlu etmek için bir sürü neden var çocukların torunların öyle yani. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

Bana göre dünyanın en büyük sorumluluğu o noktada belki bunu başka bir ülkede başka ekonomik şartlar altında söylüyor olsam bu bu kadar büyük sorumluluk olmaktan da çıkabilir çünkü çocuğu büyütmenin onu eğitmenin sorumluluğunun yanında şu an gerçekten onu belirli standartlarda yaşatmak için de çok çalışmanın gerekliliği var aslında o noktada yani işime olan motivasyonumu bile arttırmış vaziyette çünkü artık bir terfi alacaksam 3 terfi almayı hedefliyorum çünkü işte geçen kayınbiraderimle konuştuğumda ödediği okul fiyatlarını öğrendiğimde o paraları kazanmam gerektiğinin farkındayım o noktada henüz kazanmıyorum ama kazanma potansiyelim de çok yüksek olduğu için bu beni strese de sokmuyor o noktada ya onun haricinde okuyabildiğim kadar onun özellikle 0-7 yaş arası okul öncesi döneminde ona olan yaklaşımım alakalı neleri değiştirmem neleri geliştirmem gerektiğine dair şeyler okuyorum özellikle okul öncesi dönemin farkındayım o döneme de çok önemsiyorum o yüzden bence çok büyük sorumluluk çünkü elinize bomboş bir şey veriyorlar onu nasıl şekillendirirseniz karakteri de şeyi de ona bağlı oluyor. (Katılımcı, Mert Bey)

Orhan Bey

"Dünyadaki en güzel şey. Bir defa zaten kız çocuk sahibi olmak cennet kapısını aralamak, farklı bir duygu senden bir parçayı dünyaya getiriyorsun. Hep böyleydi düşüncem değişmedi. Eskiden dışarıda hep severdim toplum olayları yüzünden düşünüyorum şimdi ne derler." (Katılımcı, Orhan Bey)

Barış Bey

> Paylaşmak diyim dünyaya daha da anlamlı kılmak. Sorumluluk bilincinin artması evrene karşı her şeye karşı daha saygılı olmak olabilir duyguların şefkat gibi daha fazla gelişmesi de olabilir. Baba olmak hani insanın nasıl diyim bir kız çocuğu babası olmak ki ben kız çocuğu eşim de kız çocuğu olsun isterdi kız çocukları daha şey gelir daha önce karşınızdaki kadınlara daha paylaşımcı hisler şey yaparken şimdi kendi kızınız oluyor o tür bir duygu şeyi oldu güzel şeyler geliştiriyor ya. (Katılımcı, Barış Bey)

Bir katılımcının savunmacı bir tutumla baba olma sürecine dair pek yanıt vermediği gözlenmiştir.

Arda Bey

> Çok şey ifade ediyor ama bir yere toplayamayız ki ne diyim şey değil kesinlikle çoğalıyoruz gibi bir şey değil ama şu olabilir bölünüyoruz sevgimizi paylaşıyoruz sevgimiz bölünüyor bölünüyor da yanlış nasıl ifade edilir bilmiyorum ki ortak paydalarımız artıyor diyebilirim aileler olarak da bence bilmiyorum çok zor geldi bu soru. (Katılımcı, Arda Bey)

Katılımcıların çoğu doğacak olan bebekleri hakkında düşündüklerini, hayal kurduklarını ifade etmişlerdir. Fiziksel ve ruhsal özellikleri hakkında bahsederken ise yoğun pozitif söylemlerin fazlalığı dikkat çekmektedir. Doğacak olan çocuğun *güzel, tatlı, uyumlu, sakin, zeki, yetenekli* gibi özelliklerinin olacağının arzulandığı ve bu özelliklerin baba adaylarının kendilerine ya da ailelerindeki, çevrelerindeki idealize ettikleri kişilere benzeterek açıkladıkları görülmüştür.

Kemal Bey

> Ettim. Tabi ki bu böyle olmalı ya da böyle olursa çocuğumu severim tarzında değil tabi ki de ama bizim aile komple renkli gözlü mesela renkli gözlü olabilir

gibi bir fiziksel şeyim var aslında bakarsanız öyle içimden geçen bir taraf da var hafif tombik hafif boğum boğum olurlar hani mırıl mırıl konuşmaya çalışsın gibi durumlar var yani. Aslında biraz daha sakin eğlenceli biraz daha böyle hanım hanımcık diye tabir edilen bir şey var ya öyle olmasını çok isterim mesela. (Katılımcı, Kemal Bey)

Serdar Bey

Şöyle çok saçlı saçlarının uzun olacağını tahmin ediyorum ten konusunda esmer olacağı yönündeyim belki bu benden ya da ailemden kaynaklı olabilir bunun zıttı da çıkabilir ama görüşlerim bu şekilde gözlerinin ela olacağına inanıyorum. Böyle çok tatlı bir bebek olacağını karakter olarak yani anne babadan nasıl bir çocuk çıkacak dense babası çok eğlenceli keza annesi de öyle ben böyle bir ortama girdiğimde patlatırım ortamı herkes eğlenir güler bu iş ortamında da aile ortamında da espri çok yetenek mi diyim bir an da şey mi diyim seviyorum insanları güldürmeyi kendim de gülmeyi çok seviyorum bu hayatta hep keyifli inşallah kızımız da bizim gibi annesi babası gibi cıvıl cıvıl olur. (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

Geldiğinde ultrason fotoları kime benziyor yapıyoruz ben pek kimseye benzetemiyorum kimseye ama işte ama biraz sana benziyor biraz Ayça ile halaya babaanneye gibi sözler söylüyor mutlu bir çocuk olsun istiyoruz daha çok ilk etapta mutlu ve sakin bir çocuk inşallah da öyle olur. Şöyle ki uzuvlarından herhangi birisi eksik olsun istemeyiz ama fiziksel özellik olarak tombul ya da zayıf bir bebek fark etmiyor sonrasında zaten toparlandığı için kardeşimin de zaten yeni bebeği olduğu için oradan gördük çünkü çok mini minnacıktı elimize alamıyorduk ben özellikle elime aldım beş dakika terliyorum ondan sonra alın bu çocuğu benden falan diyorum bilmiyorum kendi çocuğumda nasıl olacak ama insan sakınıyor küçük olunca belki de birazcık daha tombul olursa daha kolay olabilir. (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

Bana benzeyecek büyük ihtimal kıvırcık esmer olabilir boyu ortalama Nuray gibi olur diye düşünüyorum yani güzel bir kız olur diye düşünüyorum. Bir kere

benden şu vazgeçmeme ısrarcılık yönünü alacağını düşünüyorum çünkü benimle yaşarken ya da büyürken öğrenecek onu görecek sonuçta göre göre özeniyorsun o çabayı o azmi onun da göreceğini düşünüyorum ya da ben onu atıyorum bir şeye zorlayacağım pes etme devam et falan o şekilde onun olacağını düşünüyorum onun haricinde naif bir kız olacağını düşünüyorum kibar olacak biraz saf olabilir annesi gibi(gülüyor) böyle biri olacağını düşünüyorum merhametli sevgi dolu biri olur. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

Ettim ama yani o şeye kadar hayal edemiyorsunuz 5. Ayda bir detay ultrason çekiyorlar o detay ultrasona kadar o ultrasonlarda gördüğün şeyler minik bir böbrek gibi saçma sapan figürler oluyor ama o detay ultrasonda ilk defa suratı falan belirginleşiyor yani orada o çok garip bir andı istemsizce Gaye'nin elini tutup çok mutlu olduğum bir andı onu gördükten sonra biraz göz şeklinin bana benzediği konusunda bir kanı var ortada biraz sanki kardeşime benzeyecek gibi hissediyorum biz kardeşimle çok benzeriz bebeğin şu ana kadar çekilmiş bütün ultrasonlarda göz burun çene gibi hatları bana acayip benziyor o yüzden kardeşime çok benzeyecek tip olacak diye (…) Hayallerim değil tahminlerim var yani mesela kısa boylu olacağını düşünmüyorum çünkü eşim de uzun bir insan ben de şeyim Türk ortalamasının civarıyım diyebilirim biz boylar da olur güzel beslenirse kilolu olmaz inşallah o konuda eşime çeker diyorum çünkü eşim biraz vücut konusunda yer kilo almaz ben de tam tersi yerim de kilo da alırım o noktada isteğim biraz anne tarafı vücudunu alsın bizim ölçümüzü alacağına şeyini merak ediyorum yani ne renk saçı olacak ne renk gözü olacak acayip merak ediyorum yani hayal edince ister istemez ultrasonlar beni kardeşime yöneltiyor ama oralar çok bilinmez yani. İsteklerim var bebeklik konusunda özellikle yeme de ve uyku da çok problem yaratan çocuk olmaz diye bir isteğim var çünkü kardeşim biraz öyleydi o noktada ona olan benzerliği doğum tarihinden vs. Düşündükçe o noktada inşallah öyle olmaz dediğim şeyi var. Ben yetenekli olacağını düşünüyorum mesela zeki olacağını düşünüyorum bunlar da biraz genetik şeyler genetik yatkınlık olarak biz ona zaten belli bir seviyede bir zeka kapasitesi de bırakıyoruz eşimde ben de ikimiz de müzisyeniz aile de bir ton her iki tarafda da resim yapan insan da var gerçekten en üst düzeyde de

müzisyen olan insanlar da var mutlaka bir şeye yeteneği olacağını düşünüyorum (…) Şey de çok özenirdim ben üniversitede müzik stüdyosu açtım Kadıköye (…) baba oğul ya da böyle baba kız gelenler oluyordu çok hoşuma giderdi o ilişki daha bu arada üniversite öğrencisiydim yani ve o ilişkiyi yaşamak ve yaşatmak çok isterdim Annem mandolin çalar gitar çalar var yani , genetik bir müzik yeteneği geçecek yani ondan çok kaçarı yok yeter ki ilgisi olsun bir şeyler çıkar. (Katılımcı, Mert Bey)

Arda Bey

Bilmiyorum şöyle söyleyeyim işin çok fazla o kısmına takılmıyorum nasıl bir fiziksel görünüşü olacak sonuçta onu göreceğiz ne hissettiğim bana ne hissettirdiği ne hissettireceği o yüzden biraz daha belki de o bağ olduğu için o daha önemli galiba benim için bağ kurmamız da bununla alakalı diye düşünüyorum duygusal şeyi daha önemli(…) İkimizde çok şey insanlarız annesi babası olarak çok uyumlu tipleriz 40 kere düşünüp bir kere yapan insanlarız sevgi doluyuz her türlü çok olumlu ve güzel özellikleri olacağını düşünüyorum sonuçta onu biz yetiştireceğiz bizden çok şey alacaktır diye düşünüyorum öyle yani. (Katılımcı, Arda Bey)

Barış Bey

Evet tabi, tatlı lüle saçlı sarışın onu tasvir ediyorum tatlı hep güzel bir şey süslü püslü olmasını kız çocuklarında hep öyle tasvir ediyorum. Davranışları karakterleri işte mistik bir çocuk kendinden emin kararlarından emin astroloji şeyine baktırdığımızda da ki öyle şeylere de baktırırız evlilikte de 21 mayısı seçme nedenimiz odur o gün en uzun gün o gün evlenen ilişkiler çok uzun süre gidebiliyor kızımın da doğum günü şu an baktırdığımızda 31 mart 1 nisan ki ben 1 nisan hissediyorum her zaman ki baharın gelişi ve sonra baktırdığımızda 1 nisan gerçekten yeni bir döngü oluşturduğunu söylüyor ve o dönemde doğan çocukların çok şanslı mistik ruhani çocuklar olacağı söyleniyor ben bu dönemde doğan çocukların gelecek yüzyılda milenyumu değiştireceği çocuklar olacağı söyleniyor o yönden bir de cumhuriyetin 100. Yılında doğuyor o yönü var o tür şeyleri tahsis ediyorum . (Katılımcı, Barış Bey)

Katılımcılardan 1'i *"hayal kırıklığı yaşamamak"* için nasıl bir çocuğu olacağı hakkında düşünmediğini aktarmıştır.

Orhan Bey

"Annesiyle babasını karıştırınca bence. Çok bir şeyleri hayal etmem hayal kırıklığına uğrarım sonra diye. Hayatın neler getireceğini bilemiyorum." (Katılımcı, Orhan Bey)

4.1.2.9 Katılımcıların çocuğun cinsiyetine dair söylemleri;

Katılımcıların çoğu kendileri için cinsiyetin önemli olmadığından fakat doğacak bebeğin cinsiyetinin kız olduğu öğrenildiğinde mutlu olduklarından bahsetmişlerdir. Kız çocuğu fikrine arzu duydukları görülmektedir.

Kemal Bey

> Yok değildi hatta ben hiç öğrenmeme taraftarıydım benim için hiç önemli değil diyordum, doktor direk söyledi biz Zeynep de istiyordu merak ediyordu aileler de merak ediyordu ben mesela hayvanın de hep dişisi daha bana sadık gelir o yüzden ağzımdan alışmıştır gel kızım git kızım şu olsun bu olsun o yüzden kız çocuğu daha çok isteyen birisiydim ama erkek olsaydı da hayatta isyan etmezdim hiç öyle cinsiyet (...) (Katılımcı, Kemal Bey)

Selim Bey

> Erkek cinsiyeti. Ben ilk etapta erkek olarak düşünüyordum sonra kız olur mu hatta sonra cinsiyet partisi yaptığımızda kız olacak falan diyorum son anda erkeğe çevirdim ama kız ya da erkek olması çok bence önemli değil çünkü kız da olsa erkek de olsa birey, sağlıklı ya da elinin ayağının düzgün olması çok daha önemli benim için. Kız çocuğumuzda olsun istiyorum 2 çocuk istiyoruz bir kız bir erkek inşallah birincisini sağlıklı bir şekilde büyütebilirsek ikincisini kız olur inşallah. (Katılımcı, Selim Bey)

Mert Bey

> Kız. Arzu ettiğim gerçekten kızdı önemli miydi desen çok önemli değil tabi ki erkek olunca çöpe atmayacaktım yani o noktada fakat hani eşim de mesela onun da içine hep erkek doğuyordu , ben biraz da kız olmasını şeyden de istedim etrafımda gördüğüm erkek çocuğu olan ve kız çocuğu olan arkadaşlarım

büyütme kolaylığı konusunda herkes kız çocuğunun daha rahat olduğunu düşünüyor erkeklerin biraz daha yaramaz olduğunu hani ne bileyim biraz daha tehlikeli sayılabilecek işleri yapmaya daha fazla meyilli olduklarını falan düşünüyorum. Twitterda da erkekler neden daha az yaşar diye video serileri oluyor yani o noktada kız olmasını o açıdan da istiyordum. (Katılımcı, Mert Bey)

Arda Bey

Kız, değildi önemli ama kız olunca ayrı bir sevindim. Hamile olduğunu öğrendikten sonra insan biraz düşünüyor kız olsa nasıl olur erkek olsa nasıl diye ikisini de düşündüm ama dediğim gibi kız olması ama erkek olsa başka türlü sevinecektim yani ama kız olunca sevindim yani. (Katılımcı, Arda Bey)

Barış Bey

Benim için çok önemli değildi mesela eşim kız olsun ben de kız olsun ama çok ama kız erkek şeyim yoktu eşim mesela çok kız olsun istiyordu kayınbiraderim var o da çok kız olmasını istedi ama onların istediği ama benim için çok önemli değildi. (Katılımcı, Barış Bey)

Bir katılımcı doğacak olan bebeğin cinsiyetinin erkek olmasını istediğinden bahsetmiştir. Bu isteğini ise kendi geçmiş hikayesindeki babası ile yaşadığı eksiklik üzerinden bağlantılayarak anlatmıştır.

Cem Bey

Ben ilk çocuğumu cinsiyeti öğrenene kadar çocuğumu hep erkek hayal ediyordum ismini bile bulmuştum Göktürk. Dedim ya işin temeline indiğin zaman kendim var hep top oynamak hep bilgisayar oyunu oynamak o gibi şeyler hayal etmiştim kız çocuk nasıl sevilir bilmiyorum benim etrafım hep erkekti yeğenlerim de erkek ben ilk torunum o yüzden işte diğer küçük kuzenlerim de erkekti o yüzden hiç kız sevmedim yani o yüzden kız çocuk nasıl sevilir onu çok bilmiyorum ama o yabancılığı çok çekecekmişim gibi düşünmüyorum çünkü o ilk sevgiyi ilk başta hissetmediğim zaman düşünüyordum ama şimdi nasıl severim diye bir düşünce yok aklımda otomatikman sevmeye başladım. (Katılımcı, Cem Bey)

Bir katılımcı ise savunmacı bir tutum ile cinsiyetin önemli olmadığından bahsetmiştir.

Orhan Bey

"Cinsiyet önemli değil ikisi de çok özel Karadeniz'de ve doğuda erkek çocuk ama benim için öyle değil. Kız olacak bizim çocuğumuz." (Katılımcı, Orhan Bey)

Katılımcılar da sık görülen bir durum olarak ise gebelik haberinin öğrenilmesi ile kaygı seviyelerinin artmalarından bahsettikleri görülmektedir. Sevinç ile kaygı ve korku duygularının birlikte eşlik ettiği söylemler dikkat çekmektedir.

Kemal Bey

> (…) Eve geldik o günün ertesi günü dedik bir iki bir şey içelim açtık öyle rakımızı falan içerken falan ben o sırada bir şeylere bakıyordum ben lavaboya gideceğim dedi test yapmış hiçbir belirti olmadan tamamen içine doğmuş bir geldi aaa hamileyim falan diye tabi hani şok anı sevinsek mi üzülsek mi korku mu var içimizde tanımlayamadığımız bir şey var. (Katılımcı, Kemal Bey)

Selim Bey

> Bir arkadaşımızın doğum günü vardı aslında ben birkaç gün önceden sormuştum bebiş nasıl gibi halbuki hiç sormam da böyle bir şey, karnını tutup bebiş nasıl falan dedim ne bebişi falan dedi öyle hissettim dedim. Birkaç gün sonra da arkadaşımızın doğum günü kamera da doğum günü kutlayacağımızı söyledi bana ben de işte daha yeni geldim falan üstümü değiştiremem falan gömleğimi falan ütülemiş sonra geçti kameranın başına ondan sonra arkadaşımızın doğum günün kutlayacakmışız gibi bana hamile olduğunu söyledi ben de tabi çok şaşırdım sonrasında tabi ne yapacağız falan diyorum sonrasında bu süreci de tamam istiyoruz ama ne yapılacağını da bilmiyoruz ama ilk çocuğumuz toyuz bu konuda öyle olunca orada öğrenmiştim. Yani endişeleniyor insan çünkü bir can daha var onun için ne yapılması gerektiğini de bilmiyoruz yani iyi mi kötü mü şu an kalbi atacak mı gibi soru işaretleri var aklımızda heyecanlandık bir yandan duygulandık ertesi gün hemen doktora gittik işte o an da göremedik kalp atışlarını daha doğrusu hissedemedik daha erkenmiş 10 gün sonra tekrardan gittik kalp atışını duyduk sonra doktora karar verdik şu an onunla devam ediyoruz. (Katılımcı, Selim Bey)

Mert Bey

Çok mutlu oldum inanılmaz mutlu oldum o andan itibaren ilk cinsiyeti ne olacak merak etmeye başladık yani bir şeyler belli başlı sorumlulukların gelişi başta bir ürküttü şeyden ürküttü yani o dönem oturduğumuz ev kendi evimizdi ama asansör yoktu çok eski bir binanın en üst katıydı ev kolay ısınmıyordu öyle olunca acaba bir ev mi alsak gibi bir şey oldu mesela o ev alma fikri gelince 10 yıl borçta olmak biraz çok ciddi düşünceler yarattı korkutmadı tabi ama düşünce yapımın çok değiştiğini hissettim . Kendi arkadaşlarımla görüştüğümde hep şey diyorum hayatıma dair büyüdüğümü anladığım ilk an evlendiğim andı daha da büyüdüğümü anladığım an çocuğumun olacağını öğrendiğim an oldu muhtemelen bir büyümeyi de çocuğumu kucağıma aldığım gün yaşayacağım çünkü hep ailelerimizden gördüğümüz ne yapıp edip çocuğu yaşatabilmek daha iyi yaşatabilmek için yaşamaya başlamak dediğimiz evre mindset olarak yavaş yavaş geliyor insana yani. Birbirimize olan bağımız daha da arttı ve imecemiz de daha da arttı, neleri yaparız neleri ederiz sürekli olarak o noktadayız çocuk için her şeyi daha iyi nasıl yapabiliriz konuşmaları başladı yani yurtdışına mı gitsek düşünceleri başladı. (Katılımcı, Mert Bey)

Orhan Bey

Bekliyorduk zaten, birlikte aldık kararı. Daha üst seviyeye çıktı evliliğimiz daha farklı seviyeye çıktı diyebilirim. Daha sorumluluk hissetmeye başladım, daha sorumluluk. Baba oluyorsun anne oluyor hep sorumluluk üzerinden. Hiç kötü anlamda değişim olmadı, daha fazla vakit geçirmeye başladık diyebilirim değişim olarak. (Katılımcı, Orhan Bey)

Barış Bey

2 aylıktı evliliğimiz eve geldiğimde söylemişti eşim o zaman almıştım haberi eşim biraz daha zaman geçsin istiyordu ama ben biraz evlilik şey olduğu zaman evliliğin amacı bir insan neden evlenir aslında temel psikolojiye de indiğiniz zaman yaşlılıkta kendisine bakılmasını ister aslında temel bir çıkarımız var ben burada şeye doğru iniyorum çok ama eşim inmiyor ben çok rasyonelim (…) İnsan farklı hissediyor daha önce derdim sen bakabileceğin kadar veya ona iyi hayat sunabileceğin kadar çocuk çünkü ciddi bir sorumluluk bir çocuktan

Mustafa Kemal de yaratabilirsiniz bir uyuşturucu şeyi de insanlara zarar veren bir sosyopat bir intihar bombacısı da olabilir böyle farklı bir şey o yüzden hani çok sorumluluk gerektiren bir şey olduğu için ilk duyduğum zaman insan bir şok oluyor yani ama iyi yönde bir şok sorumluluk yüklüyor tabi çocuk gelecek daha fazla sorumluluk almam lazım insanı daha çok harekete geçiriyor ihtiyaçlar işte talepler bu tarz şeyler daha fazla sorumluluk yükledi daha çok bir şey yapmam gerektiği hissiyatı uyandırıyor o sorumluluk güç de getiriyor aslında insana. (Katılımcı, Barış Bey)

Bazı katılımcıların ise kaygıdan bahsetmedikleri görülmektedir.

Arda Bey

Sabah saat beşte Burcu beni uyandırdı ve hamile olduğunu söyledi uykumdan uyandırdı ve söyledi sonra uyuyamadık zaten. Söylediği an çok enteresan bir an olduğu için uykudan tam uyandığım an demiş ya şair, şair yalnız Teoman uykuyla uyanıklık arasında yani öyle bir haldeyken haberi almak değişik yani rüyada mıyım gerçekte miyim çok tarif edilemez bir duygu çok güzel bir andı çok güzel bir duyguydu. (Katılımcı, Arda Bey)

Cem Bey

Bir gün işten çıktım sabah geldim ondan sonra ama bekliyordum sana bir şey diyeceğim falan dedi ondan sonra bir tane zarfta getirdi çift çizgi falan vardı öyle olunca ikimizin de gözleri falan doldu güzel bir duyguydu heyecanlıydı o an hem bekliyor hem beklemiyor gibi bir şeydim ama onu görünce böyle ister istemez gözlerimden yaşlar indi 2 tarafından o yüzden heyecanlıydı mutluydu ilk duyunca. (Katılımcı, Cem Bey)

Serdar Bey

Bir pazar sabahıydı şey bir cumartesi sabahıydı ayıptır söylemesi mutfakta kahvaltı yapıyorduk dedi ki sana bir şey söyleyeceğim dedi ben de dedim hamile misin o zaman asla ve asla hiç kimsenin aklına gelmez sana bir şey söyleyeyim ben de dedim ki sen hamile misin ondan sonra orada çok duygusal anlar yaşadı evet dedi işte sarıldık birbirimize ağladık o ağladı ben ağladım ailemizle paylaştık pazar günü dedik ki hemen doktora gidelim bir bakalım doktora gittiğimizde o an evet doktorun size demesi evet 3 haftalık hamilesin orada yine

keza mutlu ve duygusal anlar yaşandı çünkü böyle bir şey yaşamadık bugüne kadar nasıl bir duygu olduğunu bilmiyoruz ikimizde çok sevinçliyiz çok mutluyuz birbirimizi takip ediyoruz gün gün (…) (Katılımcı, Serdar Bey)

4.1.3 Katılımcıların projektif testlerine dair genel bulgular

4.1.3.1 Rorschach testinin genel bulguları

Katılımcıların yanıt içerikleri incelendiğinde ruhsallığın canlılıktan uzak, kuru olduğu görülmektedir. Yanıt içerikleri genellikle renk ve hareketten uzak yanıtlar olmakla birlikte, somuta olan tutunma ihtiyacı, fazla verilmiş olan form yanıtları ile dikkat çekmektedir. Bununla birlikte anket yanıtlarının genellikle az olması, *"şeklinden dolayı"* diyerek daha fazla anlatmamaları malzeme ile aralarına mesafe aldıklarını göstermekte ve kuru bir işleyişi yansıttıklarını desteklemektedir.

Rorschach protokolleri incelendiğinde, hayvan yanıtlarının insan yanıtlarına oranla daha fazla verildiği görülmektedir. Genel olarak protokollerde insan yanıtları azdır bu durum yer değiştirme savunma mekanizmasını düşündürmektedir. Yer değiştirme mekanizması infantil tarzda bir savunmadır bu sayede dürtü cinselleşmiş bir insan bedeni üzerinden anlatılmamakta yani cinsel dürtü bastırılmakta ve ancak hayvan yanıtları ile görünür olmaktadır.

Orhan Bey

Kart I: "Yarasaya benziyor." (Katılımcı, Orhan Bey)

Serdar Bey

Kart VIII: "Bu da yine bir doğa diyebilirim doğa da iki hayvan görüyorum vahşi bir hayvana benziyor şey olarak adlandıramıyorum ama bu kısmı iki kaya parçası olarak görüyorum burada bir yeşillik burada da bir dağ olduğunu." (Katılımcı, Serdar Bey)

Selim Bey

Kart V: "Buna da bir kelebek diyebilir miyiz kanatlarını açmış."

Kart X: "Şurada bir ciğer var yine baktığımız zaman akciğer gibi sanki iki."
"Şuradakiler de sanki yengeç gibi."

"Sanki buradaki de bir keçi, keçi de olabilir tavşan da olabilir gerçi de tavşan da olabilir evet kulakları var" (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

> Kart V: Bu tam yarasa gözüküyor. Tamamen bir yarasa başka bir şey yok.
>
> Kart VIII: Bunda iki hayvan görüyorum yürümeye çalışıyor daha doğrusu bir yere tırmanmaya çalışıyor üstte bir yamaç gibi bir şey var bu hayvanlar da dikine doğru onlara doğru yürümeye çalışıyorlar gibi duruyor net olarak bir hayvan yapısı diyebiliriz dört bacağı var kafa yapısı falan daha çok nasıl diyim köpek de değil ama aslan da değil sırtlan değil koyun gibi bir şeye benziyor. (Katılımcı, Cem Bey)

4.1.3.2 TAT genel bulguları;

TAT incelendiğinde ise Rorschach testinden farklı olarak daha canlı bir ruhsallık görülmektedir. Katılımcılar onlara sunulan malzeme somutlaştıkça, nesne ilişkileri formuna dönüşüp hikayeleştirmeye dönmesinin etkisiyle olduğu düşünülerek, düşlemlerini, duygulanımlarını, dürtülerini daha rahat bir şekilde aktardıkları görülmektedir. Katılımcıların hikayeleştirme için bir uğraş içinde oldukları görülmektedir.

Mert Bey, Kart 6BM

> Burada ki kadın anne bu çocuk bence ondan sonra adam biraz yaşlı çocuk demek için de sanki adam böyle terk ediyor orayı da anneye ama iş bitmiş de artık son bavulu kapatmak kalmış gibi anda söylemiş gibi, anne duyduklarına baya şok ama çocuk da böyle tartışma üzerine falan gitmeye karar vermiş gibi çünkü giderken normalde anne çocuk sarılır yani burada bir küslük var çocuk hem mutsuz yaptığı durumdan ama anne gururuna yedirip çocuğa bakmıyor bile çocuk böyle boynunu büküp gidiyor yani. Ya da böyle şey gibi bir şey de olmuş olabilir çocuk annenin gerçekten tolere edemeyeceği davranışta bulunmuş mesela işte çocuk birini öldürmüş bir senaryo yazmaya çalıştığım için söylüyorum anne bunun üzerine sanki çek git evimden benim senin gibi bir çocuğum yok tarzı gibi sırtını dönmüş çünkü çocuğa ve çocuk da baya mutsuz annenin o tepkisinden yani üzülerek gidecek yani. (Katılımcı, Mert Bey)

Cem Bey, TAT Kart 13B

Burada çocuk ekonomik olarak biraz zayıf bir ailenin içinde belli ki yaşadığı ev olsun giydiği kıyafetler bence karşısına böyle bir çocuk topluluğu var oynuyorlar o da onlara uzaktan bakmak zorunda kalıyor imreniyor kıskanıyor ileride bence yine tek başına duracak onların içine katılamayacak tek başına ileride başarılı bir insan olacakmış gibi duruyor ama hep kendi içinde yalnız olacak çocuk gibi. (Katılımcı, Cem Bey)

Kemal Bey, TAT Kart I

Burada bir şeyi çok istemiş, keman çalmayı mesela çok hayal etmiş bu konuda çalışmış ama sonunda elinde olmayan sebeplerden ötürü hayal kırıklığı yaşayan ve artık bu işi yapmaktan vazgeçmek isteyen bir çocuk görüyorum. Sonunda bu çocuk çok şey ya böyle olmamış aslında biraz da kalbi kırılmış dayak yemiş gibi de bilmiyorum bana bir izlenim şurada ki en azından kan görüntüsü gibi geldi ama sonunda bu çocuk hayatı boyunca keman içinde ukde kalırmış gibi. En azından başarılı olurmuş ama dış etkenlerden ötürü başarısız olmuş. (Katılımcı, Kemal Bey)

Barış Bey, TAT, Kart 11

Bir dağ mı kaya gibi kanyon gibi bir yer burası yol var bir arkası da alev mi orman mı bir şey çıkmış ejderha gibi şurada da bir şey var böyle büyük bir yük hayvanı gibi ya da insan mı saklı yani bir şey olmuş da arkada ürkütücü bir orman mı yanıyor ejderha çıkmış burada da şöyle bir yere eğilmiş hayvan mı insan mı desem şurada da yine bir uçurum var aşağı doğru ne yapacağını bilmeyen burada hayvan mı insan mı kararsız bir şey var nereye bağlanır diye düşünüyorum da ejderha da gelmiş burada kurtulmaya çalışacak ama ne olur bilmiyorum şurada bir yol var çünkü dar bir yol var gibi başka bir şey de görmüyorum. Yol gözüktüğüne göre buradan kurtulacak. (Katılımcı, Barış Bey)

4.1.3.3 Projektif testlerde görünür olan savunmalar

Test yanıtlarında katılımcıların sıklıkla başvurduğu ortak savunma mekanizmaları olduğu görülmektedir. Bu savunmalar arasında splitting mekanizması dikkat çekmektedir. Nesneyi kontrol edebilmek için bütün algılamak yerine bölme üzerinden geliştirilen

mekanizma normal nevrotik bir ruhsal işleyişe sahip baba adayları tarafından başvurulduğu görülmektedir.

Cem Bey

Rorschach Kart VII: Burada da en üstte birbirine bakan iki suret Alt tarafla olunca Ters tarafa bakan iki suret. Üstteki suret biraz güzel bir alttaki suret biraz çirkin (…)

TAT Kart 10: Burada da yine iki çift yaşlanmışlar ama yine de birbirlerine sıkı sıkı bağlılar hayatlarında birtakım olaylar yaşamışlar iyi ya da kötü ama birbirlerinden hiç ayrılmamışlar (…) (Katılımcı, Cem Bey)

Selim Bey

TAT Kart 6BM: "Sanki suçlu bir adam var annesinin yanına gelmiş ya da bu bir yas günü de olabilir konuşmuyorlar ama bir mahçupluk var adamın yüz ifadesinde (...)" (Katılımcı, Selim Bey)

Arda Bey

Rorschach Kart X: (…) şu sanki bir uzay üstüymüş de şu kenarına yapışmış şeyler ondan güç alan veya bir şeyleri takviye eden parçaymış gibi öyle bir hissiyat ya da onun asalakları da olabilir öyle bir şey hissediyorum.

(…) ve şurada sanki iki adam karşılıklı bir yerlerden bir kayadan destek alıp ortada bir şey sıkıştırıyormuş gibi görüyorum. Aynı zamanda yakından bakınca burada bariz iki tane karga görüyorum karşılıklı şuraları.

TAT Kart 1: (…) Çocuk müziği bırakır (gülüyor)ya da ilerde iyi gitarist olur iki ihtimal var ya müziği bırakır ya tam tersi. (Katılımcı, Arda Bey)

Orhan Bey

Rorschach Kart IV; Kötü bir yaratık gibi, böyle şeyleri anlamam.

Anket; Çünkü aklımda siyah hiç sevmem aklımda karanlık kötü anı geçmişten gelen karanlıkta cinler şeytanlar dolaşır memlekette.

TAT 12BG: Soğuk karlı bir kış günü ve kışın bitmesini bekleyen tekne, yaz olur güzel bir dereye göle açılmak tekneyle.

TAT 13B: Bir çocuğun umutları, düşündükleri yaşadıkları onları gözlemliyor. Sonunda şimdi olduğundan çok farklı bir yerde görüyor ve çok güzel şeyler oluyor. (Katılımcı, Orhan Bey)

Kemal Bey

Rorschach Kart V: (…) yine yarasa ama yarasanın kanatlarının ucunda biraz daha böyle iyi niyetli bir yarasa değil kötü niyetli bir yarasa (gülüyor).

TAT, 12BG: Bu da aslında tamamen yalnızlık sessizlik sakinlik ama on beş günlük sevilen sakinlik ama sonrasında yalnızlığa dönüşüp mutsuz eden bir şey var ya direk tamamen aslında sonu mutsuzluk olan bir şey görüyorum burada, güzel görünüp ama bir süre sonra mutsuz edecek bir şeymiş gibi.

TAT, 13M: (…) adam var evet bu adam çok fazla çabalıyor bir şeyler için sonra bir kadın var o kadın çok umursamıyor gibi ama bu adam da o kadının mutlu olmasıyla mutlu oluyor gibi ama o kadını adamın mutlu etmeye çalışmasının hiçbir önemi yok çünkü onun umurunda değilmiş gibi bir şey hissettim. (Katılımcı, Kemal Bey)

Katılımcıların özellikle Rorschach'da başvurdukları bir diğer ortak savunma mekanizması yer değiştirme olduğu görülmektedir. Katılımcılar sıklıkla yanıtlarını infantil bir tarzda hayvan tasarımları üzerinden anlatmışlardır.

Kemal Bey

Rorschach Kart VII: "Şu ikisi tamamen kötü niyetli kurt gibi ve beni huzursuz etti en azından şu ikisine bakınca(...)" (Katılımcı, Kemal Bey)

Cem Bey

Rorschach Kart III: "Birbirine bakan iki canlı gibi hayvan ya da insan denemez ama birbirine bakan iki canlı şey yaptığın zaman köpeğe daha çok benziyor. Birbirlerine bakıyorlar ve ön ayak kısmı da yukarısı da kafa gibi alt tarafı." (Katılımcı, Cem Bey)

Bununla birlikte ortak görülenler arasında hipomanik savunmalar da örnek verilebilmektedir. Karşılaşılan malzeme ile baş edebilmek için fazlaca savunma ihtiyacı duyarak manik bir şekilde tepki gösterdikleri görülmektedir.

Cem Bey

> Rorschach Kart I: Ortaya baktığın zaman ne kıyafeti gibi bu eski Osmanlı askerlerinin kıyafetleri var ya tam o onun gibi gözüküyor ortası.
>
> Onun haricinde kenar motifleri kurt köpeklerine benziyor.
> Ağızlarını açmış iki tane atıyorum yavru küçük baş hayvan gibi gösteriyor iki motif de genel olarak hayvan ve kıyafet motifi olarak gördüm. (Katılımcı, Cem Bey)

Selim Bey

> TAT Kart 16: O zaman şöyle diyelim ebeveynler çocukları ile birlikte aile büyükleri aileleri ile birlikte bir evdeler manzarası olan bir ev bu ev sonrasında çocuklar havuza girip çıkıyor aileler orada akşam yemeği için hazırlıklar yapıyor güzel muhabbetli bir akşam diyebiliriz. Hep birlikte muhabbetleri ile birlikte akşam yemeklerini yiyorlar sonrasında herkes mutlu bir şekilde evlerine dağılıyor diyebiliriz resimde. Kalabalık bir aile yemeği. (Katılımcı, Selim Bey)

Orhan Bey

TAT, Kart 16: "Bir anne babanın kızı okula gidiyor ve babası çok zorluklarla çalışarak kız da ailesinin emeklerini boşa çıkarmamak için okuyor." (Katılımcı, Orhan Bey)

4.1.3.4 Anne imgesi ve anne ile ilişkiye dair Rorschach testi bulguları

Rorschach testi Kart I malzeme ve testör ile ilk karşılaşmayı sağladığından dolayı bu kart kişinin anne imgesi hakkında bilgi vermekle birlikte bu imge karşısında kişinin kendisini konumlandırışına da gönderme yapmaktadır. Kart VII ise kadına ve anneliğe yönelik özdeşimlere ve geçmiş dönem anne ilişkisine dair yanıtların gelmesi beklenmektedir. Kişinin regrese olmasını kolaylaştıran ve bununla birlikte kişinin erken dönemdeki anne ile ilişkilerine gönderme yapması beklenen bir diğer malzeme Kart IX'dur. Her üç kart için de kişinin kendi arkaik dünyasının yanında gebelik ve doğuma dair düşlemlerini de canlandırdığı düşünülmektedir.

Serdar Bey

Kart I: "İlk baktığımda arıya benziyor ama devam edeyim mi? Arı şu şeylerine benziyor ağzı şu da dikeni diyebilirim farklı bir kanat yapısı var siyah bir arı(gülüyor) renk olarak belki bütün basımlar öyledir ama öyle görüyorum." (Katılımcı, Serdar Bey)

Barış Bey

> Kart I: Kuş yani karınca gördüm kuş türüne de benziyor da hangisi olduğunu şey yapamadım. Görselin bütünü karınca diyebilirim şurada şöyle bir hayvan şeyi daha var sağ kelebek dediğim kısımda sanki bir kurt gibi bir şey var şuradan itibaren şu kanat gibi kafa kısmı. (Katılımcı, Barış Bey)

Yanıtlar incelendiğinde ön görüşmeden alınan bilgilerden de bilindiği üzere katılımcıların annelerini idealize ettikleri görülmektedir. Normal nevrotik bir düzeyde olan katılımcılar Kart I'de nesneyi kontrol altında tutma eğilimde oldukları görülmektedir. Formel yanıtlar ile nesne sıradan bir konumda bırakılmaktadır.

Orhan Bey

Kart I: "Yarasaya benziyor. Aslında kargaya da benziyor."
Anket;" Şahlanmaya bekliyor kartal." (Katılımcı, Orhan Bey)

Selim Bey

> Kart I: Bu bir akciğer olabilir mi? Birkaç şey de görmüş olabilir miyiz? İki kanadını açmış kuş da olabilir burada. Komple olarak akciğer gibi görüyoruz diyebiliriz.
> Anket: Kanatlarını açmış iki yukarı doğru bakan sanki havalanacak bir kuş gibi hissettirdi, kartal da olabilir ayakları olan. (Katılımcı, Selim Bey)

Mert Bey

Kart I: "Kelebek gibi ya bu. Direk şu hatta kolları gibi kanatları gibi diyebilirim yani. Evet."
Anket: "(...) hatta böyle güvemsi kelebekler olur ya ona çok benzettim(...)" (Katılımcı, Mert Bey)

Arda Bey

> Kart I: Karşıdan bakınca bu bir maskeye benziyor.

> Anket: Bilmem bir nasıl desem mesela yüzüklerin efendisinde şeyler var ya askerler falan maskeli askerler kötü adamlar gibi falan öyle bir şey gördüm uzaktan ama bir anlamı olması gerekmiyor tabi o anlamda bakmadım direk maskeye benzettim maske gibi. (Katılımcı, Arda Bey)

Katılımcılar nesne ile karşılaşmakta güçlük yaşamamaktadırlar fakat anket yanıtları ile birlikte anne imgesine dair problematiklerin canlandığı görülmektedir. Sıradan bir şekilde yanıtlanan kart *"kuş", "yarasa", "arı", "akciğer"* gibi yanıtlardan *"kartal", "şahlanan", "kurt", "güve", "kötü"* gibi daha canlı, saldırgan ve eksikliği hissettiren yanıtlara dönüşmeye başlamışlardır. Böylelikle nesnenin dönüşümü çatışmalı bir yere doğru gitmektedir.

Selim Bey

Kart VII: "Burada da iki ayrı yöne doğru yürüyen fil diyebiliriz sadece birer ayağı var ama hortumları gözleri vs net ama vücutlarının geri kalan kısmı yok" (Katılımcı, Selim Bey)

Mert Bey

> Kart VII: (…) Şu en aşağıdakini anlayamadım bu şey sanki burada bütünden ziyade üç parça görüyorum. Şuradan da su akıyormuş gibi sanki bir şelale varmış da şuraya şunlar acaba iki dağda şunlar klasik ilkokuldaki çocukların resimlerinden iki dağ arasından akan nehir vardır şurası sanki katlı şelale gibi buraya boşalmış diyeyim.
>
> Kart IX: Pembe böyle topuz topuz saçlarını yapmış bir kız düşün burada şurası arkadan gözüküyor ama hiç önden bir görüntüsü yok şu üzerindeki yemyeşil bir elbise gibi düşün fakat şu kısmı hani sanki böyle ultrasona sokmuşsun da burası şeyle gözüküyor gibi XR cihazında gözüküyor gibi yani işte şuralar kaburgaları şuralar yemek borusu şu rahim sanki o boşluk gibi canlandı gözümde"
>
> Anket: (…) O da şey gibi düşün şuraya kadar renkler çok detay burada böyle baya saydamlaşıyor (…) (Katılımcı, Mert Bey)

Cem Bey

Kart VII: Burada da en üstte birbirine bakan iki suret Alt tarafla olunca Ters tarafa bakan iki suret Üstteki suret biraz güzel bir alttaki suret biraz çirkin Alttaki iki yapı birbirinden bağımsız şekilde sanki onların bir bağlantısıymış gibi gözüküyor ortadaki bir şey de onları birleştiriyormuş gibi bunun bu kadar burada.

Kart IX: Ortada zar gibi bir şey var ortada boşluk var arka tarafında boşluksu yapı var ortadan çıkan bir şey var ama çok bir şeye benzetemiyorum tamamen bir şey gibi zar boşluğu var arkasında da bir yapı var gibi gözüküyor başka bir şey anlayamadım başka bir şey.

Anket: Turkuaz yapı zar, daha şey saydam duruyor ya bunun rengi böyle burada 2 tane delik var burası boş yukarısı biraz daha renk olarak ton azalıyor o yüzden zar gibi gözüküyor. (Katılımcı, Cem Bey)

Orhan Bey

Kart VII: "Bunda da bir bütün parçalar bölünmüş gibi puzzle gibi uçtukça tüm kanatlar dağılacak gibi."

Anket: "Gördüğüm şekiller dağılmaya müsait, hüzünlü hissettiriyor. 2 cisim görüyorum bunlar üstteki parçalar kopmaya çalışıyor." (Katılımcı, Orhan Bey)

Kemal Bey

Kart VII: Şu ikisi tamamen kötü niyetli kurt gibi ve beni huzursuz etti en azından şu ikisine bakınca.

Anket: Baktığım zaman hani çok bakmak istemedim gibi oldu hani kötü bir şeymiş gibi herhalde, normalde çok severim ama kötü bir şey hissettirdi. Orada iyi bir şey yakalayamadım iyi bir görüntü yakalayamadım kendimce.

Kart IX: Sis gibi mesela şurası birbirini göremediğinde hani bir şeyi görmeye çalıştığında o hissettiğin şey vardır bir merak mı diyim ben de en azından çağrıştırdığı şeyler. (Katılımcı, Kemal Bey)

Arda Bey

Kart VII: (DdBl yanıtı) "Çok kasarsak buradan ben bir kadeh bile çıkartırım."

Kart IX: "Çok ince bir zar görüyorum şurada yani sanki burada birikmiş bir su içindeki suya benzetiyorum su sanki her an patlayacakmış çıkacakmış gibi."
"Ördek yavrusu civciv halinde bir yaratık görüyorum bu kadar." (Katılımcı, Arda Bey)

Barış Bey

> Kart VII: Köpek görüyorum sanki köpek gibi burada da ayı mı köpek mi desem onu görüyorum birbirlerine ağızlarını yakınlaştırmışlar böyle.
>
> Kart IX: Sanki bir fil mi diyim timsah timsahın sırtında bir adam binmiş gibi az önce bahsettiğim bir adam binmiş izlenimi var uçan bir şey ama gökyüzünde uçuyor bir ejderhanın sırtında bir adam var gibi arkada çocuk da adama tutunmuş böyle pelerinini tutmuş izlenimi var bunları görüyorum. (Katılımcı, Barış Bey)

Serdar Bey

Kart IX: "Kuşlara benziyor ama iki tane kuş var bir ağacın altındalar bir dal diyebilirim iki tane kuş görüyorum ağacın üzerinde şu kırmızıyı da bir şeye benzetemedim." (Katılımcı, Serdar Bey)

Bu dönüşüm Kart VII ve Kart IX'a gelindiğinde *"zar", "saydamlık", "kötü bir şey", "boşluk", "bölünmüş", "tutan", "dal"* gibi yanıtlar ile daha görünür olmaktadır. Anne imgesi iyice eksiklik yaratan, tutmayan, tutunma ihtiyacı yaratan nesne haline gelmektedir. Gebeliğin baba olma sürecindeki katılımcılar için anne ile çatışmayı hareketlendiren kısmını bu kartların gelişimi ile görmekteyiz.

4.1.3.5 Anne imgesi ve anne ile ilişkiye dair TAT bulguları

Tematik Algı Testinde 6BM kartı incelenerek kişinin anne imgesine, ilişkisine gönderme yaptığı düşünülen yanıtları incelenmiştir. Kart 6 BM ödipal düzlemde de bilgi veren, kişinin düşlemlerini harekete geçiren bir karttır. Katılımcılar anne-oğul ilişkisi hakkında bilgi veren bu kartı olumsuz bir hikaye üzerinden anlatmaktadır. Anne *"affetmeyen", "kızan", "küsen", "yönlendiren", "baskıcı"* konumda oğul ise *"mahçup olan", "üzgün olan", "telafi etmeye çalışan"* bir konumdadır. Anne imgesinin negatif tonunu görmekteyiz. Rorschach Testi 1.kart ile başlayan anneyi ve anne ile ilişki idealize etme sonrasında çatışmalı dönüşüm serüveni TAT'de de problematikli bir yerden devam etmektedir. Katılımcıların Rorschach Testi ile başlayan süreci zamanla canlılaşan

dinamikleri gibi anneye yönelik aktarımlarda TAT gelindikçe daha görünür olmakta ve canlılık kazanmaktadır.

Serdar Bey

"Burada bir şey var sorgular gibi bir endişeci bir şey var çünkü hem erkeğin hem kadın yüzündeki şeyleri tahmin ettiğim kadarıyla bir endişe bir korku var burada sonunu düşünmek olursak kötü bitiyor yani." (Katılımcı, Serdar Bey)

Kemal Bey

> Burada da bir annenin hayal kırıklığı oğlunun da anneye karşı yaptığı hatanın mahçupluğu varmış gibi ama bu çocuk bu yaptığı hatayı bir daha tekrarlamayacak annesi de onu affedecek ama aslında affetmiş gibi yapacak o oğlunun yaptığı o hata direk annenin içinde ukde kalacakmış gibi. (Katılımcı, Kemal Bey)

Cem Bey

"Belli birtakım yaşanmışlıklar var anneyle oğul arasında artık belli bir noktaya gelmişler anlaşamama boyutuna iki tarafta birbirinden uzaklaşmış uzlaşamamışlar artık tamamen birbirlerinden yollarını ayırma noktasına gelmişler gibi duruyor bu onları üzüyor ama mecbur kalmışlar gibi duruyor." (Katılımcı, Cem Bey)

Selim Bey

"Buradaki olay nedir? Sanki suçlu bir adam var annesinin yanına gelmiş ya da bu bir yas günü de olabilir konuşmuyorlar ama bir mahçupluk var adamın yüz ifadesinde muhtemelen onlar da konuşup mevzu neyse onu çözmüşlerdir." (Katılımcı, Selim Bey)

Mert Bey

> Burada ki kadın anne bu çocuk bence ondan sonra adam biraz yaşlı çocuk demek için de sanki adam böyle terk ediyor orayı da anneye ama iş bitmiş de artık son bavulu kapatmak kalmış gibi anda söylemiş gibi, anne duyduklarına baya şok ama çocuk da böyle tartışma üzerine falan gitmeye karar vermiş gibi çünkü giderken normalde anne çocuk sarılır yani burada bir küslük var çocuk hem mutsuz yaptığı durumdan ama anne gururuna yedirip çocuğa bakmıyor bile çocuk böyle boynunu büküp gidiyor yani. Ya da böyle şey gibi bir şey de olmuş olabilir çocuk annenin gerçekten tolere edemeyeceği davranışta bulunmuş mesela işte çocuk birini öldürmüş bir senaryo yazmaya çalıştığım için

söylüyorum anne bunun üzerine sanki çek git evimden benim senin gibi bir çocuğum yok tarzı gibi sırtını dönmüş çünkü çocuğa ve çocuk da baya mutsuz annenin o tepkisinden yani üzülerek gidecek yani. (Katılımcı, Mert Bey)

Barış Bey

Anne-oğul görüyorum anne baskıcı otoriter bir anne oğul düşünceli sanki annesi ile birisinin arasında kalmış gibi böyle gururlu bir adam düzgün bir adam anladığım takım elbise kravat saç sakal tıraşı böyle bir iş adamı ya da memur bu adam kadın da uzaklara bakıyor sanki geçmişten gelen izleri yaraları varmış gibi perdenin önünde oğlan arafta kalmış muhtemelen annesinin istemediği bir şey yapıyor bu adam annesi de karşıdır ama annesinin dediğini yapacaktır eninde sonunda annesinin dediğine bir şeyler yapmış ama kendisinden emin olmadığı için arada kalmış böyle annede klasik kendine bağlı oğlan yetiştirmiş kendine söyledikleriyle. Arafta bir çocuk gibi annesi gibi aslında geçmişten gelen yaraları var ama en azından artık yolunu çizmiş de adam arafta yani. Düzgün bir adam arada kalmaya devam edecek gibi ne istediğini tam bilmiyor. (Katılımcı, Barış Bey)

4.1.3.6 Baba imgesi ve baba ile ilişkiye dair Rorschach testi bulguları

Katılımcıların babalarına dair tasarımları incelenirken Rorschach Testi'ndeki Kart IV ve Kart VI'dan faydalanılmıştır. İlgili kartlar katılımcıların baba imgeleri ve fallik otoriteye dair düşlemlerine dair bilgi vermektedir. Bu kartların her ne kadar babaya dair tasarımlar hakkında bilgi verildiği düşünülsede D. Anzieu, kişinin üstbenlik yapılanması hakkında da bilgi vermesinden dolayı yalnızca baba imgesine değil annesel bir yerden de düşünülebileceğini aktarmıştır. Nina Rausch de Traubenberg genellikle otorite, güç, kontrol arzusu gibi duyguları canlandıran bir malzeme olarak Kart IV'ü; fallik yönden güçlü, cinsel sembollerin yoğun olarak görüldüğü malzeme olarak ise Kart VI'yı yorumlamıştır (İkiz, 2013).

Baba olma sürecindeki katılımcıların kendi babaları ile olan ilişkileri bu süreç hakkında önemli bilgi vermektedir. Klinik görüşmede annelerin tam tersi bir yerden sürekli değersizleştirilerek anlatılan babalar Rorschach Testi'nde de görülmektedir.

Mert Bey

> Kart IV: Çok bir şey çağrıştırmasa da biraz böyle artık yaşlanıp yıpranmış bir ağaç çağrışımı yapıyor başka da hiçbir şey gelmiyor aklıma onu da şöyle tarif edebilirim sana şurası gövde şura yapraklar şuradan kökler gelmiş artık tepedeki yaprakları biraz aşağı inmiş yıpranmış o noktada bakıyorum yani. Dedikten sonra da daha çok insan şey yapıyor artık öldü ölecek bir ağaç yani öyle diyebilirim.
>
> Kart VI: Burada totem gibi bir şey var bak direk anlatayım hatta şeyimi şurası şurada bir yüze benzer eski tanrı totemleri olur ya antik uygarlıkların şurası sanki bir dağın tepesi gibi yani ve oraya koyulmuş bir totem gibi düşünce var orada da şurayı çok fazla yüze benzettim biraz bak bu sefer detaya girmişim ondan sonra bunu baya bir öyle bir şey düşündüm sanki tanrılara tapacaklar da totemi oraya dikmişler gibi bir dağın zirvesine. (Katılımcı, Mert Bey)

Yukarıdaki katılımcının fallik tasarımların yoğun olduğu 4.karta vermiş olduğu *"yaşlanmış, ölmek üzere olan ağaç"* yanıtı ile güçlü ama değersizleştirilen bir figür vermesi dikkat çekicidir. Değersizleştirilen tasarımların aslında heyecan uyandıran tasarımlar olduğunu söyleyebilmekteyiz bu histerik tarzdaki savunmanın 6.kartta *"totem"* gibi cinsel, fallik bir yanıt gelmesi ile de daha da görünür olduğu görülmektedir.

Serdar Bey

> Kart IV: Bu benim oynadığım bir oyun vardı oradaki karaktere benziyor Knight dediğimiz oradaki bir şeyi canlandırıyor bunu oyunla bağdaştırıyorum cevabım bu şekilde güçlü bir karaktere benziyor orada güçlü bir yaratık var bunu o şekilde öyle adlandırabiliriz bu tamamiyle ilk baktığımda bana oyunu canlandırdı.
>
> Anket: İyi bir yapıya sahip fiziki olarak güçlü bir karakteri olduğunu düşünüyorum.
>
> Kart VI: Bunu yemyeşil bir orman ve arkasında çok güzel bir yol olarak tarif edebilirim. Böyle bir göller bu orman içinde göl var doğa diyebilirim oraya çok güzel bir doğa göller olan yemyeşil bir doğa adlandırabilirim o sağ ve solda da yeşilliklerin ortasında da düm düz birazcık daha kusursuz bir yol görüyorum doğa olarak adlandırdım yeşillik olarak. (Katılımcı, Serdar Bey)

Yukarıdaki yanıtta katılımcı savunmacı ve idealize bir yerden güçlü bir figür anlatmaktadır. Kart IV'de yoğun güçlü bir figür olarak verilen tasarım karşısında Kart VI'da cinsellikten arındırılmış savunmacı bir yanıt verilmiştir.

Cem Bey

> Kart IV: Kayalığın içinden çıkan ağaç gibi duruyor kayaların ortasında ve yan taraflarda bulutlar gibi gözüküyor böyle bir dağın zirvesinde ortasından çıkan ağaçlar yan tarafında bulutlar gözüküyor gibi duruyor alt taraflarında da o ağacın kökleri gibi duruyor.
>
> Kart VI: Balığı temizlersiniz ya etlerini yana ayırırsınız iki taraflı şu orta kemiği biraz parçalanmış et şekli görüyorum ona benzettim. Başka bir şey anımsatmıyor. (Katılımcı, Cem Bey)

Selim Bey

> Kart IV: Direk fil de diyebilirim domuz da olabilir ama bu. Hayvanlara benzetiyoruz yine ama (gülüyor) bilemedim. Evet bu bir domuz diyebiliriz.
>
> Anket: Onların bir çirkin suratları vardır ya buralarda burunları falan şurada dişleri. Domuz da sevmediğim bir hayvandır.
> Kart VI: Bunu hiçbir şeye benzetemeyeceğim ama iki kuş gördüm birbiriyle konuşan sadece başları muhabbet kuşu gibi. (Katılımcı, Selim Bey)

Orhan Bey

Kart IV: "Göremedim desem. Kötü bir yaratık gibi, böyle şeyleri anlamam."

Kart VI: "Zümrüdü anka kuşu biraz daha rahatlamayı gösteriyor tam siyah değil, duman rengine benziyor insanın içine bunun üstüne binip dünyayı gezmek gibi geliyor, ferahlamak güzel bir görüntü." (Katılımcı, Orhan Bey)

Kemal Bey

Kart IV: "Bu da böyle sırtı dönük filmlerde şehirleri kuşatan canavarlar olur ya biraz öyle bir algı oluşturdu bende."

Kart VI: "Direk dedemin duvarda asılı olan postu, ayı postu (gülüyor)öyle söyleyebilirim." (Katılımcı, Kemal Bey)

Arda Bey

> Kart IV: İlk gördüğümde bir korku hissettim çünkü direk şeye benzettim avataın çizgi filminde şey vardı Vatu diye karakter vardı kötü ruh şeklen direk ona benziyor karamsarlık çağrıştırdı bana ilk gördüğümde tabi bu benim hissettiğim yani.
>
> (…) altta bir hayvan kafası görüyorum şurada şurada gözleri var bana bakıyor ne olduğunu bilmiyorum çünkü şu üst dişlerinin altı yok dişler de gözükmüyor gözlerini dikmiş bana bakan bir hayvan gibi sanırım burada bana başka bir şey çağrıştırdı belki de ilk başta kötü gördüm ya o yüzden başka bir şey çağrıştıran bir durum yok yani.
> Kart VI: Akciğer. Şeye benzettim bir ağaç desenine benzettim işim gereği çok fazla böyle desenlerle uğraşıyorum şu birleşim yerindeki desenler direk hatta birebir benzeyen ağaç desenleri oluyor o yüzden. (Katılımcı, Arda Bey)

Barış Bey

> Kart IV: Karınca gözleri var.
>
> Anket: Karınca, ilk baktığımdaYine burada zarar veren hayvan türü bir sürüngen de neyse bütününe baktığımda yine görüyorum.
> Kart VI: Şu da iki tane kuş böyle sanki birbirine kafalarını gagalarını tokuşturuyor gibi şekilden.
> Birçok eli kolu olan hayvanlar olur ya şu kısım da hissettiren onu hissettiren.
> Şurada bir balık, uçan bir balık izlenimi var o ifade kanatları olması uçan bir balık.
> Bütünden böcek türü ayak kısmı kafa kısmı. (Katılımcı, Barış Bey)

Yukarıdaki katılımcıların Kart IV'e vermiş oldukları, *"yaratık", "canavar", "zarar veren hayvan", "kötü ruh"* gibi kastratif endişeye de gönderme yapan güçlü tasarımlarının ardından 6.kartta verilen *"balık", "böcek", "ağaç deseni", "doğa"* gibi yanıtlar ile güçlü otorite figürlerini pasivize etmekle uğraştıkları görülmektedir. Aynı zamanda katılımcılar Kart IV'de güçlü tasarımlar verirken bu tasarımların değersizleştirildiği de görülmektedir. Bu durum histerik bir durumu akla getirmektedir

bilinmektedir ki değersizleştirilen, fazlaca rahatsız eden tasarımlar aslında fazlaca heyecan uyandıran tasarımlar olmaktadır.

4.1.3.7 Baba imgesi ve baba ile ilişkiye dair TAT bulguları

Katılımcıların, TAT'de baba-oğul ilişkisine gönderme yaptığı bilindiği 7BM kartları incelenmiştir. Erkeksi özdeşim hakkında bilgi veren bu kart, baba-oğul yakınlaşmasını yansıtmaktadır. Bu karta verilen yanıtlar ile baba-oğul arasındaki rekabet ve rekabet çevresinde dönen çatışmaların görünür olması beklenmektedir.

Serdar Bey

> Orta yaşlarda iki karakter var bıyıklı olan karakter öbürüne bir şey anlatıyor ama bu dinleyen taraf veya bu şey taraf mutsuz gibi ne anlatıyorsa burada bir şey anlatıyor gibi çünkü bu göz teması kurmuş ve başka tarafa bakıyor. Sonunu bilmiyorum
>
> S? İşle alakalı olduğunu düşünüyorum çözülebilecek herhalde. (Katılımcı, Serdar Bey)

Kemal Bey

> Burada da artık oğluna el vermiş bir baba yapacağını yapmış artık benden bu kadar artık sen kendin devam etmen gerekiyor diyip ama aslında o yorgunluğu yani en azından hayatın yorgunluğunu artık gözlerine almış gözlerine yansımış o yorgunluk bitmiş ve artık oğluna sen hayatına devam et diyip oğlu da bunu yapacakmış gibi hissettirdi ama çok emin olamadım öyle bir durum var en azından baba benden bu kadar diyip oğluna devam etmesini anlattığı bir resimmiş gibi geldi. (Katılımcı, Kemal Bey)

Orhan Bey

"Bir baba oğul babanın oğula çok içtenlikle ve kendisi gibi olmasını söylüyor, oğlan ise babası gibi olmak istemiyor ve çok farklı yerlerde görüyor kendisini.

S? İkisinin de istemediği hayal kırıklığı olur." (Katılımcı, Orhan Bey)

Arda Bey

"Galiba yorulmaya başladım. Buna bir şey yazamadım yazmalı mıyım şimdilik dursun belki dönerim birkaç bir şey aklıma geldi de." (Katılımcı, Arda Bey)

Cem Bey

Burada bence bu baba öğretmen çocuğu üzerinde baya emek etmiş sonra çocuğu da öğretmen olmuş sonra babası emekli olmuş çocuk da büyümüş öğretmen olmuş sonra yine kafa kafaya veriyorlar bundan atıyorum 20 yıl öncesinde olduğu gibi yine hayatta birtakım olaylar yaşamalarına rağmen kafa kafaya vermişler o baba oğul ilişkisini sürdürüyorlar. Bunun sonu da böyle olur herhalde. (Katılımcı, Cem Bey)

Selim Bey

Burada sanki iki fikir paylaşan yaşlı olan sanki genç olana fikir beyan ediyor yani düşünceli iki insan var muhtemelen bir iş hakkında konuşuyor olabilirler yaşlı adam belki de tecrübelerinden genç adama tavsiye veriyor olabilir. Bu genç adam da bu tavsiyelere beyin süzgecinden geçirip sonrasında muhtemelen ona göre bir hayat ya da düşüncesi olduğu bir durum varsa ona göre şekillendirip ona göre devam edecektir hayatına. (Katılımcı, Selim Bey)

Mert Bey

İlk aklıma gelen şey gibi bunlar böyle bir ülkenin iki tane siyasetçisi gibi önemli bir ortamdalar ve kulak kulağa fısıldıyorlar yani bir dedikodu dönüyor bir gıybet dönüyor ondan sonra ve gıybeti çaktırmamaya çalışıyorlar ondan birbirlerine bakmıyor etmiyorlar falan öyle bir bulundukları ortamla şeyle ilgili ciddi önemli bir şey konuşuyorlar gibi, siyasetçi olmaları da biraz giyim kuşam şey yaptı geldi aklıma.

S? Yani, konuşuyorlar sadece sonunda ne olur bilmiyorum bu adam bu adama önemli bir bilgi veriyor yani sanki öyle bir durum var yani çünkü şey bir durum yok mesela biraz şeyi de andıran bir çizim bence bu adam çok yakın amcası dayısı falan atıyorum babasını kaybetmiş falan tam o haberi verirmiş gibi bir anda resmedilmiş ve o haberi duyan kişi de zerre üzüntü ya da şok ifadesi yok o olsa burayı biraz daha üzgün çizseler direk onu söyleyeceğim sonunda da çocuk

ağlayarak işte devam ediyor diyeceğim de dinliyor gibi sadece yorumlamaya çalışıyor gibi hatta biraz kaşları hafif kalkık gibi hatta, devlet sırrı falansa elini masaya vurup onu açığa vuruyordur tam öyle bir algı çünkü. (Katılımcı, Mert Bey)

Barış Bey

Bunlar hepsi bir hikayenin farklı farklı şeyleri mi? Nasihat dinleyen bir adam var sanki bu adam bunun yaşlı hali gibi olabilir geçmişine bakıyor gibi böyle yine düzgün bir adam giyim kuşamdan saç tıraşından anladığım memur bu adam ama geçmişine bakıyor imrenerek bakıyor şimdi özeniyor ama buradaki duruşu da böyle belirsiz bir duruş daha çok kendinden emin bir adam ama sert daha sert bir adam yaşlı hali duygusal hali ama orta yaşlı hali yeterince duygusal değil ama anladığım geçmişine özlemle bakıyor senaryoya öyle bakarsam veya işte bir baba oğul olabilir baba oğlunu çok seviyor ama oğlan biraz hedefleri olan idealleri olan birisi daha fazla mı.

S? Şimdi iki tane senaryo anlattım bu adam geçmişinin özlemini çekiyor böyle ölecek yani imrenmiş çok da şey bir hayat yaşamamış onurlu ve şey bakışı var böyle geçmişte baktığı yapamadığı şeyler baba oğulsa da oğlunda geçmişini görüyor oğlun geleceği babası gibi olur gittikçe duygusallaşacak bir adam. (Katılımcı, Barış Bey)

7 BM kartına verilen yanıtlar içerisinde dikkat çekici bir detay olarak "*siyasetçiler", iş hakkında"* gibi yanıtlar ile oldukça mesafeli ilişkilerin anlatılmasıdır. Bir diğer dikkat çeken detay ise genellikle nasihat, öğüt üzerinden anlatılan senaryoda bir taraf diğer tarafı olduğu gibi değil kendi zihnine uygun bir yerden dinlemekte, kabul etmekte ya da tamamen reddedip *"hayal kırıklığı"* yaşayıp, karşısına da yaşatmaktadır. Hikayelerde rekabetten, rekabetin oluşturabileceği çatışmadan olabildiğince uzak kalınmaya çalışılması dikkat çekicidir. Benzer olma, karşıdaki ile gelecekte aynı olma hikayeleri anlatılmıştır. Baba-oğul ilişkisi hakkında bilgi edinebildiğimiz bu kartta, katılımcıların verdiği yanıtlar ile rekabetin bastırıldığı, uzlaşmacı çatışmadan kaçınılan bir konumda kalındığı görülmektedir fakat bu ilişki libidinal yönden sevgi ve şefkat barındırmaktan da eksik kalmaktadır.

4.1.3.8 Katılımcıların çift imgesi ve çift ile ilişkilerine dair Rorschach testi bulguları

Rorschach Testi'nde kişilerin çift imgesine dair tasarımları hakkında fikir edinebilmek adına Kart II ve Kart III'e başvurulmuştur. Bu kartlar nesne ilişkisine gönderme yapmaktadırlar, malzemedeki nesne tasarımına izin veren görüntü kişinin insan formu yanıtları vermesini kolaylaştırmaktadır bununla birlikte kartta yer alan kırmızı rengin dürtüsel dünyayı harekete geçirdiği düşünülmektedir. Kişinin dürtü organizasyonuna dair; libidinal ve agresif dürtüyü nasıl tasarımlandırdığına dair yanıtlar gelmektedir.

Orhan Bey

Kart II: "Kelebek sanki kan mı gözyaşı."

Anket: "Şekli."

"Kapı yolu, saray yolu"

Kart III: "Soğuk kış günü orman içinde ağaç dallarının dalgalanması bulutlar var kötü bir hava.

"kırmızılar kuş, kelebek" (Katılımcı, Orhan Bey)

Arda Bey

Kart II: Bu leğen kemiğine benziyor şurası pelvis.

Yani şunu akciğere benzettim organlara benzetiyorum akciğer organına.

Bir kum saaatine benzetiyorum şunu buradan boşalan zaman gibi boşalma efekti ile.

Aynı zamanda kadın organı gibi rahim mi vajina mı onun kararına varamıyorum.

Çok saçma bir şey söyleyeceğim şurada sırt sırta vermiş iki kavuklu derviş görüyorum. Aslında bilinçaltımızı kusuyoruz da işte.

Kart III: Karşılıklı konuşan 2 tip görüyorum ama ne olduklarını bilmiyorum birbirlerine bir şey fırlatır gibiler şöyle ellerini ve ortadakileri fırlatıyor gibi hissediyorum.

Şurada bir kuş burası gagası şu kanatları kuyruğu artık uçar vaziyette mi bilmiyorum altı biraz daha farklı kartala benzettim nedense ilk şey de şahin veya kartal.

Şurada bir balık görüyorum ama nasıl bir balık mürene benziyor bir yandan da kanatlı bir balık gibi uçan bir balık gibi.

Şurada bir balina kuyruğu görüyorum şurası

Onun dışında aynı yerde buraya şurayı da eklersek kelebek görüyorum.

Şurada da bir dalak görüyorum emin değilim şekli o mudur

Bu kafayı bir bize anlatılan tasavvur edilen bir uzaylı kafasına benzetiyorum

Burada da bir embriyoya benzettim tersten öbür taraftan bakarsam bilmiyorum neye benzer embriyo mu yanlış mı söyledim sperme benzettim embriyo daha mantıklı olur evet.

Anket: Hepsini Şeklinden dolayı başka neden olabilir hissetmekte olabilir mi bazılarını görüp de söylüyorum bazılarını görüyorum ama hissettiriyorum (…) (Katılımcı, Arda Bey)

Cem Bey

Kart II: Orta motifte kavuk gibi var yine bu osmanlı dönemi kıyafetine benziyor. Onun haricinde kırmızı renk pek bir şey ifade etmedi.

Kart III: Birbirine bakan iki canlı gibi hayvan ya da insan denemez ama birbirine bakan iki canlı şey yaptığın zaman köpeğe daha çok benziyor (…)

ters çevirdiğin zaman bu sefer de yavrular birbirine bakıyor gibi o insan kafalarına daha uygun tamamen ayak ve insan ay hayvan ve insan sureti gözüküyor. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

Kart II: Bu sanki vücut gibi ya, şöyle şu en üst akciğer şunlar rahim hatta kadın vücudu gibi söyliyim ondan sonra sanki biraz cani gibi olacak ama biraz yaymışsın gibi ama gerçekten direk belki renklerin çağrışımı akciğer kalbe yakın onlar da sigara içmiyorsa biraz kırmızımsı bir organ oluyor rahim de böyle renkli olduğu zaman kanamalarından ötrürü kırmızı çizilmiş olabilir diye düşündüm. Bir de herhalde ortasındaki boşluk kadınların fırfırlı elbisesi gibi belki o da bu işi kadınla eşleştirmeme biraz daha sebebiyet verdi.

Kart III: Bundan hiçbir şey çıkaramadım bir şu ortadaki kırmızı papyona benziyor yani şöyle söyliyim ilk gördüğümde de şey oldu şu ortaki kırmızı papyona çok benzettim haliyle şu boyunu erkeğin üst bölgesi gibi düşünebilirsin üst bölgesi göğüs kafesi omuzlar ve boyun kısmı işte papyon takmış ama şu kırmızıları hiçbir şeyle bağdaştıramadım ama evet yani bir erkek büstü gibi o kafa tarafında papyonu var gibi yorumlayabiliyorum yani ama şu kırmızılar yani

kafamda hiçbir şey çağrıştırmıyor. Var mı bununla ilgili de soru. (Katılımcı, Mert Bey)

Barış Bey

Kart II: Yavru iki tane ayı görüyorum sanki sanki sağ ellerini uzatmış da böyle birbirlerine tokuşturuyorlar.

Kart III: Sanki iki tane değişik yani insan mı diyim kuş türü iki tane insan karşılıklı oturmuş hafif eğimli domalmış bir şekilde böyle şurada bir şeyi tutuyorlar böyle neye benziyor ilk görseldeki şey var burada örümcek mi diyim şey diyim ellerinde bir şey var böyle tutmuşlar böyle karşılıklı birbirlerine bakıyorlar arkada da ilham perileri var kulaklarına fısıldıyor gibi arka tarafta bunlar da gaipten gökten gelmiş gibi kalpleri ile birbirlerine bir şey veriyorlar gibi kalpleri çıkmış da kırmızı olan birbirlerine bir şey veriyor gibi duruyor.
Şöyle baktığımda şurada bir akbaba mı kartal mı böyle kanatlarını arkaya gelmiş.
Şurada kafası da bir balık şey kısmında duruyor
Bu bir kelebek orta kısımdakine baktığımızda da
Şurada yine kuş türü var ayaklarıyla kuşa vurmuş da başını yere düşüyormuş algısı var şu ikisinde. (Katılımcı, Barış Bey)

Katılımcıların yanıtları incelendiğinde genellikle "insan" tasarımlarının verilmediği görülmektedir. Yanıtlar çoğunlukla hayvan ya da bütünleşemeyen insan bedenleri tasarımlarından oluşmaktadır. Katılımcıların bütün bir insan tasarımı oluşturmak konusunda zorlandıkları söylenebilir, cinselleşmiş bedene dair yanıtlar gelmemekte hayvan tasarımları ya da anatomi yanıtları dikkat çekmektedir. Bu durum bize çocuksu tarzdaki tasarımları düşündürmektedir.

Katılımcılar dürtüyü harekete geçirmesi beklenen kırmızı rengi genellikle görmüşlerdir fakat onlar için bir anlam ifade etmediklerinden bahsetmişlerdir, dürtüyü bastırarak yanıt verdikleri görülmektedir. Tüm bunlar düşünüldüğünde katılımcıların çift ilişkisine dair ruhsal dünyalarında bir ketlenme yaşadığı düşünülmektedir. Dürtüyü bastırmakta ve cinselleşmemiş beden tasarımları vererek çift ilişkisinden uzak durdukları bir konumda oldukları söylenebilmektedir.

Serdar Bey

> Kart II: Burada iki tane köpek görüyorum yavru iki tane küçük köpek sevgi dolu bir şey görüyorum burada neden derseniz kırmızı bir kalbe benzediğini düşünüyorum belki de hayvanları sevdiğim için mi demeliyim çok aşkı sevgiyi görüyorum burada bakarken de bir gülümsedim sevgiden (…)
>
> Kart III: Ateşin başında iki kişi olarak canlandırıyorum ısınıyorlar herhalde yani öyle düşünüyorum(gülüyor). Sohbet ediyorlar sohbet ederken de yine böyle bir yakınlık var bir yakınlaşma var bir sohbet edası olduğunu düşünüyorum ikisinin de aynı karakter de olduğunu düşünüyorum. (Katılımcı, Serdar Bey)

Kemal Bey

> Kart II: Burada da iki tane ayı şu şekilde elini birleştirmiş çak yaparlar ya şu elleri o birleştirdiği yer şunlar da böyle o iki ayı gibi geldi bana en azından onu anımsattı sırtı dönük iki ayı önemli bir detay mıdır bilmiyorum ama söylüyorum ben çok önemli bir detay olur mu. Şu kırmızılar da bir şey ifade etmedi ama ben de çağrıştırdığı duygu şu iki ayının şu an eğlendiği duygusu.
>
> Kart III: Burada eskiden buğday öğütürlerdi hatırlar mısınız bilmiyorum? Köyler de şeylerde. İki tane kadın karşılıklı bunu yapıyorlarmış
>
> (…) ama fotoğrafa genel baktığımda da hani çizgi filmlerde de çok yakından görürüz sivrisineklerin suratlarını sineklerin suratlarını o tarz bir şey verdi. (Katılımcı, Kemal Bey)

Selim Bey

> Kart II: Burada da iki yani insan da olabilir hayvan da olabilir birbirine çak yapmış ayı da olabilir. Ellerini birleştirmiş ortada iki insan diyebiliriz ya da tavşan da olabilir kulakları da var.
>
> Kart III: Burada da bir ağırlık kaldırıyor ama cinsiyeti de erkek olabilir spor salonu olabilir belki burası ağırlık kaldıran iki insan diyebiliriz. (Katılımcı, Selim Bey)

Yukarıdaki katılımcılar için ise Kart II'de ki tasarımlanamayan insan yanıtları kart yanıtları Kart III'e geldikleri zaman ortaya çıkabilmektedir bu da bize bastırılan bir durumu işaret etmektedir. Katılımcılar ancak malzeme ile yakınlaşabildiklerinde dürtüyü

ve çatışmayı yansıtabilmekte ve böylelikle insan tasarımı içeren yanıtlar verebildikleri görülebilmektedir.

4.1.3.9 Katılımcıların çift imgesi ve çift ile ilişkiye dair TAT bulguları

Katılımcıların çift imgesine dair tasarımlarının incelenmesi amacıyla TAT'nde Kart 4, Kart 10 ve Kart 13 MF'ye başvurulmuştur. Bu kartlar görünür içerikleri bakımından da çift ilişkine dair hikayelerin gelmesi beklenen ve bu tasarımları kolaylaştıran kartlardır. Özellikle Kart 13 MF dürtünün organizasyonu için önemli bir malzemedir.

Serdar Bey

Kart 4: "Burada kadın erkeğe sarılıyor dur gitme der gibi ama kadın şöyle yapıyor erkeği durdurmak istiyor ama erkek gitme yönünde sonunda da erkek gidiyor herhalde." (Katılımcı, Serdar Bey)

Kemal Bey

> Kart 4: Aşk var ama bu aşkın sonu iyi bitmeyecek gibi çünkü kadında çok iyi bir niyet sezmedim evet aşıkmış gibi bakıyor ama niyeyse bende bu işin sonunda bu adamı ya mezara ya kodese bir yere kapattırıp kendi hayatını yaşayacakmış gibi türk filmi senaryosu geldi aklıma. Adam güveniyor ama kadın bu güveni boşa çıkaracak gibi bir şey. (Katılımcı, Kemal Bey)

Arda Bey

> Kart 4: Şu arka detaydaki kadın hikayeyi değiştirdi şimdi bak hikayeye bak, bir adam bir gün geneleve gidiyor bir kadınla beraber oluyor orada kadın bu adamdan çok etkileniyor onu çok farklı buluyor adam da gel zaman git zaman buraya sürekli geldiği için sürekli bu kadını tercih etmiş artık kadın adama aşık olmaya başlamış fakat adam bu durumdan hoşnut değil ve kadına yüz çeviriyor saçma oldu ama arkadaki çıplak kadını görünce öyle bir şey yazdım. (Katılımcı, Arda Bey)

Cem Bey

> Kart 4: Kadın erkek için ilgi duyuyor erkek bu ilgisinden sıkılmış ilk süre zarfında hoşuna gidiyor ama bir süre sonra kadının ona ilgisi onu sıkıyor onu

uzaklaşıyor kadın da onun üstüne gidiyor o uzaklaştıkça kadın da onun üzerine gitmeye devam ediyor sonunda ne olur kadının bence bir saplantısı olur adam da tamamen uzaklaşır. (Katılımcı, Cem Bey)

Mert Bey

Kart 4: Burada bence kadın adamı üzecek bir şey söylemiş ve adam çok kırılmış gidiyor yani öncesinde ama kadında aslında ne yaptığının biraz farkında sıkı sıkı tutmuş ve özür dilemeye çalışıyor bir konuşalım bir edelim falan diye ondan sonra ama abi biraz delikanlı bir abi yani giyiminden kuşamından belli abi delikanlılığından ödün verirse konuşurlar ondan sonra abla da pişman belli ki kendisini affettirir bence. (Katılımcı, Mert Bey)

Barış Bey

Kart 4: Bir kadın bir adam arka tarafta silüette bir kadın daha var ama kadın çıplak gibi bacak bacak üstüne atmış arka taraftadaki kadın anladığım bu adam aklında bu kadın var bu da kadın da gitme diyor veya bu kadın o kadın mı, kadın adama bağlı ama adam bu kadına tam bağlı değil adamın aklı arkada başka bir şey var arada böyle ilişkileri var kadın tutmaya çalışıyor ama adam gidecek. Şu arkadaki çıplak kadına gidecek. (Katılımcı, Barış Bey)

Katılımcıların genellikle Kart 4 yanıtları incelendiğinde çift ilişkisinin kurulabildiği, bir hikaye ile anlatılabildiği görülmektedir fakat hikayenin içeriği incelendiğinde kişilerin çift ilişkisinde kalmakta zorlandıkları ve ilişkilerin bir ayrılık senaryosu ile bitirildiği görülmektedir.

Orhan Bey

Kart 4: "İki mutlu insan çift. Hikayenin sonunda farklı bakıyorlar, bakışlardan dolayı." S? "Stabil biter." (Katılımcı, Orhan Bey)

Selim Bey

Kart 4: Sanki Hasta bir adam ve onu teselli etmeye çalışan bir kadın var diyebiliriz. Bu hasta adam da gerekli, sanki hastalığın ilk aşamaları gibi de adamı teselli ediyor sonrasında bu adam da toparlamış da normal hayatına dönmüştür.

Bununla birlikte yukarıdaki katılımcılar çift ilişkisi kurulumu vermekle birlikte bu ilişkinin libidinal tonuna dikkat çeken yanıtlar verdikleri görülmektedir. (Katılımcı, Selim Bey)

Serdar Bey

Kart 10: Burada bir çift görüyorum erkeğin yüzünde bir tebessüm var güzel bir portre çünkü kadın adamın eline kalbini koymuş gözlerini kapatmış düşünüyor adam da kadının alnından mı öpüyor şu köşeden yüzünde güzel bir tebessüm var umarım her şey mutlu biter.

Kart 13MF: Burada galiba kadın ölmüş adam da ağlıyor masa kitaplar abajür bir sandalye kadın çıplak adam hüzünlü eşini kaybetmiş herhalde.

S? Sonunda adam yıkılıyor eşini kaybettiği için. (Katılımcı, Serdar Bey)

Kemal Bey

Kart 10: Burada da sanki öldükten sonra o toprağa verilmeden önce son bir vedaymış gibi bir şey düşündürdü bana ama çok hüzünlü bir veda değilmiş gibi tamamen olması gerektiği için son kez gidiyor giderken uğurlayalım diyormuş gibi geldi bana bu resmin sonunda en azından o kişiyi gömdükten sonra hayat devam ediyor bir daha aklına gelmeyecekmiş gibi bir şey düşündürdü.

Kart 13MF: Burada aslında çok çalışmanın yanında tek taraflı bir mutluluk görüyorum ya adam var evet bu adam çok fazla çabalıyor bir şeyler için sonra bir kadın var o kadın çok umursamıyor gibi ama bu adam da o kadının mutlu olmasıyla mutlu oluyor gibi ama o kadını adamın mutlu etmeye çalışmasının hiçbir önemi yok çünkü onun umrunda değilmiş gibi bir şey hissettim.

S? Bu adam çalıştığı şekilde devam eder ama sonra bu kadın da bir şekilde ortadan kaybolur ve adam hayatına daha mutlu bir şekilde devam eder. (Katılımcı, Kemal Bey)

Orhan Bey

Kart 10: "Tamamen sevgi ve duygusal olarak ilişki tamamen duygusal bağ görüyorum."

Kart 13MF: "Bir adamın annesi ya da sevdiği biri için ağladığı üzüldüğü. Sonunda iyileşmesini umut veriyor sonunda iyi bir hayat sürüyorlar." (Katılımcı, Orhan Bey)

Arda Bey

Kart 10: Birbirini çok seven iki insan görüyorum sadece ne diyim ki başka. Küçüklüklerinden beri beraber olan ve beraber hayatlarını geçirmiş 2 insan artık 90ına merdiven dayamışlar ve hala birlikteler sevgileri o kadar büyümüş ki gözleri kapalı şekilde birbirlerine o kadar yakın nasıl diyim ya bir şeye çevirecektim çeviremedim aklıma gelmiyor şu an o kelime ne diyim birbirlerini kaybetme korkuları zamanlarının yaklaştıkları hissederek artık birbirleriyle daha çok vakit geçiriyorlar.

Kart 13MF: Bilemedim. Yani hikaye yazamıyorum sadece gördüğümü söylesem saçma olur. Sevdiği kadını kaybetmiş bir adam görüyorum çok üzülmüş kendisini yazarlığa vermiş kitap görünce oraya bağladım. (Katılımcı, Arda Bey)

Cem Bey

Kart 10: Burada da yine iki çift yaşlanmışlar ama yine de birbirlerine sıkı sıkı bağlılar hayatlarında birtakım olaylar yaşamışlar iyi ya da kötü ama birbirlerinden hiç ayrılmamışlar hiç bırakmamışlar yine aynı sevgiyle aşkla birbirlerine bağlılar öyle de ölürler zaten.

Kart 13MF: Burada hasta olan bir bayan burada bir doktor onu iyileştirmeye çalışıyor en son da kadın ölüyor o da pes ediyor artık çok yoruldum yapacak bir şey yok artık pes etmiş durumda yani bence bu kadın öldü. (Katılımcı, Cem Bey)

Selim Bey

Kart 10: İki sevgili var diyebiliriz sanki birbirlerine sarılmışlar uzaktan bir yerden gelmişler de ilk kavuşma anı gibi olabilir. Sarıldıktan sonra mutlu olmuşlardır muhtemelen. Hasret gidermece diyebiliriz yani fotoğrafın özetine.

Kart 13MF: Sanki yeni uyanmış bir adam var karısı hala yatağında muhtemelen işe gidecek diye üzerini giymiş ama hala uyanamamış sonrasında işte belki bir kahve içer ve işine gider. Rutin hayatına döner. (Katılımcı, Selim Bey)

Mert Bey

Kart 10: Bu sanki şey gibi şu sanki seyahatten yeni gelmiş de ana ocağına sarılıyorlar anneyle gibi böyle anne gözlerini kapamış o çocuk da kafasından annesini kokluyor gibi yani böyle biraz burna vurgu yapmışlar o noktada sanki o birini çok seven ve birbirini çok özlemiş insanların yapacağı bir davranış diye düşünüyorum bunun arkasından da mutlaka bir yere oturup sohbet edip muhabbet ederler yani o hasret giderme şeyi ama çok büyük özlem giderme var yani bence.

Kart 13MF: Burada adam yeni uyanmış işe gidiyor gibi düşünüyorum böyle kendine gelmeye çalışıyor falan giyinmiş ama ayılamamış kravatı falan var çünkü üstünde kadın uyumaya devam edecek adam da ekmek parası kazanmaya gidecek gibi duruyor. (Katılımcı, Mert Bey)

Barış Bey

Kart 10: Burada bir çift birbirine sarılmış kadın adamın göğsüne yaslanmış adam da kadının saçlarından öpüyor ama birbirini derinden seven mutlu olan bir çift huzurla sarılmışlar mutlu bir yaşamları var mutlu şekilde de devam eder biter çok eminim çünkü her şey karanlık ama aydınlık olan onların mutluluklarını da gösteriyor etrafa.

Kart 13MF: Burada bir kadın var böyle çıplak göğüsleri çıplak meme uçları gözüküyor genç bir kadın anladığım çünkü göğüsleri dik duruyor adam var adam da gözlerini kapamış takım elbise giymiş adam giyinik ceketi yok kemerini bağlamış adam alnını siliyor halbuki anladığım kadın hasta galiba çünkü ellerini aşağı doğru böyle vermiş zorlanıyor böyle ya erekte olduğu insan ya da zorlandığı zaman şey olur ya kadın öyle bir şeyi var yastık çünkü yan duruyor adam da terini mi siliyor gözlerini terini siliyor sanki götürmüş böyle şey olarak arkada da duvarda bir resim var güzel resim köy evini andıran ağaçların olduğu adam okumuş bir adam ama belli eğitim kitaplar var masa var bir yazar olabilir akademisyen olabilir böyle bir adam ayakları çıplak yani bu hikayede kadın sanırsam ölmek üzere diye düşünüyorum adam da zorlanıyor böyle şey gibi Raskolnikov kadın ölür adam da kadının acısıyla ızdırabıyla şey olur yaşar kitaplarından avuntu bulmaya çalışır. (Katılımcı, Barış Bey)

Yukarıdaki yanıtlar incelendiğinde ise katılımcılar her iki kart için de çift ilişkisini kurmaktadırlar. Özellikle Kart 10'u şefkat ve sevgi üzerinden hikayelerle tasarımlandırmışlardır. Dürtünün libidinal tonu dikkat çekicidir. Kart 13MF'de ise dürtünün daha fazla görünür olması bastırılmaya çalışılsa da dürtüye dair yanıtlar gelmektedir. Katılımcılar hikaye içerisinde dürtüsel çift yatırımını anlatabilmektedirler. İki katılımcının ise Kart 13MF'de ısrarla dürtüyü bastırma çabası dikkat çekmektedir. Dürtüsel malzeme ve gizil içeriğe karşın *"(...)kadın uyumaya devam edecek adam da ekmek parası kazanmaya gidecek gibi duruyor", "(...)belki bir kahve içer ve işine gider. Rutin hayatına döner."* gibi dürtüden uzak, bastırılmış, sıradanlaştırılmış yanıtlar görülmektedir.

4.1.3.10 Rorschach testine göre katılımcıların narsisistik tamamlanma ihtiyaçları ve depresif duygulanımlarına dair bulgular

Katılımcıların Rorschach Testi yanıtları incelendiğinde narsisistik tasarımlarının çoğunlukla kırılganlık, eksiliklik üzerinden anlatıldığı görülmektedir. Kişilerin vermiş oldukları "boşluk" gibi yanıtlarında narsistik tamamlanma ihtiyaçları görünür olmaktadır. Bununla birlikte bu tasarımlara eşlik eden duygulanım ise depresif duygulanımdır.

Cem Bey

Kart II: "alt taraf bir boşluk var uçurum yani iki kaya arasında buluşan bir boşluk gibi duruyor"

Kart IX: "Ortada zar gibi bir şey var ortada boşluk var arka tarafında boşluksu yapı var ortadan çıkan bir şey (...)" (Katılımcı, Cem Bey)

Selim Bey

> Kart VII: Burada da iki ayrı yöne doğru yürüyen fil diyebiliriz sadece birer ayağı var ama hortumları gözleri vs net ama vücutlarının geri kalan kısmı yok.
>
> Kart VIII: İki hayvan var ama sanki bukelamun gibi ağacın köklerine tutunmuş alt taraftan da herhalde köklerini besleyen ağaç kökü diyebiliriz vitamin. (Katılımcı, Selim Bey)

Barış Bey

Kart V: "Bir insan düşüyormuş gibi elleri aşağıda ayakları yukarıda aşağıya düşüyormuş gibi sanki buradan" (Katılımcı, Barış Bey)

Arda Bey

Kart II: "Bir kum saaatine benzetiyorum şunu buradan boşalan zaman gibi boşalma efekti ile."

Kart IX: "(ters) Çok ince bir zar görüyorum şurada yani sanki burada birikmiş bir su içindeki suya benzetiyorum su sanki her an patlayacakmış çıkacakmış gibi" (Katılımcı, Arda Bey)

Orhan Bey

Kart III: "(ters) Soğuk kış günü orman içinde ağaç dallarının dalgalanması bulutlar var kötü bir hava." (Katılımcı, Orhan Bey)

Kemal Bey

> Kart VIII: (…) bir de kopmak üzere olan bir şey hissettim şurada kopmak üzere olan, hani bir şeyi yırtarsınız son bir şey tutar o gittiği anda da kaybedersen onu öyle bir şey.
>
> Kart IX: Sis gibi mesela şurası birbirini göremediğinde hani bir şeyi görmeye çalıştığında o hissettiğin şey vardır bir merak mı diyim ben de en azından çağrıştırdığı şeyler. (Katılımcı, Kemal Bey)

4.1.3.11 TAT'e göre katılımcıların narsisistik tamamlanma ihtiyaçları ve depresif duygulanımlarına dair bulgular

Katılımcıların hem narsisizmlerine dair bilgi edinebilmek için hem de bununla birlikte depresif konumla baş edebilme kapasitelerine dair ise Kart 3BM, Kart 12BG' ye ve Kart 13B'e incelenmiştir. Bu kartlara ek olarak hem görünür hem gizil içeriğinin uygun olmasından dolayı duygulanımlarına dair bilgi edinebilmek için Kart 19'a da başvurulmuştur.

Kemal Bey

> Kart 3BM: Burada direk aklıma gelen şey kadına şiddet buradaki şeyde bu kadın mı kestiremedim ama öyle hissettim nedense düşündüm ama artık her şeyden

pes etmiş dayak yemeyi kabul etmiş ve bunu çözebileceğine de inanmayan artık inancını yitirmiş. Sonunda da maalesef ki bu ülkede kötü bitecekmiş gibi yani en azından benim psikolojimde buna geldi buna karşılık geldi sonu çok hoş bitmeyecek gibi. (Katılımcı, Kemal Bey)

Mert Bey

Kart 13B: Bu bizim arkadaşlar yaşardı bu tam şey bakışı abiler top oynuyor ve küçük kardeşi oynatmamışlar şeyi en sonunda bir tane abi acır maçın da sonuna gelir ufak ufak hadi gel biraz da sen oyna denir ve bu çocuk da o şekilde oyuna geri dahil olur, tamamen o küslük yani çatmış kaşlarını falan.

Kart 19: Çok şey gibi bir kere diğerleri çok daha realistken bu daha çizgi film sahnesi gibi çizimler açısından kar yağıyor acayip soğuk fırtına var falan şunlar pencere şu da kapı falan diye düşün şurada donarak acayip üşeyerek gelerek bu eve sığınacak gibi hissediyorum evdekiler de kabul edip eve alacaklar başta şüpheyle falan bakıp çok soğuk çünkü dışarısı. (Katılımcı, Mert Bey)

Selim Bey

Kart 12BG: Sanki bir ilkbahar ilkbaharla birlikte sular doldurmamış dereyi ama kurumuş dereyi dolduracaklar ama sonrasında o sandalda denizin ortasında yüzmeye devam edecektir şu an karaya oturmuş vaziyette gibi görünüyor ama sonrasında dere gibi yerlerde olur ya öncesinde kurur sonrasında tekrar yükselir ve o sandal yüzmeye devam eder böyle bir resim.

Kart 19: Burası sanki kış günü insanların evini karlar kaplamış soğukta muhtemelen insanları çok göremiyorum ama kış gününde belki sobayı da yakmamış olabilirler tam öyle bir dumanda göremiyorum muhtemelen sobaları sönmüştür sobalarını yakarlar ve sıcak yuvalarında hayatlarına devam ederler. (Katılımcı, Selim Bey)

Cem Bey

Kart 3BM: İstemediği birtakım olaylarla karşılaşmış artık herkesten umudunu yitirmiş tamamen kendi başına kalmayı tercih ediyor karamsarlığa bürünmüş bir psikolojik ruh hali var gibi görünüyor yani insanlardan daha da uzaklaşmış

tamamen kendi başına kalmayı tercih etmiş gibi duruyor. S? İnsanlardan iyice uzaklaşır içine kapanır kendi başına yaşamayı öğrenir ve insanların ne düşündüğünü pek umursamaz kendi başına çözmeye çalışır gibi gözüküyor.

Kart 12BG: Biri nehirde kayıkla yola çıkmış ondan sonra kayığı artık gelmek istediği yere gelmiş gibi değil de artık çıkayım diye kayığı bırakmış ağacın dibine onu terk etmiş yoluna devam ediyor bu kayık yıllar boyunca bence burada duracak. (Katılımcı, Cem Bey)

Serdar Bey

Kart 3BM: Burada yorgunluktan veya farklı bir şeyden yığılan bir şey görüyorum bir kadın karakter herhalde bu kadın mı? Evet kadın bir karakter bu, burada yere yığılan bir kadın var bitkin bitmiş artık pes etmiş mi diyeyim öyle bir karakter görüyorum. S? Sonunu düşünemiyorum. (Katılımcı, Serdar Bey)

Orhan Bey

Kart 3BM: "Burada bir insandan ya da bir sorundan dolayı buhran. Ya buhrandan çıkamıyor ya da çıkıyor." (Katılımcı, Orhan Bey)

Barış Bey

Kart 3BM: Burada bir sedirvan gibi bir şeye başını yaslamış ağlayan bir kadın gibi evet kısa giymiş ağlayan üzüntülü düşünceli yanında yerde de bıçak gibi şey gibi bir şey var sanki bileğini mi kesmiş diyim sanki evet kan gelmiş damlamış şurada bileğini kesmiş intihar eden kadın var burada ölmüş bir şeye üzüntüsünden dolayı kanlar var gururlu kadın anladığım şey olarak daha içinde paylaşmayan dışa kapalı bir kadın intihar etmiş ölmek istemiş.

Kart 19: Burada ev var kar yağmış gibi üzerine içeride bir tane adam gözüküyor sol taraftakinde sağ taraftakinde ilerde yine evler var anıt gibi böyle tarihi evler çok kışlar çetin geçiyor gibi zor bir burada yaşayan tek başına bir adam düşünüyorum yıllarca yaşamış böyle yaşamaya devam eder tek başına yaşar işte bu şekilde de ölür gibi. (Katılımcı, Barış Bey)

Arda Bey

> Kart 3BM: Bunun doğru şekli bu mu, Şöyle ağlayan kadın di mi adam ya da? Söylüyorum bir saniye. Bir genç kız var bir çocuğu seviyor çok büyük hayalleri var onunla fakat kötü şeyler oluyor tabi isimlendiremeyeceğim şimdi ama kötü şeyler oluyor ve ayrılıyorlar kız bunu gururuna yediremiyor ve kendisini nedense şurada anlamsız bir şey görüyorum madde kullanmış da atmış gibi altın vuruş yapıp kafasını kanapeye koyup ölmüş gibi görüyorum.
>
> Kart 12BG: Bir zamanlar bir göl varmış gölde zamanında insanlar buradan geçimlerini sağlarlarmış avcılık yaparlarmış fakat az yağışlar ve küresel ısınma gölü kurutmuş(kahkaha) ve artık bura su almadığı için dolayısıyla hayat olmadığı için ekmek paralarını kazanmak için burayı terk etmek zorunda kalmışlar. (Katılımcı, Arda Bey)

Katılımcılar depresif konumu tanımakta ve tasarımlandırmaktadırlar fakat bu konum ile bir uğraş içine girmektense bir nevi “bekleyiş” yaşantılamakta oldukları görülmektedir. Anlattıkları hikayelerin bir uzlaşım çabası, çatışmayı çözebilmek için bir yol aramaktan daha çok o konumda kalıp beklediklerini hissettiren anlatılar olduğu görülmektedir. Katılımcılar onlara sunulan malzeme, nesne ilişkisi formunu alabildikçe yani TAT ile birlikte daha çok duygulanım verebilmekte, depresif bir duygulanım içinde oldukları açıkça görülebilmektedir.

4.2 Tartışma

Bu çalışmada partnerleri gebeliğinin 2. ve 3. trimesterında olan herhangi bir psikiyatrik tanı almamış 8 erkek katılımcı ile görüşülmüştür. Çalışmanın odağını, baba olma sürecindeki erkeklerin ruhsal dünyalarını hem klinik görüşmeler hem de projektif testler aracılığıyla incelenmesi oluşturmuştur. Klinik görüşme söylemleri ve uygulanan projektif testlere dair bulgular Psikanalitik Kuram çerçevesinde incelenmiştir. Testlerin yorumlanması ve analizi Fransız Okulu'na uygun olarak yapılmıştır.

Gebelik süreci kadın için bir çatışma dönemidir bu durum ergenlik dönemine benzemektedir. Ergenlik döneminin kişinin çocukluktan yetişkinliğe geçişini, gebeliğin ise kuşak değişimini ve yeni bir kimlik oluşumunu sağladığını gözlemlemekteyiz (Abrevaya, 2002). Alanyazında az da olsa çalışmalar babalar için de bu sürecin çatışmalı olduğundan, ruhsal olarak çalkaltılı bir dönem olarak yaşantılandığından bahsetmektedir. Koçak ve Kukulu'nun araştırmasına göre, baba olma süreci erkeklerde kaygı seviyesini arttırmaktadır (Perry, 1983, aktaran, Berkiten, 1999). Partnerleri gebe olan baba adaylarının gebelik döneminde hormonal değişiklerini inceleyen Storey ve arkadaşları çalışmasında, baba adaylarının kortizol ve diğer hormon seviyelerinde yükselme olduğundan bahsetmişlerdir. Bu durumun sebebinin bilinmemesine rağmen söylenebilmektedir ki; gebelik babalar üzerinde büyük ve önemli bir değişime neden olmaktadır. (Storey, Walsh, Quinton, Wynne-Edwards, 2000). Bu çalışma araştırılması önemli olan, eksik kalmış bir alanla ilgilidir; partnerleri gebe olan erkeklerin bu süreci nasıl anlamlandırdıkları, nasıl hissettikleri, ruhsal dünyalarındaki çatışmaları, arzuları ve erken döneme dair canlanması beklenen düşlemleri incelemiştir. Bu incelemeyi yaparken normal popülasyon içerisinden seçilen örneklem ile çalışılmıştır, bu da çalışmanın bir diğer önemli yanıdır. Alanyazın incelendiğinde baba adaylarının belirli psikopatolojilere sahip olması üzerinden çalışmalar ya da babalık süreciyle ilgili infertilite çalışmaları dikkat çekmektedir. Bununla birlikte klinik psikoloji alanında babaya dair konuların az araştırılması da dikkat çekmektedir. Babanın alanyazında, ebeveyn çocuk ilişkisi perspektifinde Gelişim Psikolojisi alanında daha çok bahsedildiği görülmektedir.

Katılımcıların demografik özelliklerinde ve ruhsal işleyişlerindeki farklılıklarına rağmen klinik görüşmeler ve projektif test içeriklerinde ortak temalar görülmüştür.

Katılımcıların klinik görüşme söylemlerinde dikkat çeken bir ortaklık kişilerin regresyon kapasitesine dair bilgi verdiğini bildiğimiz rüyaların, erken döneme dair anıların anlatıldığı yanıtlardır. Rüyalar, anılar, yeniden hatırlamalar geçmişi hatırlatarak bilinçdışına dair malzemeye işaret etmektedir (Gürdal, 2000).

Klinik Görüşme bulguları incelendiğinde bir diğer anlamlı olan ortaklık ise katılımcıların kendi doğum ve isim hikayelerini aktarmalarıdır. Bu durum hem kişinin geçmişine dair yatırımını hem de doğum sürecini sahiplendiğini işaret etmektedir.

Projektif testler incelendiğinde katılımcıların Rorschach Testi'nde neredeyse ketlenme yaşadıkları görülmektedir. Katılımcıların Rorschach protokolleri incelendiğinde kuru bir ruhsal bir işleyişin varlığı dikkat çekmektedir. Verilen yanıtlarda renge dair içeriklerin, tasarımların az olması, duygulanım ifadelerinin azlığı, dürtünün çok fazla verilmemesi ve bastırılması, formun fazlalığı, kartlara verilen sıradan yanıtların fazlalığı testteki donukluğu ve somuta tutunma ihtiyacını ifade etmektedir. TAT'inde ise katılımcıların daha canlı oldukları görülmektedir. Katılımcılara sunulan malzeme dış gerçeklik ile somutlaştığı, nesne ilişkisi formuna dönüşebildiği zaman katılımcıların da kendilerine dair yanıtları daha kolayca verebildikleri düşünülmektedir. Katılımcıların test uygulamalarının sonlarına doğru kendilerini daha detaylandırmaları, testörle ve test malzemesi ile yakınlaşabilmek için zamana ihtiyaç duymalarını tıpkı çocuk fikri ile uzlaşabilmek, sürece dahil olabilmek için belli bir zamana ihtiyaç duymalarına benzetebilmekteyiz.

Katılımcılar ile projektif testler öncesi yarı yapılandırılmış klinik görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen bulgular çalışmanın amacı ve hipotezleri doğrultusunda gruplandırılmış ve incelenmiştir. Klinik görüşmeye dair söylemler incelendiğinde katılımcılar arasında dikkat çeken ortaklıklardan biri anneye dair yanıtların ve anne ile olan ilişkinin yoğun yakınlık temaları ve olumlu ifadelerden oluşmasıdır. Buna karşılık katılımcılar babaları ile mesafeli, soğuk bir ilişki anlatmış babaya dair söylemleri negatif üzerinde yoğunlaşmıştır. Winnicott Oyun ve Gerçeklik kitabında birincil olarak babanın rolünün anne ile bebek arasındaki ilişkiyi korumak olduğundan bahsetmiştir. Bu rol yalnızca annenin yetersizliğini gideren bir ikame olmak değil dışarıdan gelebileceklere karşı korumayı da kapsamaktadır. Bununla birlikte

annenin bebeğinden ayrılmasına engel olmasını da sağlayan kişi baba olmalıdır (Winnicott, 1998). Katılımcıların söylemlerinde baba ile ilişkiye dair olumsuz ton ve erken döneme dair eksiklik dikkat çekicidir. Baba anne-bebek arasına girememiş gibi görünmektedir; anne-çocuk yalnız kalmıştır, baba çocuğu ile kapsayıcılık ve korumadan uzak bir ilişki kurmuştur. Klinik görüşmede babaların arzularının çocukları ile kapsayıcı ilişkiler geliştirmek olduğunu görmekteyiz, bu arzular bir taraftan babaları gibi olmamaya da eş düşmekte gibidir.

Bilinmektedir ki gebelik ile kadınlarda arkaik düşlemler yeniden canlanmakta, kişinin geçmiş yaşantıları canlı hale gelmektedir. Ettinger ile tekrar dikkat çekilen birincil annelik meşguliyeti Holloway tarafından yeniden incelenmiş, gebelik ile doğum öncesi çok yönlü bir öznelleşme deneyiminin yaşanıyor olmasıyla gerilemeye sebep olduğundan bahsetmiştir (Holloway, 2015, aktaran, Kaya-Fidan, 2019). Annenin ruhsal hayatını ödipal karmaşası düzenlemiştir böylelikle her iki cinsiyetten çocuğuna da arzuyu ve yasağı bir arada iletmektedir. Kadın, anneliği gündeme geldiğinde cinselliğinin ödipal geçmişiyle, arkaik korkularıyla ve nesnenin kaybı ile yüzleşmektedir (Tunaboylu-İkiz, 2000, aktaran, Atak,2009). Anneliği geliştiren bir kadın ile bir arada olması erkek olanda da arkaik düşlemlerin canlanmasına neden olmaktadır. Alanyazında bu konuda ne yazık ki çalışmaların azlığı söz konusudur ilgili araştırmanın da bu anlamda katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bebeğin doğduğu andan itibaren baba tekrardan kendi Oidupus temelli sorunsalları ile meşgul olmaktadır bununla birlikte doğan çocuğu da bu kaygılar ile çalışmaktadır (Balkan, 2014).

Araştırmanın ilk hipotezi iki ayrı başlıkta incelenmiştir. Yukarıdaki bilgilerden ve eksiklikten yola çıkarak araştırmanın ilk hipotezinin ilk basamağı, erkeklerin bu dönemde ödipal çatışmalarının tekrar canlanmasına bağlı olarak annelerine dair arkaik düşlemlerinin canlanması üzerine kurulmuştur. Katılımcıların erken dönem düşlemlerinin canlanmasına bağlı olarak annenin idealize ediliyor olması dikkat çekicidir. Bu durum hem söylemlerde hem de Rorschach testinin ilk kartında görülmektedir sonrasında malzeme ile yakınlaştıkça ilişki çatışmalı bir hale dönüşmektedir.

Birinci hipotez doğrultusunda katılımcıların anne imgesine dair yanıtlarını incelemek için Rorschach Testi Kart I, Kart VII ve Kart IX'a ve TAT'e de Kart 6BM'ye başvurulmuştur. Bulgular hipotezle uyumlu bir şekilde ilerlemiştir, gebeliğin baba olma sürecindeki

katılımcılar için anne ile çatışmayı hareketlendiren kısmını bu kartların gelişimi ile birlikte görmekteyiz.

Yanıtların içerikleri incelendiğinde ilk nesneyle karşılaşmaya da gönderme yapan Kart I'e verilen yanıtlar sıradan yanıtlardır. Yanıtlar incelendiğinde klinik görüşmeden alınan bilgilerden de bilindiği üzere katılımcıların annelerini idealize ettikleri görülmektedir. Katılımcılar Kart I'de nesneyi kontrol altında tutma eğilimindedirler. *"Arı", "kuş", "karınca"* gibi formel yanıtlar ile nesne sıradan bir konumda bırakılmaktadır. Katılımcılar nesne ile karşılaşmakta, nesneyi tanımakta güçlük yaşamamaktadırlar fakat anket yanıtları ile birlikte anne imgesine dair problematiklerin canlandığı görülmektedir. Sıradan bir şekilde yanıtlanan kart *"kuş", "yarasa", "arı", "akciğer"* gibi yanıtlardan *"kartal", "şahlanan", "kurt", "güve", "kötü"* gibi daha canlı, saldırgan ve eksikliği hissettiren yanıtlara dönüşmeye başlamıştır. Böylelikle nesnenin dönüşümü çatışmalı bir yere doğru gitmektedir. Bu dönüşüm Kart VII ve Kart IX gelindiğinde *"zar", "saydamlık", "kötü bir şey", "boşluk", "bölünmüş", "tutan", "dal"* gibi yanıtlar ile daha görünür olmaktadır. Anne imgesinin gittikçe iyice eksiklik yaratan, tutmayan, tutunma ihtiyacı yaratan bir nesne haline geldiği görülmektedir.

Tematik Algı Testi'nde Kart 6BM incelenerek kişinin anne imgesine, ilişkisine gönderme yaptığı düşünülen yanıtları incelenmiştir. Katılımcılar anne-oğul ilişkisi hakkında bilgi veren bu kartı olumsuz bir hikaye üzerinden anlatmaktadır. Anne *"affetmeyen", "kızan", "küsen", "yönlendiren", "baskıcı"* konumda oğul ise *"mahçup olan", "üzgün olan", "telafi etmeye çalışan"* bir konumdadır. İlgili kart ile de anne imgesinin negatif tonunu görmekteyiz. Rorschach testi Kart I ile başlayan anneyi ve anne ile ilişkiyi sıradanlaştırma uğraşı ve sonrasında çatışmalı dönüşüm serüveni TAT'de de problematikli bir yerden devam etmektedir. Katılımcıların Rorschach testi ile başlayan, zamanla canlılaşan dinamikleri gibi anneye yönelik tasarımlar da TAT'eye gelindikçe daha görünür olmakta ve canlılık kazanmaktadır.

Katılımcıların klinik görüşmedeki söylemlerinden farklı olarak "anne imgesi" ile olan çatışmalı ilişkileri dikkat çekmektedir. Söylemlerindeki idealize edilen anne ve onunla olan ilişkinin bir savunma mekanizması olan idealizasyon üzerinden anlatıldığının projektif testler bulguları tarafından da desteklendiği söylenebilmektedir. İdealizasyonun ötesindeki ise eksik bırakan, tutunma ihtiyacı yaratan bir nesnedir.

Anne adayına oranla gebeliğin algılanması baba adayında daha geç yaşanmaktadır. Anne adayı bedeninde gelişmesinden dolayı gebeliğin sebep olduğu belirtileri hisseder fakat baba adayı için durum daha farklıdır, özellikle ilk üç aylık dönemde annenin hissettiği bu belirtilerin çok az farkında olmaktadır (May, 1982). Baba adayları nesne ile ilk karşılaşmayı oldukça sıradan gerçekleştirmekte fakat nesneye yakınlaştıkça nesneye dair farklı tasarımları sunabilmektedirler, yukarıda birinci hipotez ile bahsedilen Rorschach Kart I ile başlayan anne imgesine dair ilişkinin dönüşüm süreci tıpkı bebek ile olan ilk karşılaşmayı anımsatmaktadır. Baba adaylarının ön görüşme söylemlerinde bebek ile ilk karşılaşma fikrinin zihinlerinde tamamlayamadıkları, boş ve eksik kaldığı ancak somut olarak hareketlerini dışarıdan hissettiklerinde, ultrason görüntülerini gördükçe ve partnerlerinin bedensel değişmesine tanıklık ettikçe gibi durumlar meydana geldiğinde zihinlerindeki tasarımların daha netleştiğini ve bu tasarıma dair hislerin oluştuğunu aktarmaktadırlar. *"(…) ilk tekmesini hissettiğimde karnında ben biraz daha o zaman baba olma hissiyatını şey yaptım (…)"* (Katılımcı, Mert Bey), *"ilk 4-5 ay hiçbir şey anlamadım ben hep şey derler ya kucağına almadan anlamazsın diye ta ki ne zaman anlamaya hiçbir böyle sevgi falan da yoktu içimde ta ki böyle ilk hareketini hissettiğimde onun karnında bir canlı olduğunu hissettiğimde (…)"* (Katılımcı, Cem Bey), *"Benim için tabi göbek büyüdükçe sevgi arttı gibi bir şey (…)"* (Katılımcı, Arda Bey). Görülmektedir ki babalar yaşadıkları durumun içine girebilmek, anlamlandırabilmek ve hissedebilmek için görünür olan malzemeye ve ruhsal bir çalışmayı gerektiren zamana ihtiyaç duymaktadırlar. TAT Kart 11 incelendiğinde bu karta verilen tekinsizlik teması çerçevesinde ilerleyen *"uçurum", "kaybolacaklar" "devrilmiş", "karanlık*" gibi yanıtlar ile bu kartın arkaik döneme gönderme yapması sebebiyle bebek ile karşılaşma üzerine de düşünülebilmektedir. TAT'eye gelindikçe içsel mesele, nesnenin yarattığı yıkım daha görünür olmakta, babalar bebek fikrinin tekinsizliği ile yüzleşmek durumunda kalmaktadırlar.

Babaların dış gerçekliğin somutlaşmasına fazlaca ihtiyaç duydukları görülmektedir, kendi bedenlerinde geliştirmedikleri bu sürece, gebeliği kendi bedeninde geliştiren eşlerine seyirci olarak eşlik etmek hikayenin bütünlüğüne, bütünleşmesine, somutluğuna çok ihtiyaç duymalarına neden olduğunu düşündürmektedir. Burada toplumsal olanı da eklemek anlamlı olabilecektir babalar sosyal olarak yer aldıkları bu toplumda görünüre

olan yatırımlarını belki de zaten çok somut üzerinden işleyen normlar sebebiyle geliştirmektedirler. Geleneksel Türk aile yapısında ailenin devamını sağlayan kişi erkek çocuktur. Kız çocuğundan farklı bir konumda kalarak ailenin gelecekteki bakımını üstlenecek ve ekonomik yönden sorumluluğunu alacak kişi olarak erkek çocuk görülmektedir (Zeybekoğlu, 2013,). Gebelik, doğum, süt verme gibi biyolojik işlevlerle açık bir şekilde annelik yaşantılanmakta ve gözlenmektedir. Babalık ise, daha karmaşık bir süreci söz konusu etmektedir. Erkek sadece dölleme işlevi ile bebeğin varoluş ve gelişme sürecine dahil olduğundan biyolojik açıdan bu işlev dışında düşünülmemektedir. Dolayısıyla babalık işlevi yalnızca biyolojik değil, toplumsal bir düzleme de oturmaktadır (Parman, 2001). R.W. Connell ataerkil düzen içerisinde nasıl erkek olunacağına dair fikirlerini açıklamıştır. Connell'e göre erkekler toplumsal olarak avantajlara sahiptirler fakat bu avantajların bedellerini de ödemektedirler. Bu açıklamasını hegomonik erkeklik kavramı ile genişleterek açıklar. Connell tüm dünyada hakim olan tek bir cinsiyet düzeninden bahseder. Bu düzenin temelini oluşturan ise erkeklerin kadınlardan daha güçlü olmaları gereğidir. Tüm dünyada hüküm süren bu anlayış elbette toplumsal olarak farklı rejimleri oluşturmaktadır. Böylelikle "olunması gereken" bir erkek modeli meydana gelmektedir aynı durum kadın için de geçerlidir. Olunması gerekenler içerisinde erkek için kadını döllemesi, koruması ve onu geçindirmesi söylenebilmektedir (Connell ve Dowsett, 1999, aktaran, Narter, 2022).

Erkek yani baba için gebe olan kadının yani annenin bedeni ona bedensel eksikliğini anımsatır ve '*benim babam kim?* şüphelerine geri döndürür (Parman, 2001). Katılımcıların söylemlerinde tekrar eden anne ile tamamen uyumlu baba ile yoğun çatışmalı ilişki dikkat çekicidir. Birinci hipotezin ikinci basamağında ise katılımcıların bu süreçte ödipal çatışmalarının canlanmasına bağlı olarak baba ile olan rekabetin canlanması beklenmektedir bu rekabet ile de babaya dair negatif söylem ve tasarımların aktarılması beklenmiştir. Oidupus döneminde yasaklayıcı, cezalandırıcı olan baba, çocuğu erken dönemlerde anne ile kurulan simbiyotik ilişkiden uzaklaştıran, özgürleştiren babadır. Bunu sağlarken babanın kendi babası ile olan ilişkisini de gündeme getirmektedir, ona karşı olan arzularının da doyurulmasına sebep olacaktır. Böylelikle anne baba çocuk ilişkisi düşünüldüğünde her zaman üç neslin dikkate alınması önemlidir (Parman, 2002). Bulgular hipotez ile uyum göstermiştir. Baba ile katılımcıların söylemlerinde yer alan mesafeli uzak ilişki ve babaya dair negatif tasarımlar projektif

testlerde de görünür olmaktadır. Baba imgesine dair ruhsal malzemeyi görebilmek için Rorschach Kart IV ve Kart VI ve TAT Kart 7 BM incelenmiştir.

Katılımcıların Kart IV'e verdikleri yanıtlar incelendiğinde değeri azaltılmış tasarımlar dikkat çekmektedir. *"yaşlanmış ağaç", "domuz, anket; hiç sevmem" "yaratık"* bir taraftan değersiz olan bu tasarımların histerik tarzda heyecan uyandıran yanı da olduğu görülmektedir. Katılımcı ödipal meselenin canlılığıyla uğraşmaktadır bu içerikler her ne kadar değersizleştirmeye çalışılsa da heyecan yaratan, mücadele etmesi gereken uyaranlardır. Sonrasında Kart VI'da bu tasarımlar iyice değeri azaltılmış, pasivize edilmeye uğraşılmıştır. Erken döneme dair rekabetin canlandığı görülmektedir. Bu rekabet babadan ayrışmaya yönelik rekabeti de zihne getirmektedir katılımcılar söylemlerinde baba gibi olmamak üzerine, babadan tam zıt bir yerden kendi babalık arzularını aktarmaktadırlar. Bahsettikleri babalar eksiklik yaratan babalardır peki şimdi baba olma sürecinde olan erkekler çocuklarını yeterince doyurabilecek babalar olabilecekler mi?

Parman'a göre; erken çocuklukta babaya benzeme arzusu, ödipal döneme gelindiğinde baba ile bir mücadeleye dönüşecek, ergenlikte ise kısmen yeniden canlanarak babaya dair değerler reddedilecek ancak ya yetişkinlikten sonra ne olur diye sormaktadır ve ekler Kemal Varol'un dizelerini: (Parman, 2002)

Benzemem diye düşünürken müsvedde oldun ona."

TAT Kart 7 BM incelendiğinde ise verilen hikayelerdeki nesne tasarımları soğuk mesafeli ilişkilerin anlatıldığı ilişkilerdir *"siyasetçi" "iş hakkında"* bu katılımcıların söylemlerindeki baba ilişkisi ile örtüşmektedir. Burada rekabetin yok sayıldığı bir nevi bastırıldığı ilişkiler anlatılmıştır bununla birlikte libidinal yönden sevgi ve şefkat barındırmaktan da eksik kalmaktadır.

Katılımcıların başvurdukları ortak savunma mekanizmaları dikkat çekicidir. Klinik görüşmede özellikle dikkat çeken izolasyon, splitting, idealizasyon projektif testlerde görünür olan yer değiştirme, idealizasyon, splitting, hipomanik savunmalar. İzolasyon mekanizmasını özellikle katılımcıların söylemlerinde görmekteyiz, gebelik döneminin nasıl geçtiğine dair soruya *"Ben hiç etkilenmedim (...)"* (Katılımcı, Kemal Bey), *"Evet onun için zaten onun açısından düşünüyorum benim açımdan zaten bir şey olmadı (...) anneler başka bir bağları var içinde bir şey var hissediyor yani ama biz dışarıdan ne*

kadar buna müdahil oluyoruz bilmiyorum (...)" (Katılımcı, Arda Bey) tarzında yanıtlar ile karşılık vermişlerdir. Baba olma sürecinde erkeklerin şimdilik kendilerini daha dışarıda tuttukları görülmektedir, bebek ile yakınlaştıkça zihindeki bu mesafenin azalacağı düşünülmektedir. Berkiten'in çalışmasına göre (1999), anne ve baba adaylarının gebelik, doğum ve sonrasındaki süreçlere uyumlarının farklı olduğu ortaya konulmuştur. Anne adayları, ebeveynliğe gebelik süreci ile başlarken baba adayları doğum ile başlayabilmektedirler.

Bydlowski klinik çalışmaları sonucunda ruhsal saydamlık kavramını geliştirmiştir. Gebelik boyunca bastırma mekanizması gücünü oldukça hafifletir böylelikle bilinçdışı ve önbilinçteki malzemelerin görünür olması kolaylaşmaktadır. Gebe kadınların seanslara getirdikleri malzemelerin zenginliği bu anlamda Bydlowski'nin çalışmalarında dikkat çekmiştir (Sala, 2020). Kadınlar üzerinde geliştirilen bu kavramın erkeklerde de işlediğini söyleyebiliriz, ruhsal saydamlık işlemektedir ki biz baba adaylarındaki savunmaları, sorunsalları görebilmekteyiz her ne kadar sağlam durmaya, somuta tutunmaya çalışsalar da onlarda da harekete geçen meseleler görünür olmaktadır. Bebek, anne olacak olanda olduğu gibi baba adaylarının da ruhsal dünyalarını harekete geçirmektedir, bu yeni nesne ile karşılaşma, ilişki kurma, rekabet etme gibi meseleler için ruhsal olarak çalıştıkları görülmektedir.

Splitting mekanizmasını katılımcılarda sıklıkla görmekteyiz hem klinik görüşme söylemlerinde hem de projektif test yanıt içeriklerinde, babalar herhangi bir psikiyatrik tanıya sahip değillerdir fakat sıklıkla bu mekanizmaya başvurmaktadırlar gerçeklik yok sayılmamakta fakat dış gerçekliğin adaptasyonu için buldukları çözüm dış gerçeklik ve iç gerçekliği split etmek üzerinden işliyor gibidir aynı şekilde kadın ile erkeğin de ayrışıyor olması görünmektedir. Bu sayede aslında erkeklerin zihinlerindeki çiftte "başından" itibaren bir ayrışma olduğunu söyleyebiliriz kendi ebeveyn ilişkilerindeki nesne temsilinde anne iyi olan nesne iken baba kötü olan nesnedir.

Katılımcıların partnerlerine olan atıfları ve ilişkilerine dair söylemleri tıpkı annelerinde olduğu gibi "çok iyi" teması çevresinde aktarılmıştır. Katılımcılar için ortaklık, yardımlaşma, uyum ile anlatılan bir çift ilişkisinin var olduğu görülmektedir. Bir diğer hipotez olan katılımcıların çift ilişkisine dair tasarımları incelendiğinde hipotez ile uyumlu sonuçlar görmekteyiz. Hipoteze göre çift ilişkisi bu dönemde ketlenme

yaşamakta, katılımcılar partnerleri ile gizil bir rekabet içerisine girmektedirler. Baba olmak insanı etkileyen bir değişimdir. Gebelik süreci boyunca baba adaylarının bebeklerini taşıyamadıkları, doğuramadıkları, besleyemedikleri için bu kadınsı olmayan yönleri ile mücadele ettikleri bilinmektedir (Berkiten, 1999).

Sternberg romantik ilişki kavramını üçgen aşk kuramına uyarlayarak açıklamıştır. Bu kurama göre üçgenin üç köşesi üç önemli noktaya işaret etmektedir. Romantik ilişki için, bağlanmayı ve samimiyeti ifade eden yakınlık, cinsel çekimi ifade eden tutku ve ilişkiyi sürdürebilmek için gerekli olan bağlılık bu üç köşeyi ifade etmektedir (Sternberg, 1986). Çift ilişkisine, çift imgesine dair tasarımları inceleyebilmek için Rorschach testi Kart II ve Kart III'e, TAT Kart 4 ve Kart 13MF'ye başvurulmuştur. Rorschach Kart II ve Kart III içeriğinde yer alan kırmızılardan ötürü kişinin dürtü düzenlemesine dair de bilgi veren bu kartlarda renk genellikle yok sayılmış, görülse bile bir tasarıma dönüştürülememiştir. Katılımcılar bilişsel olarak kırmızı rengini görmüşler fakat bu rengi ruhsallıklarında işlememişlerdir; *"kırmızı renk pek bir şey ifade etmedi"* (Katılımcı, Cem Bey). Dürtünün bastırıldığını söyleyebilmekteyiz bu durumu desteklemek için katılımcıların klinik görüşmede cinselliğe dair verdiği yanıtlar ile birlikte değerlendirilmiştir; cinsellik yok sayılmasa bile eskisi gibi olmadığından, canlılıktan uzak olduğundan bahsedilmiştir, dürtü bastırılmış bir nevi cinselliğe yatırım ketlenmiş bir haldedir. Kart II ve Kart III hayvan tasarımları üzerinden anlatılmıştır, cinselleşmiş bir insan bedeni verilememekte yanıtlar infantil bir noktada kalmaktadır. Savunmacı bir tutum ve çocuksu ruhsal dünyayı yansıtan bir durum olarak Rorschach Testi yanıtlarının çoğunluğunda hayvan yanıtının (A) insan yanıtlarına oranla (H) fazla olmasını söyleyebilmekteyiz. Toplumsal olarak uyum sağlayabilmek için kişi birtakım seçeneklere başvurmakta fakat bunu çocuksu bir biçimde hayvan yanıtları ile sağlayabilmektedir (Tunaboylu-İkiz, 2003). Klinik görüşme söylemlerinde katılımcıların bahsettikleri çift ilişkileri libidinaliteden uzak, arkadaşlık, ortaklık, yardımlaşmaya dayalı bir ilişkinin anlatılmasıdır. Burada Salinger'in (1951) değerli eseri Çavdar Tarlasında Çocuklarda anlatılan tıpkı ergenlerin birbirleri ile hem rekabet etme uğraşısı hem de özdeşim kurmaya yönelik ihtiyaçlarını hatırlayabiliriz. Ergenler de o büyüme yolculuğunda ilerleyebilmek için yoldaşlığa ihtiyaç duymaktalar belki de anne babaların da ebeveyn olma süreçlerinde bu yoldaşlığı paylaşmaya ihtiyaç duymaları gibi.

TAT incelendiğinde ise çift ilişkisinin daha fazla anlatıldığı görülmektedir; duygulanım, dürtüler daha çok incelenebilmektedir. Rorschach testinde çocuksu tasarımlarla dürtünün bastırıldığı bir yerden kurulan, tasarımlanan çift ilişkisi TAT'e de hikaye içerisinde ruhsal malzemenin daha fazla görünür olabildiği bir yerden aktarılmış ve kurulabilmiştir. Yine görmekteyiz ki katılımcıların çift ilişkisinin kurulumu için ruhsal bir çalışmaya ihtiyaçları vardır.

Winnicott, gebeliğin yaklaşık son üç ayında başlayıp doğumdan sonra yaklaşık 3 ay daha süren bir süreçten bahseder ve bu dönemi ve annenin ruhsal dünyasını "birincil annelik meşguliyeti /tasası" olarak adlandırır. Winnicott'a göre bu dönem bebeğin hayatta kalabilmesi için olması gereken bir dönemdir , bebek annenin bu tasayı geliştirmesine ihtiyaç duyar. Anne bu süreçte dış dünya ile mesafeli konumda durarak daha çok bebeğin yaşamsal faaliyetlerine dönüktür. Annenin bu dönemde kaygısı yüksektir. Yavaş yavaş bu tasa azalmaya ve anne ilgisini dış dünyaya da yöneltmeye başlar. Bebeğin ona kazandırdığı annelik kimliğiyle birlikte o var olmadan önceki kimliklerine de geri dönmeye başlar (Winnicott, 1958). Çift ilişkisinin ketlenmesi söz konusudur, tekrar canlanabilmesi için belli bir yatırıma ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir. Sanki bu katılımcılar gebeliğin sonlanmasını bekliyor gibidirler tıpkı annelerin birincil annelik meşguliyetinden çıkmasını beklemeleri gibi. Kadın bu dönemden çıkıp anne kimliği dışındaki hayatını tekrar hatırlarken ve bebek de büyüyüp bakım verene olan muhtaçlığını azaltırken babalar da artık kendilerine o ilişkide tekrar alan bulabileceklerdir.

Duvall ve Hill, aile yaşam döngüsü olarak adlandırdığı modelinde ailenin gelişimsel dönemlerinden bahsetmiştir. Ailenin dinamik bir yapıya sahip olduğunu vurgulayarak, dönemlere özgü gelişimsel görevleri anlatmıştır. Çocuk sahibi olmayı içeren dönem incelendiğinde ailedeki sistemin bozulduğu görülmektedir. Aile içerisinde roller değişmekte, aile sistemine yeni sorumluluklar dahil olmaktadır. Çift olmak ikicil konuma gerilemekte, anne babalığa dair sorumluluklar daha gündeme gelmektedir. Eşlerin bu değişimlere ve yeni sorumluluklara uyum sağlayabilmeleri gerekmektedir (Tepeli ve Durualp, 2018).

Katılımcılar klinik görüşmede bebeklerine karar verdikleri isimlerden ve bu ismin hikayesinden de bahsetmişlerdir. Katılımcıların bir isme karar verme sürecini de idealizasyon üzerinden anlattıkları görülmektedir, genellikle partnerleri ile olan

ilişkilerinde çatışmanın izine rastlamak mümkün değil gibidir. Bilinmektedir ki iyi bir ilişki, çatışma-uzlaşmayı gerektirir fakat katılımcılar hiç çatışma anlatmamaktadırlar, süreç hep tamamen uyum üzerinden ilerliyor gibi anlatılmaktadır. Çift ilişkisinin ketlendiği, ertelendiği görülmektedir çatışmanın görünür olmayışıyla da bir nevi bastırılmış bir çift ilişkisinin varlığı katılımcılar için söylenebilmektedir.

Son iki hipotez düşünüldüğünde birlikte değerlendirilmesi aralarındaki ilişkiden dolayı daha anlamlı bulunmuştur. Katılımcıların gebelik ile narsisistik söylemlerinin fazlalaşması beklenmektedir. Bir diğer hipotez ise gebelik döneminde baba adaylarının anksiyete ve depresif duygulanım içerisinde olmaları beklenmeleri üzerine kurulmuştur. Katılımcıların söylemlerinde bebeklerini hayal ettiklerinde ya kendilerine benzettikleri ya da kendi ailesinden birine, tanıdıklarından, ideal gördükleri birilerine benzemesini arzu ettiklerinden bahsetmişlerdir. "Benim gibi" ya da "benim sevdiğim, önemli bulduğum biri gibi" şeklinde ifade edilmesi narsistik olarak tümgüçlülük arayışını zihne getirmektedir. Sanki baba adayları doğacak olan bebeği bir şekilde narsisistik olarak kendi uzantıları yapma arzusu taşımaktadırlar. Bebeğin annenin bedeninde gelişmesinden ötürü bebeğin annenin narsistik uzantısı olduğunu bilmekteyiz. Gebelik döneminde kadın da libidinal nesne ilişkileri ve narsisistik dengesi üzerinde değişim yaşanmaktadır. Bu dönem içerisinde kendisine yönelik canlı bir narsisistik libidinal dikkat oluşmaktadır. Bu narsisizm sayesinde bedenini kendisinden ayrı düşünülemeyen bir parça olarak hissetmesi mümkün olmaktadır. Bununla birlikte kadın çocuğu üzerine hayaller kurmakta ve çocuğu hakkındaki benlik ideallerini bu hayaller ile beslemektedir. Bu anlamda, doğacak olan çocuk gebelik sırasında kadının içinde fiziksel ve zihinsel varlığını korumakta hatta anne tarafından kendisinin olarak düşlenmektedir (Lax, 1972). Baba adaylarında da görülmektedir ki bebeğin kendilerinin narsistik uzantısı olması fikrini güdeme getirmek üzerine uğraşmaktadırlar. Erkeklerin bazıları için gebe gerçekliği erkek olmalarının kanıtı ve erkek olmanın sonucu olarak gördüklerinden bahsedilmektedir (Bobak, Jensen, 1987, aktaran, Berkiten,1999). Bu durum bir taraftan partnerleri ile girebilecekleri bir rekabet olarak da düşünülebilmektedir, bir *kadın* ile rekabet. Katılımcıların söylemlerinden hareketle ısrarla kendilerine narsisistik uzantı olarak bebeği koymaktadırlar. Bu durum da hipotez ile uyumlu bir sonuç vermektedir babalar gizil olarak partnerleri ile rekabet etmektedirler.

Projektif testler incelendiğinde ise söylemlerde yer alan narsisistik uzantıyı içsel malzemede görmemekteyiz daha çok narsisistik tamamlanma ihtiyacı verilen *"boşluk", "zar"* gibi yanıtlar ile görünür olmaktadır ve bu duruma eşlik eden ise depresif duygulanımdır. Projektif testlerde duygulanım için özellikle TAT Kart 3BM, Kart 12BG ve Kart 13B incelenmiştir bununla birlikte arkaik döneme de vurgu yapması nedeniyle Kart 19'da dikkate alınmıştır. Tüm süreç boyunca ortak olan durumu burada yine görmekteyiz katılımcılar Rorschach protokollerinde duygulanımlarını fazla yansıtmamaktadırlar fakat TAT yanıtları incelendiğinde depresif konumda kalındığı, bir nevi bu konumda beklenildiğine dair hikayeler dikkat çekmektedir. Katılımcıların depresif konum ile uğraşıp orası ile baş etmek yerine, beklemeyi tercih ediyorlar gibi görünmektedir. *"(...) pes etmiş dayak yemeyi kabul etmiş ve bunu çözebileceğine de inanmayan (...)"* (Katılımcı, Kemal Bey), *"(...) abiler top oynuyor ve küçük kardeşi oynatmamışlar (...)"* (Katılımcı, Mert Bey), *"(...) kar yağıyor acayip soğuk fırtına var (...)"* (Katılımcı, Mert Bey), *"(...) kayığı bırakmış ağacın dibine onu terk etmiş yoluna devam ediyor bu kayık yıllar boyunca bence burada duracak."* (Katılımcı, Cem Bey).

Klinik görüşmede katılımcılar bebek fikri ile ilk karşılaştıklarında yani gebelik haberini ilk öğrendiklerinde hissettikleri kaygıdan bahsetmişlerdir fakat içsel duygulanım olarak projektif testleri incelediğimizde kaygı yerine depresif duygulanım dikkat çekmektedir. Belki de katılımcılar sosyal olarak yaşamaları beklenen duyguyu sahiplenme uğraşısındalardır, gebelik dönemi erkekler için kaygı verici olması gerektiği çağrışımlara sahiptir ancak ruhsal dünyalarında hissettiklerinin bambaşka olduğu görülmektedir.

Anne-bebek birlikteliği karşısında babanın hissettiği yalnızlık ve babalık işlevinin yetersizliği riski ile çaresizlik duygularının görünür olması depresif duygulanıma neden olarak bir başka açıdan söylenebilir. Narsisistik olarak kayıpların fazlaca görünür olduğu işleyişlerde, bu dışta kalmışlıktan bahsedebiliriz, baba sanki partnerini kaybetmiş gibidir ve bir takım karşısında tek başına olma deneyimini yaşantılamaktadır.

Klinik görüşmede dikkat çeken bir diğer katılımcıların ortak söylemi ise doğacak olan bebeklerinin doğduklarında *"boş levha" "yönlendirecekleri bir çocuk"* gibi yanıtlarıdır. Bebeği bir forma sokma arzusu içerisinde oldukları görülmektedir. Katılımcıların kendi düşlemlerini bebek üzerinde somutlaştırma arzuları görünür olmuştur. Burada literatür de de karşımıza çıkan *"proje bebek"* kavramını hatırlamakta fayda var belki de doğacak olan

bir proje bebek olarak kabul görmektedir, böylelikle ikinci bir soru zihne gelmektedir; Peki, kimin projesi? Söylemler sanki ortaklaşa bir proje gibi görünse de baba sürecin daha dışında olmasından dolayı böyle bir projeye daha mı çok ihtiyaç duymaktadır? "Proje çocuk" çocuk yetiştirme şekli olarak karşımıza çıkmaktadır. Anne babanın çocuğu başarı olarak görmesinden kaynaklı oluşan proje çocuk kavramı, doğdukları andan itibaren bir yol haritasıyla büyüyen çocuk prototipi olarak görülebilir (Dursun, 2019). Anne zaten bedeninin içerisinde büyüttüğü bebeği, büyütmeye, bakım vermeye devam edecek olandır; anne tüm bu işlevler ile meşgul olurken baba da onu boş bir levha misali doldurmaya mı çalışacaktır? Bu noktada ise katılımcıların anlattıkları "çok uyumlu" çift ilişkisi tekrar akla gelmektedir anlatılan sanki idealize bir ilişki gibi görülmektedir çünkü bu durum anneye güvenememekte olduklarını da düşündürmektedir. Anne bakım verebilir bebeği büyütebilir ama baba ona bir hayat bir gelecek sunan olan olacaktır.

Katılımcıların klinik görüşmelerindeki ortak dikkat çeken bir diğer bulgu ise cinsiyete dair atıflarıdır. Bir katılımcı hariç hepsi cinsiyetin onlar için *"önemli olmadığından"* bahsetmişlerdir fakat çocuklarının cinsiyeti kız olacak olan babalar bu duruma sevindiklerini eklemişlerdir. Kız çocuğuna yönelik arzu dikkat çekmektedir. Bu da zihnimize ödipal meseleyi getirmektedir, ödipal meseleyle birlikte baba kendisine daha yakın olacağını düşündüğü kız çocuğunu arzulamaktadır böylelikle belki de bu sayede dışta kalma deneyimini azaltabilecektir. Bir taraftan bu durumun eş ile gizil bir rekabeti de çağrıştırması düşünülebilmektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak çalışmanın genel olarak bulguları incelendiğinde partnerleri gebe olan baba adaylarının bu süreçte bilinçli ve bilinçdışı birçok meseleyi yaşamakta ve ruhsal bir çalışma içerisinde oldukları görülmektedir. Katılımcıların gebeliğin doğası gereği ruhsallıkta canlanması beklenen erken dönem sorunsalları ile babaları ile çatışmalı ilişkilerinin varlığı dikkat çekmektedir bununla birlikte anne ile idealize anlatılan ilişkinin içeriğinde, derinlerinde çatışmalı, eksikliğin, tutunma ihtiyacı yaratan ilişkinin varlığı görülmektedir. Yine benzer bir yerden katılımcıların tıpkı annelerindeki gibi idealize anlattıkları partnerleri ve onlarla olan ilişkilerinin de ketlenme yaşadığı, bastırmaya maruz kaldığı projektif testler ile görülmektedir. Bu bilgiler hipotezler ile uyumlu görülmektedir. Bunun dışında katılımcıların klinik görüşmede kaygılarından bahsettikleri dikkat çekicidir katılımcıların çoğu gebelik sürecinde hissettikleri duygulara mutluluk, neşe, heyecan ile birlikte kaygıyı da eklemişlerdir. Bu durumu ise projektif testlerde depresif içerik karşılamıştır, bahsettikleri gibi kaygıdan söz etmek pek mümkün değildir, baba adaylarının içsel olarak depresif meselelerle uğraştıkları görülmektedir.

Ergin ve Özdilek'in aktardığına göre bir başka çalışmada babaların doğumdan sonraki ilk üç hafta içerisinde duygusal hassasiyetler ve dışlanmışlık duyguları yaşadıklarından bahsedilmiştir (Becström ve ark, 2011, aktaran, Ergin, Özdilek, 2014). Amerika'da incelendiğine göre; ilk kez baba olan erkeklerin üçte ikisinin doğum sonrası ilk üç aylık süreçte bunalıma benzer bir durum yaşantılandıkları bulunmuştur (Zaslow, 1981, aktaran, Magagna, 2017). Ergin ve Özdilek'in aktardığına göre bir başka çalışmada babaların doğumdan sonraki ilk üç hafta içerisinde duygusal hassasiyetler ve dışlanmışlık duyguları yaşadıklarından bahsedilmiştir (Becström ve ark, 2011, aktaran, Ergin, Özdilek, 2014). Bu araştırmalarla da bağlantılı olarak baba adaylarının ilgili çalışmada da görülen depresif duygulanımı dikkat çekmektedir bu çalışma sanılanın aksine erkeklerin bu süreci bir bekleyişle sürdürdüklerini fakat beklerken de depresif bir konumda durakladıklarını öne çıkarmıştır bu da dikkat edilmesi, alanda ve klinikte çalışılması gerekliliğinin düşünüldüğü bir bulgudur.

Gebelik süreci incelendiğinde pek çok dinamiği içerdiğinden bahsedebilmekteyiz. Bu çalışmada da bu dinamikler araştırılmaya, anlaşılmaya çalışılmıştır. Gebeliğin, kadın

ruhsallığında doğası gereği narsisizmi canlandıran bir süreç olduğu bilinmektedir, bu durum erkeklerin baba olma sürecine dair de söylenebilmektedir. Bu yüzden baba olma sürecinde narsisizmi incelemenin anlamlı olduğu düşünülmüş ve alanyazın ile uyumlu sonuçlar gözlenmiştir. Başka bir dinamik olarak gebeliğin bir ilişki ile var oluyor olması çift ilişkisini gündeme getirmektedir. Çift ilişkisinin bu dönemde geçirdiği süreç, azalan libidinal yatırım ve partnerler arası yeni çatışmalar incelenmiştir. Söylenebilmektedir ki; aileye katılacak olanın varlığı baba olma sürecindeki erkekleri kendi hikayelerine döndürmektedir, bu durumun kadınlar için de geçerli olduğu alanyazın ile bilinmektedir, böylelikle çift ilişkisine olan yatırımın değiştiği görülmektedir, yatırım ketlenmiş bir biçimde gözlenmektedir.

Glade ve arkadaşlarının aktardığına göre Cowan ve Cowan'ın (1998) araştırmasında ebeveynliğe geçiş sürecinde erkeklerin çalışan rollerine bağlılıklarında artış, kadınların ise bu alanda azalış yaşadıkları görülmektedir (Glade, Bean ve Vira, 2005, aktaran, Kılıçaslan, 2007). İleri çalışmalarda babaların gebelik süreci ve ebeveynliğe geçiş ile birlikte yeni alanlara adım atmalarının araştırılmasının anlamlı olacağı düşünülmektedir.

Michel Fain ve D. Braunschweig, babanın işlevine dair görüşlerini "sevgilinin sansürü" kavramı üzerinden bahsetmişlerdir. Anne kendisini tekrar kadın olmaya çağıran babanın yarattığı cinsel uyarımdan bebeği koruyabilmek adına sansür uygular ve bebeğini uyutarak eşi ile cinsellik yaşamaya başlayabilir. Bebek böylelikle artık benliği gelişirken anneyi öteki olarak algılar ve kendisinin de ötekinin ötekisi olduğunu fark eder. Annenin arzu nesnesi olan baba ile histerik bir özdeşleşme yaşamaya başlar (Abrevaya, 2013). Babalar bir üçüncü olarak araya girip anne-bebek çiftini ayrıştırabilecekler mi? Yoksa hissettikleri depresif konum ile bu süreçte dışarıda "beklemeye" devam mı edecekler? Gelecek araştırmalar için bir fikir olması önemlidir.

KAYNAKLAR

Abelin, E. (1975). Some Further Observations and Comments on the Earliest Role of The Father. *Int. J. Psycho-Anal.*, 56, 293-302.

Abrevaya, E. (2002). Annelik, *Psikanaliz Yazıları,* 4, 69-77. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Abrevaya, E. (2013). *Kadınlığın Uzun ve Dolambaçlı Yolu* (1.Basım). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Ak, A. (2017). *İnfertilite Tanısı Almış Erkeklerin Ruhsallıklarının Narsisizm Ekseninde Projektif Testler Aracılığıyla İncelenmesi* (Yayın no. 314732) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=mjiWhI5ETLOS9qTAa0CAuA&no=9AJTexqvghs--NIvLDfLXQ

Anlı, İ. (2010). *Psikanaliz'de Narsisizm.* İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi.

Anzieu, D., ve Chabert, C. (2011). *Projektif Yöntemler* (B. Kolbay, Çev.). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Balkan, R. (2014). Babalar: Kısıtlayıcı Mı Yoksa Özgürleştirici Mi? Bana Bir Masal Anlat Baba. *Psike İstanbul Psikanaliz Kitaplığı Baba İşlevi.* İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Barlett Edward E. (2004). The Effects of Fatherhood on The Health of Men: A Review of The Literatüre. *The Journal of Men's Health & Gender.* 1(*2*),159-169.

Becström C, Wahn H.E., Yiong W.K., Skouteris H., Pier C. ve Richardson B., Milgrom J. (2011). Correlates of Anteand Postnatal Depression in Fathers: A Systematic Review. *Journal of Affective Disorders.* 27,67-73.

Bem, S.L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology,* 42, 155-162.

Berkiten, A. (1999). *Babaların Gebelik ve Doğum Sürecine İlişkin Beklenti ve Katılımlarının Anneler ve Babalar Tarafından Değerlendirilmesi* (Yayın no. 91490) [YüksekLisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Berscheid, E., ve Peplau, L. A. (1983). *The emerging science of relationships.* In H. H., Kelley, E. Berscheid, A Chiristensen, J. H. Harvey, T.L Huston, ve G. Levinger, Close Relationships. New York: Percheron Press.

Bibring, G, L. (1959). Some Considerations of the Psychological Processes in Pregnancy. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 14(*1*), 113-121.

Bilir, S. E. (2016). *Türkiye'deki Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde İşlevsel Olmayan İlişki İnançları ile İlişkisel Benlik Tutumlarının Bağlanma Kuramı Çerçevesinde Araştırılması* (Yayın no. 447668) [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi]. http://acikerisim.maltepe.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12415/4136/447668.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Bing, E. (1963). The Effect of Child Rearing Practices on The Development of Differentiated Cognitive Abilities. *Child Development*, 34, 631-648.

Bobak, I. M., ve Jensen, M.D. (1987). *Essentials of Maternity Nursing*. Mosby Year Book Copright.

Brown, B. B., Feiring, C., ve Furman, W. (1999). Missing The Love Boat: Why Researchers Have Shied Away. *The Development of Romantic Relationships in Adolescence*, içinde (s. 1-18). Newyork: Cambridge University Press.

Carter, B., ve McGoldrick, M. (1989). The Changing Family Life Cycle: A Framework for Family Therapy (2nd ed.). New York: Gardner Press.

Clark H.E., Freeman R. ve Kane C.E. (1987). The Influence of Domestic Position on Health Status. *Social Science & Medicine*, 24(*6*),501-506.

Collins, W. A. (2003). More than myth: The Developmental Significance of Romantic Relationships During Adolescence. *Journal Of Research on Adolescence,* 13 (*1*), 1- 24.

Combe, C. (2007). Le Marteau Sans maître. Hommages à André Green, Image du Père Dans Le Culture Contemporaine, *LASI,* Université Paris X-Nanterre, France.

Connell, R.W. (1995). *Masculinities*. University of California, Los Angeles.

Connell, R. W. ve Dowsett, G. W. (1999). The Unclean Motion of The Generative Parts': Frameworks in Western Thought on Sexuality. Richard Parker (Ed), *Culture, Society and Sexuality,* Routledge, London, New York.

Connell, R. W. ve Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic Masculinity. *Rethinking The Concept. Gender and Society,* 19,829–859.

Cowan, C.P., ve Cowan, P.A. (1998). Changes in Marriage During the Transition to Parenthood: Must We Blame the Baby? The Transition to Parenthood: Current Theory and Research, Cambridge University Press, 114-156.

Çeçen, A. R. (2008). Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunu Yordamada Bireysel Bütünlük (Tutarlılık) Duygusu, Aile Bütünlük Duygusu ve Benlik Saygısı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama,* 4(*1*), 19-30.

Duparc, F. (2007). Du Père Suffisamment Bon. Hommages à André Green, Image du Père Dans Le Culture Contemporaine, *LASI,* Université Paris X-Nanterre, France.

Dursun, C. (2019). Ebeveyn Çocuk İlişkisinin Değişen Yüzü: "Proje Çocuk" Kavramına Sosyolojik Bakış.12 Kasım 2022 tarihinde https://www.researchgate.net adresinden indirildi.

Düşgör, B. (2007). *Anoreksiya Nervoza'da Babalık İşlevinin Projektif Testlerle Değerlendirilmesi* (Yayın no. 214198) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=0S5NUfkTU2jIhjlix29QoA&no=UDGT05DknbeyCL3xjL4a1w

Erdem- Atak, İ. (2009). *Açıklanamayan İnfertilitede Kadınlık ve Anne-Kız İlişkisinde Anneliğin İletimi* (Yayın no. 2628259) [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=a58GasaNKWgHMoeNZi18Tw&no=_hb1S0OeDWrB0Mz4dl_Glw

Erdem, N.(2014). Freud'un Kuramında Baba İşlevi. *Baba İşlevi.* Içinde (s.15-22). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Ergin, A., ve Özdilek, R. (2014). Değişen Babalık Rolü ve Erkek Sağlığına Etkileri. *Hamilelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 11,(*1*), 3-8.

Erol, A. P. (2020). *Cinsiyet Rolünün İlişki Doyumu İle İlişkisinde Pozitif-Negatif Duygulanımın Aracı Rolü* (Yayın no.640995) [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Etchegoyen, A. (2002). Psychoanalytic Ideas about Fathers. The Impotance of Fathers.*A Psychoanalytic Re-evaluation*, 20-41.

Freud, S. (1897). Letter 69 Extracts from the Fliess Papers. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume I (1886-1899): Pre-Psycho-Analytic Publications and Unpublished Drafts*, 259-260.

Freud, S. (1905). Three Essays on the Theory of Sexuality. *The Standard Edition Of The Complete Psychological Works Of Sigmund Freud.Hogarth Press and The Institute of Psycho-Analysis. London*

Freud, S.(1910). Leonardo Da Vinci and a Memory of his Childhood. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XI*

(1910): Five Lectures on Psycho-Analysis, Leonardo da Vinci and Other Works, 57-138.

Freud, S. (1913). Totem and Taboo. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XIII (1913-1914): Totem and Taboo and Other Works,* 7-162.

Freud, S. (1914). On Narcissizm: An Introduction. *The Standart Edition of The Complete Psychological Works of Sigmund Freud, London, The Hogarth Press and the Institute of Psycho-Analysis,* 19-66.

Freud, S.(1920). Beyond the Pleasure Principle. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XVIII (1920-1922): Beyond the Pleasure Principle, Group Psychology and Other Works,* 1-64.

Freud, S. (1924).The Dissolution of the Oedipus Complex. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XIX (1923-1925): The Ego and the Id and Other Works,* 171-180.

Freud, S. (1930). Civilization and its Discontents. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XXI (1927-1931): The Future of an Illusion, Civilization and its Discontents, and Other Works,* 57-146.

Freud, S. (1932). Female Sexuality. *The Standard Edition of The Complete Psychological Works of Sigmund Freud, XXI, 221-243. Brief Psychotherapy: A Psychoanalytic.*

Freud, S. (1939). Moses and Monotheism. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud, Volume XXIII (1937-1939): Moses and Monotheism, An Outline of Psycho-Analysis and Other Works,* 1-138.

Furman, W. ve Buhrmester, D. (1992). Age and Sex Differences in Perceptions of Networks of Personal Relationships. *Child Development,* 63,103-115. doi:10.1111/j.1467-8624.1992.tb03599.x

Gençtan, E. (1988). *Psikanaliz ve Sonrası.* İstanbul: Metis Yayıncılık.

Glade, A., Bean, R., ve Vira., R. (2005). A Prime Time for Marital/Relational Intervention: A Review of the Transition to Parenthood Literature with Treatment Recommendations, *American Journal of Family Therapy,* 33(*4*),319-336.

Golijani-Moghaddam, N. (2014). Applying Family Life Cycle Concepts in Psychological Practice with Children and Young People. *Applied Psychological Reserach Journal,* 2, 26-33. https://doi.org/10.18552/aprj.vli2.130

Green, A. (2002). A Dual Conception of Narcissism Positive and Negative Organizations. *Psychoanalytic Querterly,* 71, 631-649.

Green, A. (2004). Thirdness and Psychoanalytic Concepts. *Psychoanalytic Quarterly,* 73(*1*), 99- 135.

Green, A. (2005). Configurations of Thirdness. *Key Ideas for a Contemporary Psychoanalysıs.*

Guignard, F. (2006). *Maternity and Femininity: Sharing and Splitting in The Mother-Daughter Relationship, Motherhood in the Twenty-First Century*. Alcira Mariam Alizade (Ed), London: Karnac.

Gürdal, A. (2000). Rüya, Arzu ve Zaman. *Psikanaliz Yazıları,* 1, 71-76.

Habib, B. (2014). Psikanaliz Kuramlarında Babanın Yeri Paneli Açılış Konuşması. *Baba İşlevi.* içinde (s. 3-5). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Habib, B. (2014). Kulisteki Baba:Winnicott ve Yapıtı. *Baba İşlevi*. içinde(s. 31-38). İstanbul:İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Hecker, A. P. (2008). Özne Olarak Anne/Öteki Psikanalitik Kuramda Bir Eksik, *IPA Kadınlar ve Psikanaliz Komitesi (COWAP) Etkinliği,* Ekim 2008, İstanbul.

Hecker, A. P. (2009). Özne Olarak Anne/Öteki Psikanalitik Kuramda Bir Eksik, *Psikanaliz Yazıları,* 19, 53-66.

Helfer, R, E. (1987). The Perinatal Period, A Window of Opportunity for Enhancing Parent-Infant Communication an Approach to Prevention. *Child Abuse&Neglect*, 11, 565-579.

Karataş, Zeynep. (2019). *Romantik İlişki Doyumu ile Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Kişiler Arası Tarz Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayın no.555569) [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Kaya-Fidan, D. (2019). *Gebelik Dönemindeki Kadınların Ruhsal Dünyalarının Narsisistik Eksende Projektif Testlerle Değerlendirilmesi* (Yayın no.566968) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=abKxcLeR0tkTN2Uk7xE8YA&no=h2wiLVTTsI_jGi8pYaEjmQ

Kayaalp, L. (2013). Yaşam Narsisizmi/Ölüm Narsisizmi: Bir, İki ve Sıfırın Hikayesi. *Psikanaliz Yazıları,* 27, 75-84.

Kernberg, O. (1975). *Sınır Durumlar ve Patolojik Narsisizm. (*M Atakay, Çev.) İstanbul:Metis Yayınları (1999).

Keser, V. (2001). Erkekte Kadınsılık. *Psikanaliz Yazıları,* 2, 63-73. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Keser, V. (2007). Anneliğe Dair. *Psikanaliz Yazıları,*, 14, 35-41. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Khanobdee C., ve Sukratanachaiyakul V. (1993). Couvade Syndrome in Expectant Thai Fathers. *International Journal of Nursing Studies*, 30, (*2*),125- 131.

Klatskin, E. H., ve Eron, L. D. (1970). Projective Test Content During Pregnancy and Postpartum Adjustment, *Psychosomatic Medicine*, 32(5), 387-493.

Kılıçaslan, A. (2007). *Ebeveynliğe Geçiş Döneminin Çeşitli Doğum Öncesi ve Doğum Sonrası Etkenler Açısından İncelenmesi* (Yayın no. 214122) [Doktora Tezi, İstanbulÜniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Klein, M. (1945). The Oedipus Complex in the Light of Early Anxieties. *International Journal of Psycho-Analysis*, 26,11- 33.

Klein, M. (1999). *Haset ve Şükran* (O. Koçak ve Y. Erten, Çev.) İstanbul: Metis Yayıncılık (2016).

Koç, Kübra. (2017). *Fibromiyalji Sendromunda Babalık İşlevinin Rorschach Testiyle Değerlendirilmesi* (Yayın no.465623) [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=hGhFPTJIAtatF3F0Ob32jA&no=bXT9unfiQN_SVtOvWcVIog

Kuğu, N., ve Akyüz, G. (2001). Gebelikte Ruhsal Durum, *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 23, 61-64.

Lacan, J. (1977)“ *The Mirror Stage as Formative of the Functions of the I as Revealed in Psychoanalytic Theory*. Ecrits-A Selection, Tavistock Publications.

Laplanche, J., ve Pontalis, J. B. (1964). *Temel Düşlem/ Kökenlerin Düşlemleri/ Düşlemin Kökenleri,* (T. Parman, Çev.) Bağlam Yayıncılık: İstanbul (2002).

Lax, R.F. (1972). Some Aspects of the Interaction Between Mother and Impaired Child: Mother's Narcissistic Trauma, *International Journal of Psychoanalysis,* 53,339-344.

Lemmer, C. (1987). Becoming a father: A Review of Nursing Research on Expectant Fatherhood. *Maternal Child Nursing Journal,* 16, (*3*),261-275.

Lucas, R. E., ve Dyrenforth, P. S. (2006). Does The Existence of Social Relationships Matter for Subjective Well-being? New York: The Guilford Press.

Magagna, J. (2017). La Vita Emotiva Del Bambino (N. Sipahi, Çev.). *Yansıtma Dergisi,* 33-34, 11-22.

Mason C., ve Elwood R. (1995). Is There a Physiological Basis for the Couvade and on Set of Paternal Care? *International Journal of Nursing Studies,* 32, (*2*),137-148.

McWilliams, N. (2017). *Psikanalitik Tanı, (6.Basım).* (E. Kalem, Çev.) 1994. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Moss, B. F., ve Schwebel, A. I. (1993). Marriage and Romantic Relationships: Defining Intimacy in Romantic Relationships. *Family Relations,* 42(*1*), 31-37.

Narter, M. (2022). Kültürel Bağlamda Baba Kavramı Üzerine Bir Değerlendirme. *Babalık İşlevi*. İstanbul: İdeal Yayıncılık.

Okçuoğlu, Z. (2018). Ruhsal Şeffaflığın Sarhoşluğu ve Erdemi. *Perinatalitenin Ruhsallığı ve Psikanalitik Klinik.* İstanbul: BağlamYayıncılık.

Okyar, Z. (2015). Erkek Çocuktan Babaya Dönüşüm: Babalık. *Turkish International Journal of Special Education and Guidance, Counseling,* 4, 9-15.

Özdamar, Ö., Yılmaz, O., Beyca, H., ve Muhcu, M. (2014). Gebelikte Ruhsal Durum, *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi,* 23, 61-64.

Özkan, S. (1993). *Psikiyatrik Tıp. Konsultasyon-Liyezon Psikiyatrisi Kitabı.* İstanbul: Roche.

Özmen, E. (2006). *Kendini Tanıma Rehberi.* İstanbul: Sistem Yayıncılık, Kıssadan Hisseler Dizisi.

Özsaydın, S. (1984). *Psikiyatri.* İstanbul: Sanal Matbaacılık.

Parat, H. (2007). Le Père est Celui qui Possède Sexuellement le Mère. Hommages à André Green, Image du Père Dans le Culture Contemporaine. Paris: Presses Universitaires de France.

Parman, T. (2001). Babalar, Mahrem Yabancılar. *Psikanaliz Yazıları,* 3, 79-84.

Parman, T. (2002). Erkek Olmak ya da Üçün Üçü Olmak, Oedipus Öncesi Dönemden Ergenliğin Sonuna Kadar Baba-Oğul ilişkisi. *Psikanaliz Yazıları,* 5, 29-43.

Parman, T. (2005). Psikosomatik Tarihi ve Çocuk Psikosomatiği, *Psikanaliz Yazıları,* 11,13-31.

Penot, B. (2001). Bir Psikanalistin Bugün Babalık İşlevi Üzerine Söyleyebileceği Ne Olabilir? *Psikanaliz Yazıları,* 3, 71-78.

Perry, S. (1983). Parents Perceptions of Their Newborn Following Structured Interactions. *Nursing Research,* 32, 208-212.

Pulver, S. E. (1986). Narsisizm: Term and the Concept, Essential Papers on Narcisisizm. *USA, New York University Press,* 91-112.

Racamier, P.C. (1995). *L inceste et l'Đncestuel,* Les Editions du Collège, Paris.

Reich, A. (1953). Narcissistic Object Choice in Women. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 1(1) 22-44.

Reis, H. T., ve Shaver, P. (1988). *Intimacy as an interpersonal process,* S. W. Duck (Ed.). Handbook of personal relationships. içinde (s. 367-389). Newyork: Wiley.

Roberts, J. E., Gotlib, I. H., ve Kassel, J. D. (1996). Adult Attachment Security and Symptoms of Depression: The Mediating Roles of Dysfunctional Attitudes And Low Self-Esteem. *Journal of personality and social psychology,* 70(*2*), 3-10.

Roussillon, R. (2007). Le Plaisir de la Différence. Hommagesà André Green, Image du Père Dans le Culture Contemporaine, *LASI*, Université Paris X-Nanterre, France.

Rozenblatt, H. (2002). *In Defence of Self: The Relationship of Self- Esteem and Narcissim to Aggressive Behavior* [Doktora Tezi. Long Island University]. 20 Ekim 2022 tarihinde https://psycnet.apa.org/record/2002-95020-103 adresinden erişildi.

Sakallı, N., Türkoğlu, B. (2019). Erkek Olmak ya da Olmamak: Sosyal Psikolojik Açıdan Erkeksilik/Erkeklik Çalışmaları. *Türk Psikoloji Yazıları,* 22(*44*), 52-76.

Sala, G. E. (2020). İçindeki Büyüyen(ler)e Bakmak: Perinatal Dönemde Ruhsallığın Saydamlaşması. *Yansıtma*, 33-34,81-86.

Salinger, J.D. (1951). *Çavdar Tarlasında Çocuklar, (57. Baskı).* (C. Yerli, Çev). İstanbul : Yapı Kredi Yayınları (2018).

Sarıbal, İ. (2017). *Kişilerarası İlişkilerin, Duygu Düzenleme Güçlüğünün ve Kaygının Bağlanma Stilleri ile İlişkisi* (Yayın no. 486367) [Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

Smolak, L., ve Levine, M. P. (1996). *Adolescent Transitions and the Development of Eating Problems.* In L. Smolak, M. P. Levine ve R. Striegel-Moore (Eds.), The Developmental Psychopathology of Eating Disorders: Implications for Research, Prevention, and Treatment. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Sternberg, R. J. (1986). A Triangular Theory of Love. *Psychol Review*, 93(*2*), 119-135.

Storey A.E., Walsh C.J., Quinton R.L., ve Wynne-Edwards K.E. (2000). Hormonal Correlates of Paternal Responsiveness in New and Expectant Fathers. Evolution and Human Behavior.*Official Journal of the Human Behavior and Evolution Society*,21,(*2*),79-95.

Szwec, G. (2007). Je vais en Parler à Ton Père: Hommages à André Green. Image Du Père Dans Le Culture Contemporaine. France: *LASI*, Université Paris X-Nanterre.

Şahin, A. (2022). Baba Olmanın Ruhsal İşlevleri Üzerine. *Babalık İşlevi.* Zabcı, N. (Ed). İçinde (s. 21-34). İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

Tepeli, K. ve Durualp, E. (2018). Aile Yaşam Döngüsü. Ankara: Hedef Yayıncılık.

Tunaboylu-İkiz, T. (2000). Anneden Kıza: Anneliğin Reddi. *Nöropsikiyatri Arşivi,* 3, 170-176.

Tunaboylu-İkiz, T. (2003). *Rorschach Testinin Psikanalitik Yorumu-I: Kodlama ve Uygulama, (*2. Basım), İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Tunaboylu-İkiz, T. (2004). Kadınlar Neden Korkar? *Psikanaliz Yazıları*, 8, Bağlam Yayıncılık.

Tunaboylu-İkiz, T., Erdem-Atak, İ., Pirim-Düşgör, B., ve Zabcı, N. (2009). *Rorschach Kodlama Kitabı 2: Yetişkin Normları*, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Tunaboylu-İkiz, T. (2011). *Tematik Algı Testi (TAT) Psikanalitik Yönelimli El Kitabı* (2.Basım). İstanbul: Bağlam Yayıncılık

Tükel, R. (2014). *Freud Okumaları.* İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Winnicott, D. W. (1958). *Primary Maternal Preoccupation, Through Pediatrics to Psychoanalysis.* Collected Papers, New York, Basic Books, Inc.

Winnicott, D.W. (1998). *Oyun ve Gerçeklik* (T. Birkan, Çev.). İstanbul: Metis Yayıncılık (2017).

Yalçın, İ., ve Ersever, O. G. (2015). İlişki Geliştirme Programının Üniversite Öğrencilerinin İlişki Doyum Düzeylerine Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (*2*), 185-201.

Zaslow, M. J., Pederson, F.A., Kramer, E. ve Cairn, R.L. (1981). Pospartum Depression in New Fathers, Paper Read For the Research in Child Development Conference in Boston, Massachusetts.

Zeybekoğlu, Ö. (2013). *Günümüzde Erkeklerin Gözünden Babalık ve Aile* (Yayın no. 345769) [Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp

EKLER

Ek-1 Demografik Bilgi Formu

YAŞINIZ: …….

MEDENİ DURUMUNUZ: …….

EĞİTİM DURUMUNUZ: …….

MESLEĞİNİZ: ……..

SOSYOEKONOMİK SEVİYENİZ: Düşük.... Orta..... Yüksek.....

YAŞADIĞINIZ ŞEHİR: ……

HERHANGİ BİR PSİKOLOJİK YA DA PSİKİYATRİK DESTEK ALDINIZ MI? ....

DESTEK ALDIYSANIZ;
1)ŞİKAYETİNİZDEN KISACA BAHSEDER MİSİNİZ? .....

2) HERHANGİ BİR TANI ALDINIZ MI?.....

EK-2 Psikanalitik Yönelimli Klinik Görüşme

KİŞİSEL ÖYKÜ

1) Kendinizden bahseder misiniz?
2) Size sorsam rüya görür müsünüz? Tekrarlayan rüyalarınız var mıdır?
3) Erken döneme dair hatırladığınız anılar var mıdır? Varsa bahseder misiniz?

KİŞİSEL AİLE İLİŞKİSİ:

1) Anne ve babanızdan bahseder misiniz?
2) Annenizle ilişkiniz nasıldır?
3) Babanızla ilişkiniz nasıldır?
4) Anne babanızın evlilikleri nasıldır? Nasıldı?
5) Kardeşleriniz var mı? Varsa kardeşlerinizden bahseder misiniz? İlişkileriniz nasıldır?

PARTNER İLE İLİŞKİ:

1) Partnerinizden (eş, sevgili, nişanlı, vs.) bahseder misiniz?
2) Partneriniz ile ilişkiniz nasıldır?
3) Evlilik (evli ise) öykünüzden bahseder misiniz?
4) Gebelik haberinden sonra ilişkinizde bir değişim oldu mu? Olduysa değişimin nasıl olduğundan bahseder misiniz?
5) Cinsel hayatınız hakkında bahseder misiniz? Gebelik sonrası herhangi bir değişim oldu mu? Olduysa değişimin nasıl olduğundan bahseder misiniz?

HAMİLELİK VE DOĞUM:

1) Planlı bir gebelik mi? Planlı ise ne zaman ve nasıl karar vermiştiniz? Plansız ise gebelik haberi öğrendiğiniz zaman düşünceleriniz, duygularınız nasıldı?
2) Gebelik dönemi sizce nasıl geçiyor? Hem partneriniz hem sizin açınızdan ayrı ayrı bahsedebilir misiniz?
3) Doğum zamanı hakkında hiç düşünüyor musunuz?
4) Kendi doğum hikayenizi biliyor musunuz? Aile içinde bahsedilir miydi?

5) Size göre doğum zamanının en güzel anı nedir?
6) Doğumda bulunmak istiyor musunuz?
7) Doğum zamanı hakkında hiç rüya görüyor musunuz?

ÇOCUK:

1) Size göre çocuk sahibi olmak ne anlam ifade ediyor? Düşünceleriniz, gebelik haberi öncesi ve sonrasında değişti mi?
2) Nasıl bir baba olacağınız hakkında hiç düşündünüz mü? Düşünmediyseniz şu an ne hissettirdiğini açıklayabilir misiniz?
3) Çocuğunuzu hiç hayal ettiniz mi? Fiziksel olarak? Nasıl özellikleri olacağı hakkında?
4) Çocuğunuzun cinsiyeti sizce önemli mi? Nasıl hayal ediyorsunuz/ediyordunuz?
5) Çocuğunuz için bir isim düşündünüz mü? Kim karar verdi? Nasıl anlamlandırdınız? Kendi isim hikayenizi biliyor musunuz?

EK-3 Örnek Rorschach Protokol

Başlangıç: 12:32 Bitiş: 12: 57

Kart	Yanıt	Anket	Kodlama
3’ Kart 1	1) Bu bir akciğer olabilir mi?Birkaç şey de görmüş olabilir miyiz? 2) İki kanadını açmış kuş da olabilir burada. Komple olarak akciğer gibi görüyoruz diyebiliriz.	Sanki böyle ortadan ikiye bölünmüş akciğer filmi gibi gördüm ilk etapta sonra detaya indiğimizde. Fal bakan insanlar burada çok farklı şeyler görüyor olabilir de benim çok o yeteneğimde yok. Daha fazla bakmama gerek var mı? Kanatlarını açmış iki yukarı doğru bakan sanki havalanacak bir kuş gibi hissettirdi, kartal da olabilir ayakları olan . Bu kadar diyebilirim bu kart hakkında.	G F- anatomi Dd F+ A
6’ Kart 2	3) Burada da iki yani insan da olabilir hayvan da olabilir birbirine çak yapmış ayı da olabilir. Ellerini birleştirmiş ortada iki insan diyebiliriz ya da tavşan da olabilir kulakları da var	İki elini birleştirmişler ya sanki bir şeye seviniyorlarmış gibi. Tavşan diyebiliriz kulaklarında ayı mı diyecektim ama	G K H/A
7’ Kart 3	4) Burada da bir ağırlık kaldırıyor ama cinsiyeti de erkek olabilir spor salonu olabilir belki burası ağırlık kaldıran iki insan diyebiliriz.	Ağırlıktan dolayı spor salonu. Bunlar da kalpleri mi acaba? Bunları da kalbe benzettik ama sanki bir damar geliyor burda gibi diyebiliriz.	G K H BAN

10’ Kart 4	5) Direk fil de diyebilirim domuz da olabilir ama bu. Hayvanlara benzetiyoruz yine ama (gülüyor) bilemedim. Evet bu bir domuz diyebiliriz.	Onların bir çirkin suratları vardır ya buralarda burunları falan şurada dişleri. Domuz da sevmediğim bir hayvandır ilk kez de zaten çok yakında Aydında bir milli parkta orada çok fazla varlarmış insanlarla birlikte denize giriyorlar neredeyse o kadar yakındık yani. Domuz kafası gibi dişleri burnu.	G F- A
3 ’ Kart 5	6) Buna da bir kelebek diyebilir miyiz kanatlarını açmış. ^>^> 7) ya da iki tavus kuşu şöyle. İki tavus kuşu da diyebiliriz kelebek de diyebiliriz komple baktığımızda.	Şöyle kanatları var antenleri iki ayağı. Komple baktığımızda. Bu taraftan bakınca da iki tane tavus kuşuna benzettim yani şöyle kanatları onların böyle tüyleri açık olur ya sanki onu hissettirdi.	G F+ A ban G FE A
16’ Kart 6	< > < 8) Bunu hiçbir şeye benzetemeyeceğim ama iki kuş gördüm birbiriyle konuşan sadece başları muhabbet kuşu gibi ^>^> Bu bu kadar olsa olur mu?	Ağzı açık gibi ikisinin de. Hem konuştukları için hem de şey olur ya onların vücutlarında onu hissettirdi yani. Böyle farklı bir renkleri olur ya bağır ön kısımlarında, değişik renkleri olur aynı olmaz genelde.	Dd kan A/Ad

12’ Kart 7	> 9) Burada da iki ayrı yöne doğru yürüyen fil diyebiliriz sadece birer ayağı var ama hortumları gözleri vs net ama vücutlarının geri kalan kısmı yok 10)üst tarafta yine büyük kanatlı bir kelebek diyebiliriz.	Filleri severim genel olarak filler güzel hayvanlar benim için gerek sakinlikleriyle gerek komikleriyle bazen fil videoları izliyorum ona benzettim yani. Ortada küçük bir kozadan çıkmış hali diğer taraflarda da kanatları büyük bir kelebek diyebiliriz buna bunu da belki kelebek çiftliğine gitmiştik orada kocaman bir kanatları olan kelebek ona benzettim bir an.	D kan A D F+ A
5’ Kart 8	>< 11) burada da sanki ağaç kökü buralarda da iki hayvan var ama sanki bukelamun gibi ağacın köklerine tutunmuş alt taraftan da herhalde köklerini besleyen ağaç kökü diyebiliriz vitamin	Köklenmiş uzamış ya farklı farklı yerlerden bir şeyler almaya çalışıyor Sanki böyle bir elini atarlar sonra beklerler ya öyle bir anı gibi geldi kuyruklu falan Renkli ya belki de ondan çağrıştırdı, farklı bir madde gibi.	G F+ A/bitki sahneleme ->kan
14’ Kart 9	^>^> 12) Sanki boğa güreşleri diyebiliriz iki tane boğa karşılıklı tam yaklaşıcakken Düz bunları da bir şeye benzetemedim ama bir şeye benzetmek zorunda mıyım? sizin için?Bu ikisine boğa güreşi diyebiliriz yani işte boynuzları falan var.	Genelde işte boğa güreşleri yapılır ya iki boğa güreştirirler ya da matador vardır ortada kırmızı bir şey tutar falan öyle hissettirdi bir an	D kan A sahneleme

15’ Kart 10	13) Şurada bir ciğer var yine baktığımız zaman akciğer gibi sanki iki.	Genelde akciğer resimleri böyledir ya bu resmi çağrıştırır o yüzden diyebilirim yani.	D FC anatomi
	14) Şuradakiler de sanki yengeç gibi.	Kolları özellikle biraz belirgin gibi birkaç tane de ayakları olur ya onların ona benzettim.	D F+ A
	15) Sanki buradaki de bir keçi, keçi de olabilir tavşan da olabilir gerçi de, tavşan da olabilir evet kulakları var	Keçi gibi değil de tavşan gibi geldi kulakları yukarı doğru olunca ama keçiye de benziyor onun da kulakları ve gözleri çok net yüzü özellikle tavşana daha çok benzediğinden.	D F- A D kan A
	16) Burada iki tane aslan ön ayaklarını uzatıp arka ayaklarını arkaya doğru atmış genleşiyor gibi	İki aslan şurada ve şurada snaki böyle genleşir böyle aslanlar arka ayaklarını atar ya sanki öyle bir pozisyonda gibi. Bu kadar diyebilir miyiz?	
	17) Sanki bunlar da deniz atı gibi şu kırmızılar besleniyor sanki burada bir şeyler yiyorlar gibi. Bu kadar desek?	Sanki bir şey yiyor gibi, sanki denizin ortasında bir şey bulur yer ya genel olarak burada deniz canlıları var gibi geldi bana hepsi beraber birleşince onu çağrıştırdı.	D kan A

EK-4 TAT Örneği

Başlangıç: 19:25 Bitiş: 19:42

Kart 1

Burada bir şeyi çok istemiş, keman çalmayı mesela çok hayal etmiş bu konuda çalışmış ama sonunda elinde olmayan sebeplerden ötürü hayal kırıklığı yaşayan ve artık bu işi yapmaktan vazgeçmek isteyen bir çocuk görüyorum.

S? Sonunda bu çocuk çok şey ya böyle olmamış aslında biraz da kalbi kırılmış dayak yemiş gibi de bilmiyorum bana bir izlenim şurada ki en azından kan görüntüsü gibi geldi ama sonunda bu çocuk hayatı boyunca keman içinde ukde kalırmış gibi. En azından başarılı olurmuş ama dış etkenlerden ötürü başarısız olmuş.

Kart 2

Burada da zor şartlar altında aslında okumaya çalışan bir kızmış gibi bir senaryo geldi aklıma işte babası çiftçi olan annesi ev hanımı ama okuma kızım okuyup ne yapacaksın diyen bir şeymiş gibi senaryo oluştu kafamda ama bu kız da tam tersi okuyup sonunda gerçekten başarılı olabilecek gibi geldi bana en azından hikayenin sonu o kızın istediği başarıyla bitecek gibi geldi bana.

Kart 3BM

Burada direk aklıma gelen şey kadına şiddet buradaki şeyde bu kadın mı kestiremedim ama öyle hissettim nedense düşündüm ama artık her şeyden pes etmiş dayak yemeyi kabul etmiş ve bunu çözebileceğine de inanmayan artık inancını yitirmiş. Sonunda da maalesef ki bu ülkede kötü bitecekmiş gibi yani en azından benim psikolojimde buna geldi buna karşılık geldi sonu çok hoş bitmeyecek gibi.

Kart 4

Aşk var ama bu aşkın sonu iyi bitmeyecek gibi çünkü kadında çok iyi bir niyet sezmedim evet aşıkmış gibi bakıyor ama niyeyse bende bu işin sonunda bu adamı ya mezara ya kodese bir yere kapattırıp kendi hayatını yaşayacakmış gibi Türk filmi senaryosu geldi aklıma. Adam güveniyor ama kadın bu güveni boşa çıkaracak gibi bir şey.

Kart 5

Bu resme baktığımda aslında geceleri şey gördüm yani direk gece anne gelir çocuk üstünü örtmüş mü açmış mı diye kontrol edeyim bakışı var burada baktığında da evet uyuyor her şey yolunda bir problem yok içimi rahatlattım artık ben de uyuyabilirim diyip kapatır diye düşündüm.

Kart 6 BM

Burada da bir annenin hayal kırıklığı oğlunun da anneye karşı yaptığı hatanın mahçupluğu varmış gibi ama bu çocuk bu yaptığı hatayı bir daha tekrarlamayacak annesi de onu affedecek ama aslında affetmiş gibi yapacak o oğlunun yaptığı o hata direk annenin içinde ukde kalacakmış gibi.

Kart 7 BM

Burada da artık oğluna el vermiş bir baba yapacağını yapmış artık benden bu kadar artık sen kendin devam etmen gerekiyor diyip ama aslında o yorgunluğu yani en azından hayatın yorgunluğunu artık gözlerine almış gözlerine yansımış o yorgunluk bitmiş ve artık oğluna sen hayatına devam et diyip oğlu da bunu yapacakmış gibi hissettirdi ama çok emin olamadım öyle bir durum var en azından baba benden bu kadar diyip oğluna devam etmesini anlattığı bir resimmiş gibi geldi.

Kart 8 BM

Bir cenaze var ortada şu çocuğu şurada yatan insanla bağdaştırdım oymuş gibi düşündüm diğerleri de aslında ölmüş birisine otopsi yapıyorlarmış gibi de bu durum var ama bunların yaptığı otopsiden çok organ mafyacılığıymış gibi geliyor bana daha çok bu işin sonunda da ölen öldü yas tutanı da yok kimsesiz biriymiş gibi de artık öldükten sonra çıkar peşinde olanların zaten kimsesi yok diyip bütün umursamazlığıyla o insanı alıp tüm organlarını kullanıyorlarmış gibi.

Kart 10

Burada da sanki öldükten sonra o toprağa verilmeden önce son bir vedaymış gibi bir şey düşündürdü bana ama çok hüzünlü bir veda değilmiş gibi tamamen olması gerektiği için son kez gidiyor giderken uğurlayalım diyormuş gibi geldi bana bu resmin sonunda en

azından o kişiyi gömdükten sonra hayat devam ediyor bir daha aklına gelmeyecekmiş gibi bir şey düşündürdü.

Kart 11

Bu resim niyeyse şey böyle çok zorlu bir yoldan geçiyorsun ama sevdiğin bir şey için buna uğraşıyorsun yapmaktan hiç gocunmuyorsun bir imkansız var herkesin imkansız gördüğü bir şey var ama yapabileceğine inanıyorsun ve yaparsan da sanki bütün hayatın değişecekmiş gibi bir şey uyandırdı ve sonunda da yapılırmış gibi evet şu resme genel baktığımda da sonunda da başarı varmış ve başarıyla sonuçlanmış gibi bir şey hissettim.

Kart 12 BG

Bu da aslında tamamen yalnızlık sessizlik sakinlik ama on beş günlük sevilen sakinlik ama sonrasında yalnızlığa dönüşüp mutsuz eden bir şey var ya direk tamamen aslında sonu mutsuzluk olan bir şey görüyorum burada, güzel görünüp ama bir süre sonra mutsuz edecek bir şeymiş gibi.

Kart 13B

Burada biraz daha çok zor şartlar altında yetişen maddi açıdan da yiyecek bazen içeceği için bile hani bir su için bile bazen 3 gün bekleyen çocuklar olur ya ama çok başarılı olma yolunda hani çok zekidirler çok başarılı olma potansiyeline sahiptirler o çocuğun geçmişte yaşadığı zorlukları anlatan bir resim ve bu çocuk ileride muhtemelen çok başarılı olacaktır en azından istediği şeye ulaşacaktır en azından sokakta bir kuru ekmek yiyen değil de sofrasında hiçbir şey eksik olmayan duruma gelecektir gibi.

Kart 13 MF

Burada aslında çok çalışmanın yanında tek taraflı bir mutluluk görüyorum ya adam var evet bu adam çok fazla çabalıyor bir şeyler için sonra bir kadın var o kadın çok umursamıyor gibi ama bu adam da o kadının mutlu olmasıyla mutlu oluyor gibi ama o kadını adamın mutlu etmeye çalışmasının hiçbir önemi yok çünkü onun umrunda değilmiş gibi bir şey hissettim.

S? Bu adam çalıştığı şekilde devam eder ama sonra bu kadın da bir şekilde ortadan kaybolur ve adam hayatına daha mutlu bir şekilde devam eder.

Kart 19

Bu resim biraz şey anlamlandıramadım bir korkunç mu yoksa kar mı var tam kestiremedim bir senaryo ama sessiz ıssız bir köy o köyde yaşayan birkaç tane insan var ama bu insanların hiçbir şekilde dostluğu yok tam tersi düşmanlığı var dışarıdan gelen hiç kimseyi de kabul etmiyorlar onların barınmaması için ellerinden geleni yapıyorlar tamamen kötülük yapılan ve aslında garip garip olayların da yaşandığı bir köymüş gibi geliyor sonunda da aslında mutlu olan birisi var gibi evet en azında içeride kimseyi umursamayan şurada gördüğümde en azından birisine benzetiyorum silüet varmış gibi orası sonunda bu köyde de mutluluk gelir gibi falan hissettim aynen yani o adam sayesinde en azından.

Kart 16

Aa ben çok beceriksizimdir ya. Bir hikaye yazacak olsam, nasıl bir hikaye anlatabilirim. Ben ailesi için herhalde çok böyle fedakar olan çocukluğundan beri evet aileler bazen hani en azından çok çocuklu ailelerde bir çocuk için daha fazla efor harcamak gerekebilir o da diğer kardeşin diğer kardeşlerin de olabilir daha fazla aslında fedakarlık yapmasına sebep olabilir bu durumda o fedakarlık yapan çocuklar bir süre sonra çok daha fazla başarılı olur bu sefer ailesinin aslında o çabasını direk aileye kızmak yerine o aileyi daha da mutlu edip her şeyini onlarla paylaşıp onları rahat ettirmek için en azından görevlerinden birisi olarak onları kabul edip onların geleceklerini güzelleştirmek ya da en azından ailesinin zor zamanlarını ya da diğer kardeşlerinin hayatlarını daha güzel bir hale getirmek , yani getirebilir benim hikayem böyle olurdu herhalde , sonu da böyle biterdi , herkes mutlu tüm kardeşler güzel o eski zor durumlardan hiç eser yok her şey çok iyi gibi devam ediyor olabilirdi.

Ek-5 Etik Kurul Kararı

Bu belge, Yükseköğretim Kurulu tarafından 19.01.2021 tarihli "Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge" ile bildirilen 6689 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu kapsamında gizlenmiştir.

ÖZGEÇMİŞ

Nisa DEMİR KARADENİZ

Eğitim

Yüksek Lisans	2020-2023	Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji
Lisans	2015-2019	İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji

Staj

2021-2022	Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi
2018	Erenköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi